IMAM VEHBI ISMAIL

muhammed

ALEJHISSELAM

Naslov originala:

Muhammad the Last Prophet

by IMAM VEHBI ISMAIL

Introduction by DR. MAHMOUD F. HOBALLAH
Director, The Islamic Center, Washington, D. C.
IGRAM PRESS, CEDAR RAPIDS, IOWA, 1962

Prevod: F. Kupusović

Obrada prevoda: A. Kadribegović

Izdavač: Vrhovno islamsko starješinstvo u SFRJ
Save Kovačevića 2 — Sarajevo

SOUR Štamparija »Svjetlost« Sarajevo
RO Grafička djelatnost
OOUR Štamparija »Sarajevo«

Za štampariju: Stojan Klikovac

IMAM VEHBI ISMAIL

MUHAMMED ALEJHISSELAM POSLJEDNJI BOŽIJI POSLANIK

VIS

SARAJEVO, 1981.

Predgovor

Čim sam stigao u SAD da obavljam dužnost imama muslimanima albanske nacionalnosti, shvatio sam, kolika je bila potreba za knjigama, pisanim na engleskom jeziku, o Islamu i životu Muhammeda, neka je mir i milost Allahova s Njim, i to pisanim na takav način, da mladi, rođeni u Americi, uživaju u njihovom čitanju. Te knjige bi se takođe mogle upotrijebiti u našim vjerskim školama, u kojima se nastava održavala nedjeljom, u džamijama i islamskim centrima.

Imajući troje djece, rođene u Americi, osjetio sam potrebu, da jednom knjigom, koliko toliko, popunim ovu prazninu, pa vam, evo, moji čitaoci, predstavljam svoju prvu knjigu Muhammed, posljednji Božji poslanik.

Razlog, što sam baš ovu knjigu odabrao kao prvu, jeste što sam čvrsto ubijeđen da je Muhammedov život, u svim svojim aspektima, bio primjena kur'anskog učenja. Čitajući knjigu o životu našeg Pejgambera, omladina će učenje Kur'ana vidjeti u praksi.

Ovo nije samo puka tvrdnja. Ona je bazirana na činjenicama i mišljenjima onih koji su živjeli sa Muhammedom, neka je mir i Allahova milost s Njim. Na primjer, kada su njegovu ženu Aišu pitali o moralu časnog Poslanika, ona je odgovorila: »Njegov uzor je bio Kur'an« A u samom Kur'anu se kaže: »Ti si, zaista, najljepše ćudi« (68:4) U ličnosti i djelima Muhammeda alejhisselama čovjek može naći najbolje primjere: »Vi u Allahovom poslaniku imate divan uzor . . . « (Kur'an, 33:21).*

** Svi kur'anski citati su usaglašeni sa prevodom Kur'ana od rahmetli profesora Besima Korkuta, izd. Orijentalnog instituta, Sarajevo, 1977.*

Nema sumnje, da je Muhammed alejhisselam, po svakom kriteriju, najveći čovjek koji je ikada živio. Lamartin u svojoj knjizi »Historija Turske« (II dio, str. 276—277) kaže: »Ako su veličina namjere, neznatnost sredstava i zbunjujući rezultati tri kriterija ljudskog genija, ko se usuđuje da poredi bilo kojeg čovjeka u modernoj historiji sa Muhammedom?«

Ova knjiga nije detaljna biografija našeg Pejgambera, niti to treba da bude. U njoj su zabilježeni najvažniji događaji iz Njegovog života. Iako je pisana u formi priče, ona je napisana, uz pomoć najpouzdanijih djela koja govore o životu Muhammeda alejhisselama.

Ukoliko bi se ova knjiga studioznije promatrala, dalo bi se primijetiti, da, u nekoliko slučajeva, ja nisam namjerno zabilježio događaje hronološkim redom. To sam učinio, da bih mogao grupisati slične događaje u jedno poglavlje.

Veoma sam zahvalan svom profesoru dr Mahmud F. Huballahu, direktoru centra u Vašingtonu, D. C, koji je, iako veoma zauzet, našao vremena da pročita rukopis i koji se prihvatio posla oko štampanja ove knjige.

Gospođa Dora Genon, B. A. iz Toleda, Ohajo, bila je ljubazna da izda rukopis; gospođa Besi Hisni, M. S. kao učitelj u Nedjeljnoj školi, pomogla je dobrim sugestijama; Džon M. Luis, B. S. je pomagao pripremajući omot i pokazao svoje profesionalno umijeće; svima njima od srca hvala.

Velika hvala i Udruženju muslimanki u Vašingtonu, D. C. koje mi je pomoglo da počnem štampati knjigu.

Nemam riječi da izrazim duboku zahvalnost Halilu »Čarliju« Igramu iz Igram Pressa u Cedar Rapidu, Ajova, koji se prihvatio posla oko štampanja ove knjige.

Posljednju, ali ne i najmanju, zahvalnost dugujem svojoj dragoj ženi, čija mi je pomoć u sastavljanju rukopisa bila neprocjenjiva.

Moja namjera je bila da probudim interes muslimanske omladine za životopis Muhammeda, neka je mir i Allahova milost s njim, da se odnose prema njemu kao svijetlom primjeru u svom svakodnevnom životu. Ako sam uspio

da ovim skromnim radom to postignem, to mi je najveća nagrada, uz skrušenost i zahvalnost Allahu džellešanuhu.

»Uspjeh u mojim zadacima može jedino doći od Boga. U Njega vjerujem i u Njega se uzdam.«

Imam Vehbi Ismail
1. ramazan 1381.

Detroit, Mičigen
6. februar 1962.

Uvod

Potrebna je velika vještina i talenat, da se privuče i zadrži pažnja omladine u svakom vremenskom periodu, tim prije što je pažnja sklona promjenama i prelascima s jednog predmeta na drugi; njihova imaginacija je slobodna i ne može se lahko kontrolisati. To je osobito od primarne važnosti za one, koji su zaduženi da sa svojim obrazovanjem i umijećem probude i zadrže ovu pažnju. Ovo je težak i brižljiv zadatak, naročito kad predmet o kome se piše raspolaže sa nekim apstraktnim idejama kao što su filozofija života i moralna pravila vladanja i ponašanja. Takvi se sadržaji, ako hoće da imaju bilo kakve korisne posljedice, moraju učiti u najranijem periodu života, prije nego što su neki moralni ili društveni običaji usađeni.

Život Muhammeda alejhisselama bez sumnje je veoma važan za svakog muslimana, ideal i model kome svaki pojedinac mora težiti. Njegov karakter je bio plemenit, njegovo ponašanje savršeno »... izvanrednog morala i dobrote karatkera.« On je bio, kao što je to Carlajl rekao, »heroj heroja.« Prošao je kroz siromašni život koji običan čovjek ne može podnijeti, i postao glava države. Imao je samo jednog slugu, iako mu nikad nije dopustio da sam radi. Kad god je mogao, Pejgamber je uvijek bio spreman da mu pomogne. Njegovo srce je bilo puno milosti, čak i prema najvećim protivnicima. Za vrijeme jednog od najtežih perioda svoga života, kad su on i njegovi sljedbenici bili žestoko progonjeni, zamoljen je da se pomoli Bogu za uništenje neprijatelja koji su ih progonili. On se sageo i rekao »O moj Bože, povedi moj narod pravim putem, jer oni ne znaju!« Bio je pun hrabrosti i odlučnosti i nikad se nije

bojao napada mekanskih bezbožnika. Nikad ga niste mogli vidjeti ljutog, sve dok nisu bile prekršene neke Božije naredbe ili zabrane. Sebi nikad nije pripisao nikakvo božansko obilježje, nego je uvijek naglašavao da on nije ništa drugo nego smrtan čovjek. Ipak je ovaj smrtni čovjek, sa Allahovom porukom i pomoći, uspio da sasvim promijeni način života ljudi Arabijskog poluostrva. Iz haosa i nereda, oni su se promijenili u sređeno društvo, sa zakonom i moralnim principima; od apsolutnog individualizma i izolacije, do čvrstog i homogenog društva; od krajnjeg egoizma, do samoodricanja i žrtvovanja; ne zbog uzaludnog prestiža, svjetske časti i reputacije, nego u ime Boga a za humanost čovjeka.

Ovim plemenitim ciljevima treba podučavati muslimansku djecu, naročito u dobu kada njihovo pamćenje ovakve i slične sadržaje lahko prima i prihvata. Međutim, pitanje je šta učiniti da mentalitet najmlađih razumije i usvoji sve ovo što im se predočava? I kako naći literarni stil i mogućnost kazivanja dovoljno dobru za tako uzvišene sadržaje, a istovremeno ostati na nivou dječijeg poimanja i shvatanja. Pisac knjige, koja je pred vama, imam Vehbi Ismail je vrlo uspješno odgovorio na ove zahtjeve, za što mu je nesumnjivo od velike pomoći bilo njegovo obrazovanje na univerzitetu Al-Azhar u Kairu, kao i njegov neosporni spisateljski talenat.

Forma knjige — priča — iako namijenjena djeci, zadržala je svu ljepotu i uzvišenost koju tema posjeduje, sa sasvim autentičnim sadržajem, nepoznatim svakom muslimanu ovdje (u SAD, prim. prev.) Siguran sam da će ova knjiga, naročito potrebna čovjeku »zapadne hemisfere,« zadovoljiti i neke od potreba muslimana u Americi i Kanadi. Ja joj u tome želim potpun uspjeh.

Dr Mahmud F. Huballah, direktor
Islamskog centra, Vašington, D. C.

Mojoj dragoj djeci Fatimi, Ahmedu i Aliju, i svoj muslimanskoj djeci koja će — uz Allahovu pomoć — čuvati budućnost Islama na ovoj hemisferi, s ljubavlju posvećujem ovu knjigu.

Muhammed alejhisselam

Uvodna riječ

Fatima je bila jedina kćerka Hasana i Nadire. Nadira je bila završila srednju Školu za djevojke u Skutari, Albanija. Kasnije je postala njegovateljica. Radila je u najvećoj bolnici u Tirani, glavnom gradu Albanije.

Hasan je bio završio Opštu medresu u Tirani*. Ova Medresa je bila jedina muslimanska vjerska škola u Albaniji. Po završetku Medrese, Hasan je bio vjeroučitelj u jednoj od osnovnih škola u Tirani.

Na sreću, ili nesreću, shvatite kako želite, Hasan se razbolio. Bio je smješten u najveću bolnicu u Tirani. Bila je to ista bolnica gdje je radila Nadira. Nadirina dužnost je bila da njeguje nekoliko pacijenata. Među njima bio je i Hasan. Tako ga je Nadira viđala nekoliko puta dnevno: mjerila mu je temperaturu i davala lijekove koje mu je ljekar odredio.

U početku, Hasanovo srce je bilo puno poštovanja i simpatije prema sestri Nadiri. Ona mu je pružala najbolju njegu, a njen široki, topli osmijeh ublažavao njegovu bol. Vremenom, njegovo poštovanje i simpatija su prerasli u duboku ljubav. Na ovu ljubav ni Nadira nije ostala ravnodušna. Tako, pošto je Hasan ozdravio i bio

---

* Ova Uvodna riječ podrazumijeva vrijeme prije drugog svjetskog rata. Danas je svaka vjerska aktivnost u Albaniji strogo zabranjena. (Prim. prev.)

otpušten iz bolnice, nije prošlo dugo vremena, a ova ljubav je krunisana brakom.

Hasan je bio moj prijatelj, drug iz razreda Opšte medrese. Zato sam bio i pozvan na vjenčanje, kada sam upoznao i njegovu suprugu Nadiru. Nekoliko dana poslije napustio sam Tiranu, a sa Hasanom ostao u vezi preko pisama.

Poslije godine dana bračne sreće, Hasanu i Nadiri se rodila kćerka, kojoj su dali ime Fatima, u znak poštovanja prema kćerci našeg Pejgambera.

Trinaest godina je prošlo a da se nisam uspio vidjeti sa Hasanom. A onda, jedne hladne zimske noći, obreo sam se u Tirani i odlučio da posjetim svog starog prijatelja. Kada me je ugledao, njegovo veselje je bilo neopisivo. Zagrlili smo se kao rođena braća.

Sjeli smo blizu peći i počeli jedan drugome pričati događaje i druge stvari koje su nam se desile u proteklih trinaest godina, a o kojima u pismima nismo stigli progovoriti, ili smo govorili samo ukratko . . .

Kucanje na vratima prekinulo je naš razgovor. Vrata su se otvorila i u sobu je ušla Nadira sa kćerkom Fatimom.

Iako je navršila tek dvanaest godina, Fatima je izgledala kao prava djevojka. Bila je prilično visoka. Njene oči su bile krupne i crne kao masline. Ten joj je bio bijel poput snijega, a kosa boje lješnika. Dok je govorila usne su joj poprimale blaženi osmijeh. Pozdravila me je, sjela kod svog oca i rekla:

— Oče, kad smo se majka i ja vraćale sa pijace, vidjela sam da su minareti »Ethem bej« i »E Vjeter« džamije ukrašeni sjajnim, raskošnim svjetlima. Nikad ih prije nisam vidjela tako osvijetljene. Za kakvu priliku su one tako blistave?

— Draga moja, odgovorio joj je otac, sutra je rođendan našeg Pejgambera, Muhammeda, neka je mir i milost Allahova s njim, i čuo sam da su ove godine naše vjerske zajednice odlučile da ga veličanstveno proslave. To je razlog da su džamije ukrašene svjetlima.

Sutra uveče ići ćemo u džamiju, da čujemo Mevlud, koji će se učiti u većini džamija i muslimanskih kuća u cijelom svijetu.

— Šta je Mevlud? — upitala je Fatima.

— Riječ Mevlud je arapska i znači »rođenje«, odgovorio joj je otac. Mi u Albaniji i drugim nearapsknm muslimanskim zemljama upotrebljavamo ovu riječ za rođenje časnog Pejgambera Muhammeda alejhisselama. Kad kažemo da se Mevlud uči, mislimo na to da se život Pejgambera izlaže u stihovima. On se uči svake godine i obično na jeziku koji se govori u toj zemlji.

— Oče, hoćeš li mi reći nešto više o životu časnog Pejgambera, čiji je rođendan sutra; jer ono što ja znam je tako malo, zamolila je Fatima.

— Kao što vidiš Fatima, večeras imamo gosta, moga dobrog prijatelja, pa bih želio da popričam s njim o našim starim vremenima. Obećavam da ću ti, počev od sljedećeg petka, malo pomalo, ispričati život našeg Pejgambera Muhammeda, neka je mir i milost Allahova s njim.

Fatima se tada digla, pozdravila nas i otišla u svoju sobu.

Hasan i ja smo ostali do kasno u noć. Prisjećali smo se divnih dana mladosti koje smo proveli zajedno u školi. Na rastanku, pozdravljajući se sa Hasanom, upitao sam ga da li bih mogao prisustvovati pripovijedanju o životu Muhammeda alejhisselama koje je on obećao svojoj kćerci. Naravno ukoliko mi posao bude dozvoljavao. Hasan se nasmiješio u znak odobravanja.

I tako se desilo, da sam išao u Hasanovu kuću svakog petka, dok on nije završio svoju priču.

Na stranicama koje slijede sakupljena je istorija koju je Hasan ispričao Fatimi. Napisao sam je upravo onako kako sam je čuo. Zapisao sam je ovdje za vas, dragi prijatelji, jer se nadam da ćete biti zadovoljni s njom, kao što je to i Fatima bila.

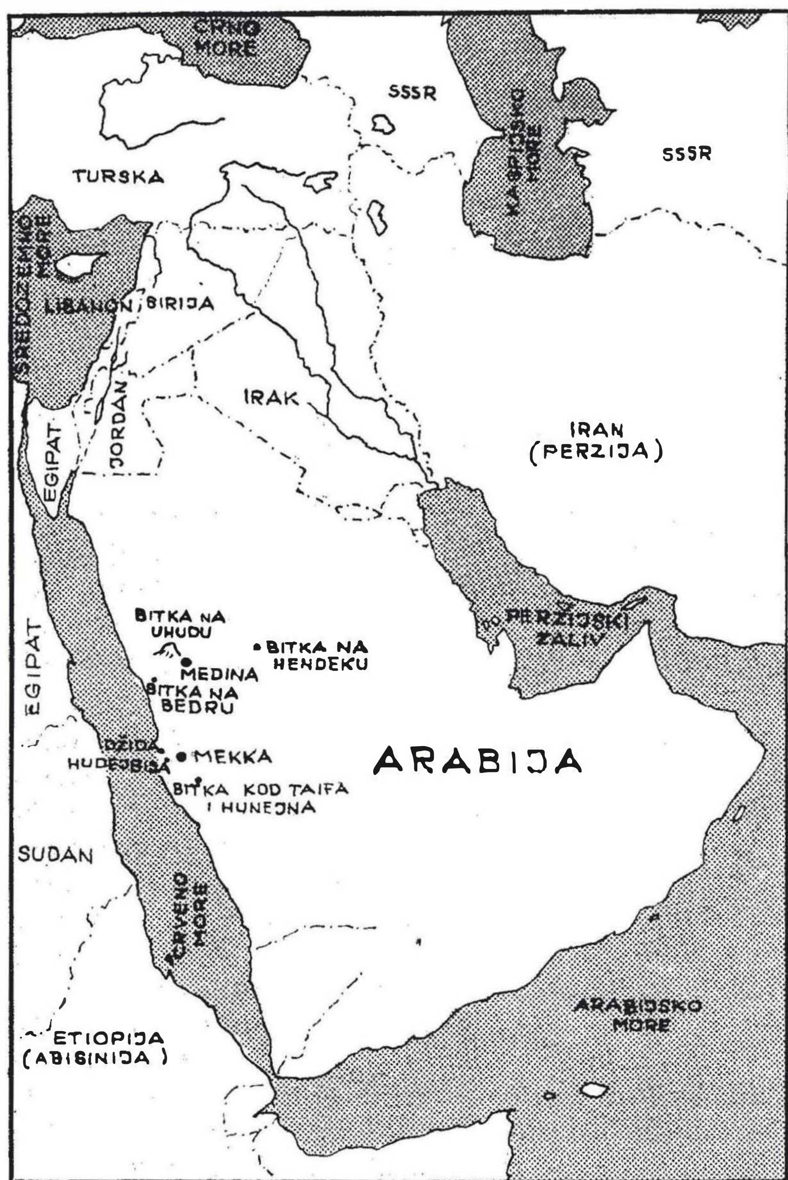
Molimo se Uzvišenom Allahu, da nas vodi pravim putem, putem kojim je išao naš voljeni Pejgamber Muhammed ,neka je mir i milost Allahova s njim.

Prva noć

ARABIJA

Muhammed je, moje drago dijete, rođen u Arabiji. Ali, prije nego ti počnem pričati o njegovom životu, mislim da ovu noć moram posvetiti da te upoznam sa zemljom — Arabijom. Sljedeće sedmice pričaću ti o Arapima, pa ćeš ti tako moći bolje da razumiješ i cijeniš našeg Pejgambera.

Ako pogledaš geografsku kartu, vidjećeš poluostrvo na Srednjem istoku. To poluostrvo koje je smješteno u Maloj Aziji, a povezano sa Afrikom, zove se Arabija. Arabija je okružena Crvenim morem, Arapskim morem i Indijskim okeanom. Arabija je veliko poluostrvo. Ta zemlja nema mnogo rijeka, ali zato ima pustinja, koje su pune pijeska, kamenja i golih brda. Ipak, neki dijelovi Arabije su veoma plodni. Na mjestima gdje ima dovoljno vode i gdje je klima dobra, uzgajaju se datule, grožđe, pšenica i kukuruz. Kahva se gaji u najjužnijoj oblasti Arabije, zvanoj Jemen, i često se kaže da je kahva iz Jemena najbolja na svijetu. Najveća oblast poluostrva je kraljevina. Ona se zove Saudijska Arabija. Čuvena je po mnogobrojnim izvorima nafte. Nafta čini da se Arabija

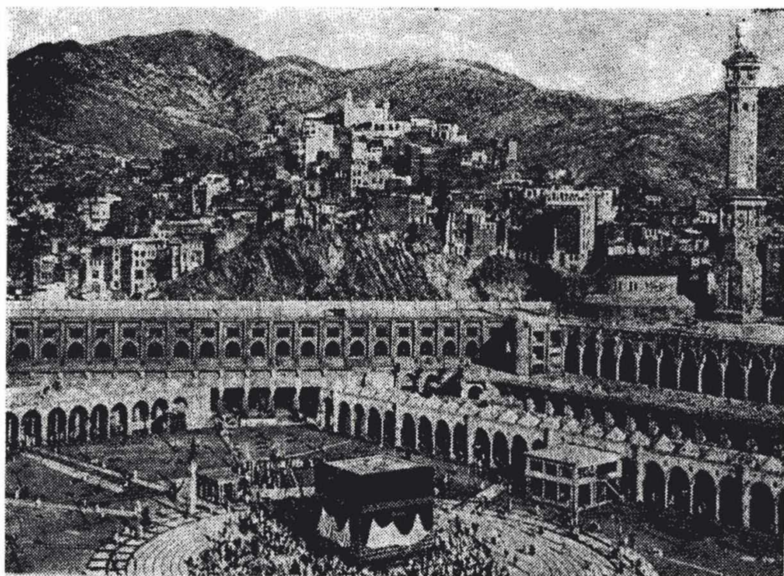

Karta Arabije

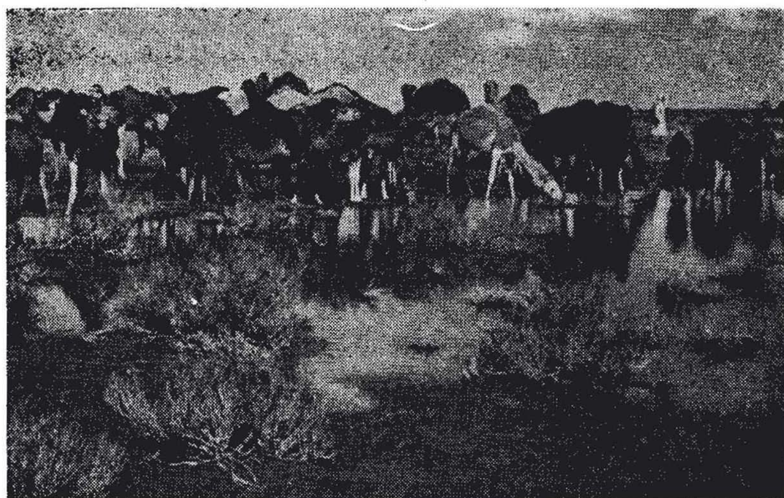
stalno razvija i da će jednog dana možda postati jedna od najrazvijenijih zemalja Azije.

U Saudijskoj Arabiji postoji oblast zvana HIDŽAZ. Hadžaz ima dva velika grada koji su čuveni u cijelom svijetu. Jedan od ovih gradova je Meka, sveti grad za sve muslimane, u kome je rođen i Muhammed alejhisselam. Za vrijeme namaza svaki musliman okreće svoje lice prema Meki, odnosno prema Kjabi, zdanju koje je sagradio Ibrahim Pejgamber sa svojim sinom Ismailom, a koje se nalazi u centru Meke. Oni muslimani, kojima materijalne prilike dozvoljavaju, dolaze sa svih strana svijeta da posjete Kjabu i druga mjesta u Meki, izvršavajući na taj način vjersku obavezu zvanu Hadž. Takve osobe nazivamo hadžijama.

Drugi najveći i sveti grad u Hidžazu je Medina. Muhammed alejhisselam je, pod pritiskom nevjernika,

Jedan pogled na Kjabu i Meku

Kamilu mnogi nazivaju pustinjskom lađom

napustio svoje rodno mjesto i živio u Medini više od deset godina. U ovom drevnom gradu Pejgamber je umro i tu je i ukopan. Svaki musliman koji obavlja hodočašće u Meku, također posjećuje i grob Muhammeda alejhisselama i njegovu džamiju u Medini.

Arabija je naročito poznata po svojim kamilama i konjima. Pošto se pustinje protežu u velikim prostranstvima, kamile su postale najpogodnije sredstvo za putovanje kroz vreli pijesak. Zahvaljujući svojim širokim kopitima one se vrlo lahko kreću po pijesku a također mogu za duže vrijeme sačuvati velike količine vode u svome organizmu. Pored toga što se koriste za prevoz tereta i putnika, meso kamila služi za jelo a koža za pravljenje odjeće visokog kvaliteta.

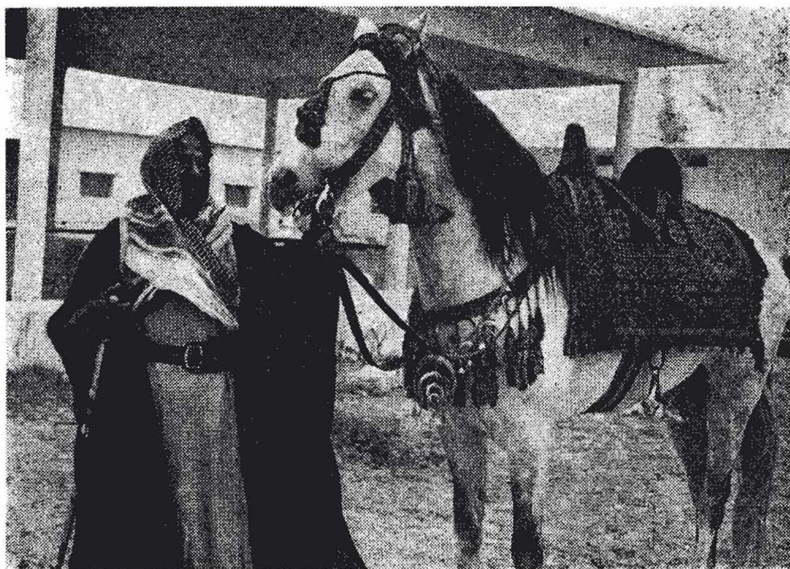
Naporedo sa korisnom kamilom stoji romantični arapski konj, poznat i cijenjen u cijelom svijetu. Iako malog rasta, arapski konji su čuveni po svojoj brzini, koja je

razvijana kroz vijekove trčanja po pustinjskom pijesku. To je razlog što se većina trkaćih konja u savremenom svijetu izabira od arapskih grla, koja su veoma skupocjena. Arapi vode veliku brigu o uzgoju konja i zato žele da znaju svaki, pa i najmanji, detalj o njemu. Vlasnik konja je uvijek u stanju da ispriča istoriju roditelja konja kao i daljih predaka roditelja.

Ranije su konji igrali vrlo važnu ulogu u bitkama koje su vođene sa ručnim oružjem. No, o tome ću ti više pričati kasnije.

Za večeras je dosta, Fatima, rekao je Hasan svojoj kćerki. Vrijeme je za spavanje. Sljedećeg petka ću ti pričati o Arapima i njihovim običajima. Sada idi na spavanje i neka te Allah blagoslovi.

Fatima nas je napustila i otišla u svoju sobu. Pogledao sam na sahat. Ponoć je bila blizu.

Čuveni arapski konj

Druga noć

ARAPI

U stara vremena, moja draga kćeri, većina Arapa su bili Beduini. Beduini su nomadi, a to znači da oni ne žive u kućama kao mi, nego u šatorima. Oni su dosta siromašni, većina ih ima po nekoliko koza i ovaca i zato moraju tražiti mjesto gdje ima dovoljno trave i vode za njihove životinje.

Pored Arapa beduina, bilo je i ljudi koji su živjeli u gradovima i selima, baveći se trgovinom ili zemljoradnjom. Mnogi trgovci su dolazili iz grada Meke. Imali su razvijenu trgovinu po čitavom Istoku, vodeći svoje karavane čak do Sirije, Egipta, Abesinije, Perzije, Indije i Vizantije i trgujući sa vrlo raznovrsnom robom.

Drevna Arabija nije imala centralnu vladu bilo koje vrste. Nije postojao niti kralj, niti neka druga grupa vladajućih ljudi. Arapi su živjeli u plemenima i svako je pleme imalo svoga poglavara koji je bio u službi svoga plemena i u ratu i u miru.

Članovi istog plemena su živjeli kao jedno bratstvo. Brinuli su se i pomagali jedni druge koliko god su mogli. Međutim, veze među pojedinim plemenima su

Većina Arapa se klanjala idolima koji su predstavljali njihove bogove

bile neprijateljske, pa su borbe, prepadi i pljačke bile svakodnevna stvar. Krađa od drugog plemena smatrana je herojskim djelom, o čemu su i pjesnici napisali mnogobrojne stihove. S druge strane, svaki izdajnik plemena je gotovo uvijek kažnjavan smrću.

Osveta je bila sveti zakon za Arape. Ako je član jednog plemena bio ubijen od nekoga iz drugog plemena, svi prijatelji ubijenog pokušavali su da osvete njegovu smrt.

Obzirom na strogo plemensko pravilo koje je važilo kao zakon, svaki član plemena je morao biti sasvim po-

slušan svome poglavici. Ako bi neko otkazao poslušnost svome vođi bio je oštro kažnjavan kao primjer drugima.

Pjesnici su igrali važnu ulogu u životu Arapa. Njihove melodične pjesme hvalile su one koji su pobjeđivali, a ismijavale one koji su bili pobijeđeni. Često bi to ismijavanje bilo uzrok nekog novog rata među plemenima.

Kao što su Arapi bili podijeljeni u razna plemena, tako su bili podijeljeni religijom. Neki su bili hrišćani, drugi Jevreji, ali većina ih je pripadala idolopoklonicima, »paganima«. Pagani su se klanjali Suncu, Mjesecu i zvijezdama, a najveći broj njih je imao svoje idole kojima su se klanjali i koje su pravili od kamenja, drveta, zemlje ili nekog drugog materijala.

Kjaba koju je sagradio pejgamber Ibrahim i njegov sin Ismail kao mjesto gdje se klanja »Jednom Bogu« je bila postala glavni hram za idole pagana. U Kjabi se nalazilo preko 360 idola i gotovo svaka porodica je imala svog idola, svog vlastitog boga. U određenim mjesecima ljudi iz svih dijelova Arabije su dolazili da posjete ove idole, uživajući u žrtvovanju i zabavama koje su trajale sedmicama. Pjesnici su pjevali svoje pjesme a govornici čitali svoje visoko literarne govore. Najbolji govori i pjesme su ispisivani zlatnim slovima na pergamentu i vješani na vrata Kjabe do sljedeće godine. Mnogi od njih su učeni napamet i ponavljani u povratku kućama. Ove svečanosti su takođe bile važan izvor prihoda za mekanske trgovce. Članovi plemena Kurejš, koji su bili glavni gradski trgovci, prodavali su svoju robu po veoma visokim cijenama.

Kao što sam ti rekao, većina Arapa se klanjala idolima, koji su predstavljali njihove bogove. Oni su ih mogli gledati i doticati vjerujući da im oni mogu pomoći. Ustvari, oni nisu bili posebno religiozni, jer je za njih

bilo najvažnije da dođu do novca. Ta strast za novcem je bila naročito izražena kod ljudi koji su živjeli u gradu i koji su ga trošili na vlastita iživljavanja. Vino se pilo po ulicama kao voda.

Ljudi nisu imali sažaljenja. Neprijatelje su mučili bez milosti a ponekad na lomači spaljivali. Prema ženama su bili bezobzirni. Kada bi se rodilo žensko dijete, bili su veoma žalosni, a bilo je slučajeva zakopavanja žive ženske djece. Ženili su se sa mnogo žena i žene smatrali imovinom muža. Sinovi su nasljeđivali žene svoga oca zajedno sa ostalom imovinom.

Na drugoj strani, bilo je primjera plemenitosti, naročito prema gostima. Stranci su bili veoma lijepo primljeni i činjeno je sve da se osjećaju kao kod svoje kuće. Iznosili bi pred njih najbolja jela i pića i pružali im za-

Arapski nomadi

štitu od neprijatelja, ako je to bilo potrebno. Bili su i ostali veoma gostoljubiv narod.

U takvoj sredini rođen je naš Pejgamber, neka je mir i milost Allahova s njim. Sljedeće sedmice ću ti ispričati o njegovim roditeljima i njegovom rođenju, ako to bude Božija volja.

Treća noć

MUHAMMEDOVO ROĐENJE

Hadžera, žena Ibrahim Pejgambera i njihov sin Ismail su među prvim stanovnicima Meke koje poznajemo. U njihovo doba, u toj veoma suhoj, pustinjskoj oblasti' postojao je izvor iz kojeg je voda slobodno tekla. Ali kako je vrijeme prolazilo, ovaj čuveni izvor zvani Zem-Zem je prekriven pijeskom i za njega se nije znalo dugi niz godina.

Abdul Mutalib je bio glava porodice Beni Hašim u plemenu Kurejš i njegova dužnost je bila da vodom snabdjeva posjetioce Meke koji su dolazili da obiđu Kjabu. Ova dužnost je bila veoma cijenjena ali je bila i veoma teška, jer je zemlja bila bezvodna i vode je bilo veoma malo. Zato je Abdul Mutalib, uz pomoć svoga sina Harisa, dugo kopao i tražio izvor Zem-Zem, ali sve je bilo uzalud. Izvora, o kome se toliko pričalo, nisu mogli naći.

U tome traženju izvora niko iz njihovog plemena im nije pomagao, nego su, naprotiv, ismijavali Abdul Mutaliba, čineći mu traženje vode još težim i mučnijim.

Jedne noći je Abdul Mutalib usnio da se vrelo Zem-Zem nalazi u zemlji, na prostoru na kojem su bila smještena dva idola Asaf i Nel. Starac nije gubio vrijeme u traženju mjesta, već je sa sinom Harisom pomjerio idole i nastavio traganje za izgubljenim vrelom.

Kopajući dugo sa svojim sinom Abdul Mutalib je sve više slabio i bojao se da neće moći završiti ovaj veoma važan posao. Duboko u srcu Abdul Mutalib se molio Bogu. Dao je riječ da, ako mu Bog pomogne da nađe izvor Zem-Zema i obdari ga sa deset sinova, žrtvovaće jednog sina Kjabi kao znak zahvalnosti. Priča kaže da je, voljom Božijom, njegova želja uslišena, vrelo je pronađeno, a Abdul Mutalib je obdaren sa desetoro djece.

Otkriće vrela donijelo je poštovanje i slavu Abdul Mutalibu. Kad su mu sinovi odrasli, on je znao da mora održati obećanje Bogu i žrtvovati jednog od svojih sinova. Ali kojeg?

Dugo se vremena Abdul Mutalib mučio i razmišljao, dok nije na kraju odlučio da ode u Kjabu sa svojim sinovima i, kao što je to bio običaj toga vremena, baci strelice za koje se vjerovalo da predskazuju sudbinu. Tri puta su bacane strelice i sva tri puta padale na Abdulaha, najmlađeg i najvoljenijeg sina. Teška srca i pun strepnje počeo je Abdul Mutalib vršiti pripreme za žrtvovanje svoga sina Abdulaha, isto kao što je to učinio poslanik Ibrahim prije 2500 godina sa svojim sinom Ismailom.

Dječak Abdulah je bio primjerno dijete, lijepog ponašanja i ophođenja, tako da ga je volio gotovo svak u Meki. Zato su se svi veoma mnogo trudili da nagovore Abdul Mutaliba da promijeni svoju odluku. Nakon mnogo nagovaranja, starac se složio da se posavjetuje sa jednom

od čuvarica hramova, te, sa mnoštvom svojih prijatelja, otišao do dobro poznate sveštenice Šie.

Pošto je saslušala čitavu priču o obećanju Bogu, sveštenica je rekla: »Naš je običaj da platimo deset kamila kao nadoknadu za čovjeka koji je ubijen. Zato bi Abdul Mutalib morao staviti deset kamila na jednu a Abdulaha na drugu stranu i tada bacati strelice. Ukoliko bi strelice pale na Abdulahovu stranu, tada bi se moralo dodati još deset kamila i sve tako dok se Bog ne odobrovolji i ne odredi da strelice padnu na kamile«.

Abdul Mutalib je uradio kako mu je savjetovano. Devet puta strelice su padale na Abdulaha i tek deseti put strelice su pale na kamile. Tako je, žrtvujući stotinu kamila, Abdul Mutalib spasio život svoga sina i ispunio zavjet Bogu. Od toga dana u Arabiji je nastao običaj da u zamjenu za ljudsko biće treba dati stotinu kamila.

Abdulahov otac je bio presrećan i da bi taj događaj postao prava svečanost učinio je sve da nađe časnu i lijepu nevjestu za svoga sina. Tako je sa dvadeset godina Abdulah oženio djevojku Aminu, kćerku Vehaba, iz plemena Behu Zuhra iz Meke.

Kao što je to bio običaj u to doba, Abdulah je boravio u kući svoga punca tri dana, a nakon toga su on i njegova supruga otišli svojoj kući. Mladi par je živio srećno kratko vrijeme, jer je Abdulah morao krenuti na put u Siriju. U to vrijeme Amina je očekivala rođenje djeteta.

Vraćajući se sa putovanja, Abdulah se, sa nekim svojim prijateljima, zaustavio u Medini, gdje se iznenada razbolio. Vijesti o Abdulahovoj bolesti ubrzo su došle do njegovog oca. Abdul Mutalib je odmah poslao svoga najstarijeg sina Harisa da dovede Abdulaha kući. Umjesto toga, Haris se vratio sa tužnom viješću o Abdulahovoj smrti. Još nerođeni sin je već bio siroče.

Trudeći se da utješi Aminu, Abdul Mutalib je rekao: »O kćeri moja, Bog je milostiv i darežljiv. On ponovo može da nas obraduje i utješi darom — mladim Abdulahom«. Uistinu, Bog je ukazao radost ovoj familiji a i milost čitavom svijetu, kao što ćemo to vidjeti kroz ovu veličanstvenu priču.

Prije rođenja ovog božanskog dara Amina je usnila san u kojem joj je jedan melek rekao da će roditi sina kome će dati ime MUHAMMED što znači HVALJENI. Čudno je da u čitavoj Arabiji niko nije nosio prije to ime. Danas, u raznim oblicima, kao što su Muhammed, Ahmed i Mahmud, to je najpopularnije ime muslimanskih dječaka.

Tako se desilo da je u zoru, u ponedjeljak, 20. aprila 571. godine Amina rodila Muhammeda.

Fatimine oči su bile pune suza slušajući tužnu priču o djetetu koje je rođeno kao siroče. Hasan joj je rekao: Idi sad i spavaj, dušo, vrijeme je za spavanje i ne brini se ni najmanje o Muhammedu, jer se Bog brine za njega. Sljedeće sedmice mi ćemo nastaviti priču. Poljubio je Fatimu, moleći Allaha da joj podari miran san.

Četvrta noć

MUHAMMEDOVO DJETINJSTVO

Abdul Mutalib se, moja draga kćeri, toga ponedeljka probudio veoma rano. Izašao je iz kuće i otišao do dvorišta Kjabe gdje je bilo uobičajeno mjesto sastajanja vođa Meke. Tamo su oni razgovarali o svakodnevnim zbivanjima u gradu. To je bio i razlog da radosna vijest o Muhammedovom rođenju nije bila saopštena Abdul Mutalibu kod kuće. Zbog toga je djevojka, koja je trebala prenijeti tu vijest, požurila, što je brže mogla, do Kjabe i šapnula Abdul Mutalibu poruku.

Njegovo lice je zasjalo od sreće. Odmah je skočio na noge i otišao do Aminine kuće. Bio je iznenađen kad je našao svoju snahu kako hoda sa bebom na rukama. Izgledalo je da ona nije ta koja je upravo rodila dijete.

Nemoguće mi je, draga moja, da ti opišem kako je srećan i ponosan bio Abdul Mutalib, kada je ugledao novorođenče. Zamolio je Aminu da mu dadne da pridrži dijete i milujući ga nježno pomatrao je njegovo lice. Zatim se okrenuo Amini i rekao: »Čestitam ti, moja kćeri. Istina je da smo bili ispunjeni tugom kad nam je Bog uzeo Abdulaha, ali On nas je utješio Muhammedo-

vim rođenjem. Pogledaj, kako liči na mog sina! Eh, da je Abdulah danas živ, kako bismo sada bili srećni. Zar nisu bebine oči i crte lica iste kao očeve? Reci mi sad, ima li ljepšeg djeteta? Da mu Bog da dug život, zajedno s tobom! Imam predosjećaj da će ovaj dječak biti znameniti čovjek i da ćemo se svi s njime ponositi«.

Amina je pogledala u vedro lice Abdul Mutaliba, nasmiješila se i smjerno mu rekla: »Neka ti Bog da dug život. Iako je Muhammed rođen kao siroče, sigurna sam da mu, uz tvoju brigu i poduku, neće nedostajati ljubav i nadzor, koje bi mu dao Abdulah.«

Od toga dana Abdul Mutalib je posjećivao Muhammeda i Aminu dva puta dnevno, ujutru i poslije podne. Sličnost Muhammeda sa Abdulahom postajala je iz dana u dan sve veća.

U to vrijeme bijaše običaj u bogatijim kućama u Meki da tek rođenu djecu povjeravaju seoskim ženama na dojenje i čuvanje na svježem zraku. Tamo bi djeca takođe naučila da govore čisti arapski jezik, koji se na selu najbolje sačuvao. Međutim, dani su prolazili, a nijedna žena sa sela, koja bi mogla preuzeti brigu o Abdul Mutalibovom unuku, nije se pojavljivala na Amininim vratima. One su imale za to svoje razloge. Mislile su da neće biti dovoljno nagrađene za svoje usluge, pošto je Muhammed siroče.

No, jednog dana u Meku je došla sa sela i žena, čije je ime bilo Halima, a koja je poticala iz plemena Benu Said. Bila je siromašna i blaga žena, plemenite duše. I baš zbog toga svog siromaštva, niko joj nije htio ponuditi svoju bebu, ma koliko da se ona oko toga trudila da pronađe dijete, koje bi dojila i uzgajala. Sve druge žene su bile dobile dijete, pa su veselo pričale i smijale

se, spremajući se na povratak svojim kućama u selu. Halima se osjećala veoma nesrećna zbog svog neuspjeha.

Desilo se da je Abdul Mutalib prolazio pored Halime i primijetio očaj na njenom licu. Vidio je takođe, da su sve druge žene s bebama na krilima, samo je Halimino krilo bilo prazno. Prišao joj je i rekao: »Dođi sa mnom!«

Halima je prepoznala Abdul Mutaliba. Bilo joj je jasno zašto ju je pozvao da mu se pridruži. Namjeravao je da joj dadne Muhammeda na čuvanje. U početku je mislila da ga odbije, ali se ipak predomislila shvativši da je bolje vratiti se na selo sa siročetom nego bez djeteta uopšte. Starac je primijetio njeno malo oklijevanje i rekao: »Istina je da Muhammed nema oca, ali mi je on drag kao i moji sinovi. Ne brini, bićeš nagrađena koliko i druge, ako ne i više. Samo ga dobro pazi«!

Krenuli su zajedno prema Amininoj kući. Pošto je Halima bila predstavljena Amini, zamolili su je da malo uzme dijete u naručje kako bi vidjeli reakciju djeteta na nepoznatu osobu. U naručju Halime Muhammed se zadovoljno nasmijao.

Primijetivši da Amina gleda s tugom na svoje dijete, Halima reče: »Ne brinite, draga moja, dobro ću ga njegovati. Paziću ga bolje od svoje djece pošto je on vaš jedinac.

Kad je počela hraniti Muhammeda, Halima je primijetila pojačano nadolaženje mlijeka, pa je, iznenađena rekla: »Mnogo djece sam hranila prije njega ali nikad nisam imala ovako mnogo mlijeka. Ovo dijete kao da je blagoslovljeno. Čini mi se da će mi donijeti veliku sreću. Koliko dugo želite da ga zadržim?

»Neka ostane sa vama«, odgovorio je Abdul Mutalib, »dok njegovo tijelo ne okrupnja, njegove kosti ojačaju i dok prohoda. Biće na svježem zraku, tijelo će mu ojača-

ti, a naučiće i izvorni jezik. Ali, molim te, nemoj zaboraviti da nas često posjećuješ. Vidiš koliko je njegova majka nestrpljiva i koliko će željeti da ga vidi.«

Kad se dječak našao u Haliminom naručju, majka i dedo su ga poljubili sa suzama u očima a zatim se pozdravili sa Halimom — sada već pomajkom.

Iako je mislila da će se vratiti kući sama, desilo se da je Halima postala najsrećnija žena, jer je u svojim rukama nosila najsrećnije dijete koje je ikada rođeno, dijete koje će, kada odraste, promijeniti stranice istorije i biti posljednji Božiji pejgamber na zemlji.

Sljedeće sedmice, draga Fatima, pričaću ti o njegovom životu među članovima plemena Benu Said, Bog im dao svako dobro.

Peta noć

MUHAMMED U BENU SAIDU

Halima se popela na konja sa djetetom u rukama, nestrpljiva da stignu druge žene iz svoga plemena, kako bi mogla nastaviti put do kuće zajedno sa njima. Najednom je primijetila da je njena, inače spora, životinja počela galopirati, postižući takve korake, kakve ona ne bijaše vidjela ni kod najboljih konja.

Mora da je ovaj Abdulahov sin obdaren izuzetnim božanskim darom, mislila je u sebi, privijajući dijete još jače na svoje grudi. Kako bi drugačije ovaj nejaki konj iznenada postao tako snažan? Ovo je izvan mene, zaključila je.

Približavajući se drugim ženama, vidjela je da su se sve one bile zaustavile dok im se ona približavala. Sumnjičavo trljajući svoje oči, kao da žele da se uvjere da to nije san, rekle su joj: »Ma, je li moguće da si to ti, Halima? Iz daljine smo te posmatrale i mislile da je to neki prerušeni princ! Ali sad kad vidimo tvoju odjeću i istog konja, ne možemo vjerovati svojim očima«

Halima je odgovorila: »Da, vi me vidite, a ipak me ne vidite!«

»Draga« rekle su sa podrugljivošću u glasu, »hajde nam reci, šta se desilo, otkada smo se zadnji put vidjele?«

»Pogledajte ovu jutarnju zvijezdu, najljepše dijete u čitavoj Arabiji! Znam da je ovaj izrađeni konj, zbog ovog djeteta, trčao kao da je odgajan u prinčevskim konjušnicama!«

»Ha — Ha!« smijale su se njene saputnice, »mi znamo ovog dječaka. On je Aminino siroče!«

»Da«, rekla je Halima, »on je sin Abdulaha, unuk čuvara Kjabe. Ne budite tako ohole, sestre!«

U tom trenutku njen konj je postao nemiran, kao da želi pokazati neslaganje sa ovakvim društvom, ili pak da nagovijesti potrebu odmora i Muhammedove njege.

— »Kako je ime tom tvom milostivom djetetu, Halima?« ismijavale su je one.

»Ime mu je Muhammed.«

»To je veoma čudno ime, zar ne Halima? Nikad ranije nismo čule za takvo ime.«

»Da, moram reći da je jedinstveno«, Halima je ispravila svoje prijateljice, »a imam razloga da se radujem, zato što vjerujem da će on biti tako značajan, da će mnoge majke iz Arabije s ponosom po njemu davati imena svojim sinovima.«

Halima je pustila da konj pojuri kući i stigla je mnogo prije drugih. Blago je sišla s konja, pazeći da ne uznemiri dragocjeni dar koji joj je povjeren na čuvanje. Potom je zatražila toplu vodu, okupala dijete, dobro ga nahranila i stavila da spava. Čudno, pomislila je, da on na čitavom putu uopšte nije zaplakao, a sada već spava kao jagnje.

Halima i njena porodica su mislili, da je Muhammed od Boga dat u njihovu kuću, i svako od njih je vodio veliku brigu o njemu. Bili su sigurni, da im je on donio

Halimin, inače spori, konj počeo je tako galopirati kao da je najednom dobio krila

sreću. Na primjer, sve ovce i koze su pasle na istim pašnjacima, ali je izgledalo da se Halimina stoka vraća kući sa više mlijeka u vimenima, nego što je to bio slučaj kod drugih.

Dani, sedmice i mjeseci su prolazili, a dobra klima i svjež zrak su pomogli da Muhammed brzo raste. On se također lahko privikao na okolinu, a i prohodao je prije nego što se to očekivalo. Na sveopšte iznenađenje, rano je naučio da govori i upotrebljava birane riječi. Njegovo izražavanje i njegovo ponašanje izgledalo je kao neko čudo.

Tamo u Meki, Amina je ostala sama u kući svoga muža. Dani su joj sporo prolazili. Nestrpljivo je čekala vrijeme kada će Muhammed navršiti dvije godine i ponovo biti u njenim rukama. S vremena na vrijeme

Aminu su obavještavali o njegovom rastu, ponašanju i govoru. Jedamput joj je Halima rekla:

»Imam osjećaj da mi nismo ti koji ga vodimo, nego da je to nepoznata snaga, koju mi ne možemo niti umijemo objasniti.«

Prošle su dvije godine, ali Halima nije donosila dijete u Meku. Kao da nije željela da se odvoji od djeteta, koje donosi svo blagostanje njenoj kući. Mnogo puta je Amina pomišljala da pošalje po sina, ali je ipak oklijevala, strpljivo čekajući njegov povratak.

I taj dan je došao: u dvorištu se pojavila Halima sa voljenim djetetom. Amina je istrčala u dvorište bez daha, zagrlila sina čvrsto uza se, dok su se suze obilato slivale niz njene obraze. Od uzbuđenja nije mogla ni da progovori. Konačno je savladala svoje osjećanje i počela milovati njegove rumene obraze, njegovu kovrdžavu kosu i ljubiti krupne tamne oči, ruke, noge, sve. »Što si narastao« oduševljeno je uzvikivala, »Bog te blagoslovio.« Iznenada se trgla, jer je gotovo bila sasvim zaboravila da Halima tu stoji, i rekla: »Oprosti, Halima, uđimo u kuću. Djevojka će se pobrinuti o konju.«

U sobi je Amina još jednom zamolila Muhammeda da stane mirno, da hoda, da se okrene lijevo i desno. Zamolila ga je da joj pritrči i on je to učinio trčeći pravo u njeno naručje. Zagrlili su se, a ona je uzviknula: »Dušo moga srca, svjetlo mojih očiju!« I ponovo se izgubila u zanosu ljubavi. Bez sumnje je mislila o svom mužu i željela je da je i on takođe sada živ da vidi njihovo lijepo dijete. Stavila je Muhammeda između sebe i Halime, da sjedne, tako da može gledati u njega i u isto vrijeme razgovarati sa Halimom. Rekla je Halimi: »Hvala ti Halima. Održala si obećanje. On tako lijepo izgleda, pun je snage kao da nije samo dvije godine stariji.«

Kada je Halima vidjela da je Amina zadovoljna Muhammedovim zdravljem, počela je govoriti o klimi u Meki i velikim ljetnim vrućinama. Dodala je obazrivo da se veoma plašila da to neće odgovarati zdravlju djeteta, a naročito zbog toga što se, baš u to vrijeme, neka epidemija širila po gradu. »Amina«, rekla je »bojim se da i Muhammed može lahko oboljeti od te bolesti koja se tako brzo širi, i mislim da bi trebala da mu dozvoliš, da ostane sa nama, dok još malo naraste i dok epidemija prođe.«

Amina je pogledala tužno u Halimu, kao da je željela da kaže: »Zar ti nije dovoljno što si mi oduzela dijete dvije godine. On je svjetlo moje duše, pa kako mogu da živim bez njega? I sad, tek što je došao, zar odmah da se ponovo rastanem s njim?«

Ali, Amina nije rekla ni jednu riječ.

Halima je bila ohrabrena Amininom šutnjom, te je nastavila nagovarati Aminu, da joj dozvoli da povede dječaka sa sobom. Ubjeđivala je Aminu da je to sve zbog Muhammedove sigurnosti i da je najbolje da on provede još malo vremena na svježem zraku i zdravoj klimi Benu Saida.

Amina je pažljivo slušala Halimine riječi, stalno gledajući u svoga sina. Duboko u sebi je osjećala da neće moći ponovo podnijeti da je odvoje od njega. Srce joj je reklo »NE«, ali joj je misao govorila: »Velika ljubav i odanost koju imaš za njega mora te privoljeti da ga pustiš da ide, jer je to za njegovo dobro. Moraš se žrtvovati, jer sve velike ljubavi traže i velika odricanja.«

Majčina ljubav za dijete učinila je da Amina posluša glas razuma i okrećući se Halimi, rekla je: »Veoma mi je teško da se odvojim od njega po drugi put, od svog jedinog sina. On je moj život i bez njega mi je

prazno. Ipak, zbog epidemije koja se širi po Meki i mogućnosti da se i on razboli, moram zaboraviti na sebe i misliti samo na njega. Povedi ga sa sobom, za njegovo dobro. Neka ti je Bog na pomoći!«

Amina nije više mogla kontrolisati svoja osjećanja i počela je plakati. Oklijevajući, prislonila je Muhammeda na grudi, poljubila ga i brišući suze rekla Halimi: »Prepuštam ga u tvoje ruke. Dobro si se do sada o njemu brinula i nadam se da će tako biti i ubuduće. Neka vas Bog čuva!«

»Znam da je majci veoma teško da se odluči kad se bori između razuma i osjećanja«, rekla je Halima i dodala: »Sada moram ići, jer želim da stignem kući prije mraka.«

Držeći ga rukama, Muhammedova pomajka se popela na konja, zadovoljna, što je ubijedila Aminu o potrebi Muhammedovog vraćanja na selo. Put joj se činio veoma dug, jer je željela da što prije stigne kući s Muhammedom, da obraduje svoje ukućane.

Kad su stigli u Benu Said, sva njegova polubraća i polusestre su bili veoma sretni što ponovo vide svoga blagoslovljenog brata. Dočekali su ga raširenih ruku, kao što se dočekuje najdraži prijatelj.

Vrijeme je brzo prolazilo i ponoć se sasvim približila. Fatima je bila pažljivi slušalac, zanesena pričanjem, nije osjećala čak ni tople suze koje su kvasile zarumenjene obraze, suze koje su govorile, koliko je suosjećala sa svim onim što je čula.

Ne brini, rekao joj je otac, Halima će se veoma dobro brinuti o blagoslovljenom djetetu i on će se vratiti svojoj majci. Obriši suze i hajde u krevet! Bog te čuvao!

Šesta noć

MUHAMMED BEZ MAJKE

Godine su prošle, draga moja kćeri, a Muhammed je još bio u plemenu Benu Said i tamo rastao i razvijao se. Veoma brzo je naučio da govori čisti arapski jezik, i kasnije, kad je već sasvim odrastao, često bi govorio: »Govorim najbolji arapski, zato što sam Kurejš i zato što sam djetinjstvo proveo u plemenu Benu Said.«

Kada je Muhammedu bilo pet godina, Halima ga je vratila majci. Tamo je bio i njegov djed Abdul Mutalib koji ga je, takođe, nestrpljivo čekao. Sretan što ga vidi, radosno je uzviknuo: »Dobro došao, sine, dobro došla, Halima!«

Ovoga puta Muhammed nije bio beba, da ga Halima drži u rukama. Igrao se, trčkarao i veoma inteligentno razgovarao, kao da je bio mnogo odrasliji nego što je to broj njegovih godina pokazivao.

Blistajući od neopisive radosti, sa djetetom u zagrljaju, Amina je rekla svome svekru: »Niste mogli ni poželjeti ljepšeg unuka. Gledajte samo kako hoda! On je odrastao dječak!«

Oboje su bili veoma zadavoljni Muhammedovim izgledom i ponašanjem i zaista zahvalni Halimi za izuzetnu njegu. Abdul Mutalib je dao Halimi lijepu nagradu za njen trud i zahvalio joj biranim riječima. Nakon toga, Halima se vratila u Benu Said, zadovoljna, mada je znala da će joj Muhammed veoma mnogo nedostajati.

Pet godina provedenih u Benu Saidu ostavilo je na Muhammeda neizbrisiv utisak, i on je uvijek zadržao veliko poštovanje za svoju pomajku, braću i sestre. Kada bi Halima došla u Meku da ga posjeti, on bi ustao i razastro svoj ogrtač po zemlji da ona sjedne na njega. Bio je to znak velikog poštovanja i zahvalnosti. Mnogo godina kasnije, pošto se Muhammed oženio sa Hatidžom, glad i oskudica su se pojavili u plemenu Benu Said. Halima je došla Muhammedu da traži pomoć. Zahvaljujući bogatstvu svoje žene, Muhammed je Halimi dao devu natovarenu raznim namirnicama.

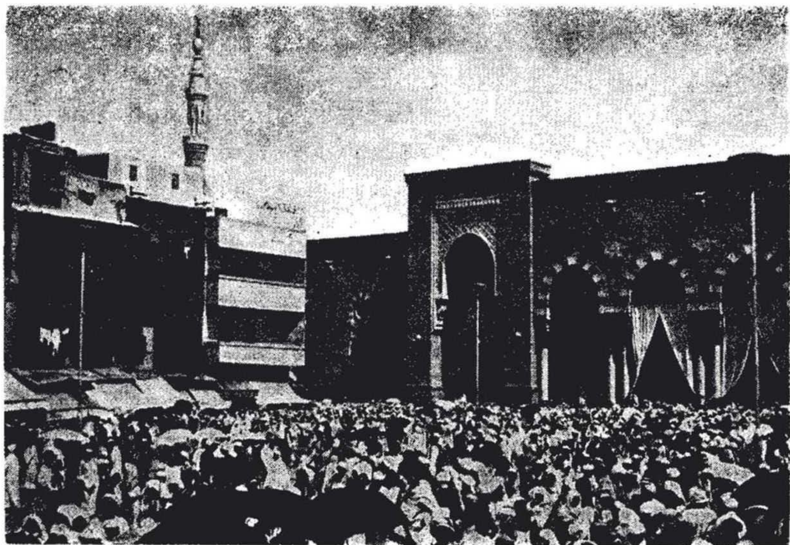
Također, mnogo kasnije, kada je grad Taif bio potučen i stanovništvo se predalo muslimanima, jedna od ratnih zarobljenica je bila Halimina kćerka, koja je bila udata u Taifu i tamo živjela. Muhammed, tada već u misiji Allahovog Poslanika, je prepoznao svoju polusestru, ukazao joj je čast i oslobodio je. Ona se vratila kući sa mnogo darova od Muhammeda.

Neposredno poslije Muhammedovog povratka iz plemena Benu Said u Meku, Amina je krenula s njim i djevojkom Ummi Ejmen, koja joj je pomagala u kući, da posjeti Medinu, grad dvije stotine milja udaljen od Meke, gdje su se nalazile Aminine daidže. Kad su tamo stigli, Amina je pokazala Muhammedu kuću u kojoj mu se otac razbolio, kao i mjesto gdje je ukopan. Ispričala mu je koliko je mnogo voljela Abdulaha i kako ih je brzo smrt razdvojila. Jedina njena utjeha je bio njihov

sin, Muhammed, koji će, govorila je, pomoći da rana za izgubljenim mužem što lakše zaraste. U tim pričama i obilascima ni jedno od njih nije ni slutilo da će za samo kratko vrijeme još jedna velika rana biti otvorena. Ovoga puta na Muhammedovom srcu. Poslije jednomjesečne posjete Medini, na povratku kući, negdje na polovini puta, Amina se iznenada razboljela i umrla. Tu je i sahranjena.

Muhammedu je bilo tek šest godina. Široke, razrogačene dječije oči, glas zastao u grlu, užas na nevinom licu, bespomoćnost, strah, očaj. Siroče, potpuno siroče, bez oca i bez majke.

Poslije Aminine smrti svu brigu o Muhammedu je preuzeo Abdul Mutalib. Djed je volio svoga unuka više od svoje rođene djece, pokazujući to pred svima. Tako je, naprimjer, svaki član Vijeća Meke imao u dvorištu

Drugi najpoznatiji grad u Arabiji jeste Medina

Kjabe ćilim na kojem je sjedio. Kao znak poštovanja niko drugi ne bi sjeo na taj ćilim. Međutim, veoma često bi se dešavalo da Muhammed sjede na ćilim svoga djeda i kad bi amidže pokušale da ga pomaknu odatle, Abdul Mutalib bi govorio: »Ostavite ga tu. Ne uznemiravajte moga sina, Muhammeda.«

Ljubav djeda i unuka nije trajala dugo. Svega dvije godine Muhammed je bio u djedovom okrilju. Abdul Mutalib je imao osamdeset godina i jednoga dana, iznenada, ispustio je svoj zadnji dah. Na samrtnoj postelji pozvao je Muhammeda. Posljednjim snagama je pokušao da se igra sa unukom, kao što je to navikao da čini, ali bolovi su se pojačali i njegova ruka je klonula. Shvativši svoju nemoć starac je zaplakao. Suze su mu se slivale niz izborane obraze dok je grlio Muhammeda. U tom trenutku njegov sin Ebu Talib, vidjevši oca u takvom stanju, rekao je: »Ne plači, oče. Mi svi znamo da si ti hrabar čovjek, koji je strpljivo prolazio kroz sve životne tegobe. Čitav život si služio ljudima i svi su te zbog toga poštovali. Postigao si najveći položaj u Meki, a svoje dužnosti si obavljao pošteno. Zašto sada plačeš? Svi mi, tvoji sinovi i kćeri, smo spremni da ispunimo sve tvoje želje.«

Starac je umirući odgovorio: »Griješiš, sine, ako misliš da se bojim smrti. Znam da svako ljudsko biće to mora okusiti prije ili poslije. Proživio sam dug život i proveo ga u službi bogova i humanosti. Smrt me ne brine. Plačem za Muhammedom. Šta će biti s njim kad ja odem?«

»To nije razlog da plačeš, moj dragi oče«, rekao je Ebu Talib, »svi ćemo se mi brinuti o njemu. Volјećemo ga kao da je jedno od naše djece. Sve ćemo učiniti da bude sretan. Branićemo ga od svake opasnosti mačevima i

svojim dušama. Odmaraj se i vjeruj u ovo, ne uzbuđuj više svoje srce.«

»Poslije moje smrti on će zaista osjetiti šta znači biti siroče«, posljednjom snagom govorio je Abdul Mutalib. »Odvedi ga svojoj kući i odgajaj ga sa svojom djecom. Moraš mu biti i otac i majka i djed, jer je on izgubio sve troje. Učini sve za Muhammeda, biću ti zahvalan iz dubine moga groba. Ovo je moja zadnja želja ... « — sa ovim riječima starac se umirio. Sa voljenim Muhammedom pored sebe, duša Abdul Mutaliba je napustila njegovo tijelo.

Hasan je primijetio suze na obrazima svoje kćerke i nježno je poljubio, znajući da je njoj bilo žao zbog smrti Muhammedovih najbližih. Potapšao ju je po ramenima i rekao: Ne brini Fatima, Muhammedov amidža će održati svoje obećanje.

Sedma noć

MUHAMMED KOD SVOGA AMIDŽE

Osim brige o Kjabi, Ebu Talib, kao i mnogi drugi Kurejševići, bavio se trgovinom, ali nije bio bogat pošto je imao veliku familiju. Razlog zbog kojeg je Abdul Muttalib ostavio Muhammeda Ebu Talibu, iako je on imao i druge amidže koji su bili bogatiji, jeste taj što su Ebu Talib i Abdulah (Muhammedov otac) bili braća od iste majke.

Ebu Talib je zaista bio od riječi i vjerno je održao obećanje koje je dao svome ocu. Volio je svog malog rođaka kao da je bio jedno od njegove djece. Gdje god bi išao, vodio bi i Muhammeda. Muhammed gotovo da ne bi mogao zaspati, ako ne bi bio u amidžinom krevetu.

U Muhammedovo vrijeme, draga kćeri, ljudi nisu jeli za stolovima kao mi danas. U kućama srednjeg staleža, u kakvim je i Muhammed odrastao, djeca bi se okupila oko majke, kad je bilo vrijeme obroku. Skakala bi gore dolje, svako od njih pokušavajući da dobije onoliko hrane koliko je to bilo moguće. Međutim, Muhammed nije bio kao i druga djeca. Ebu Talibova djevojka (sluškinja) je

pričala da je Muhammed čekao po strani i zahvalno uzimao onu hranu, koju bi mu dali.

Muhammed je bio zdrav i jak, ali nikad nije upotrebljavao svoju snagu da se tuče i bori sa prijateljima ili da bilo koga povrijedi. Naprotiv, još od najranijeg doba je pokušavao da pomogne svakome, kako je najbolje znao i umio. Zato su se i stanovnici Meke odnosili prema njemu kao prema čovjeku, koji ima izrazito lijep karakter i ponašanje. Mnogi roditelji su se molili da njihova djeca budu onakva kakav je bio Muhammed.

Kada je Muhammedu bilo dvanaest godina, Ebu Talib se spremao na putovanje u Damask, u Siriju, zbog posla. Nije namjeravao voditi Muhammeda, jer se bojao dugog i napornog puta. Međutim, na mnogobrojne Muhammedove molbe nije mogao ostati ravnodušan, tako da je poveo dječaka sa sobom.

Kad su stigli u grad Basru, karavan je stao da se odmori. U blizini se nalazio hrišćanski manastir, a u tome manastiru, u ono vrijeme poznati, sveštenik po imenu Bahira. Prije zaustavljanja karavana, sveštenik je primijetio da jedan oblak stalno plovi iznad karavana, praveći mu sjenu i štiteći ga od jakog sunca. Bahira je ranije čitao u nekim svojim vjerskim knjigama, da oblaci prave sjenu samo nad pejgamberima. Zato je, čim je primijetio taj oblak iznad karavane, naredio da se pripremi veliki obrok i pozvao trgovce iz Meke da ručaju s njim.

Kad su svi trgovci stigli, sveštenik je upitao da li, možda, još neko fali. Odgovorili su mu da su tu svi, izuzev dvanaestogodišnjeg dječaka. Bahira je poslao po Muhammeda. Kad je Muhammed stigao, bio je obasut mnogobrojnim pitanjima.

Po završetku ručka, sveštenik je Ebu Taliba i njegovog rođaka odveo malo podalje od ostalih i sa glasom prigušenim od velikog uzbuđenja tiho rekao: »Ovo je ZADNJI PEJGAMBER!«

Ebu Talib ga je gledao netremice, kao da ne shvata šta mu je ovaj rekao: »Znaci o zadnjem Pejgamberu su u našim knjigama«, nastavio je sveštenik, »a oblaci prave sjenu samo Pejgamberu. Kada ste se približavali, vidio sam kako oblak natkriljuje vaš karavan i tada mi je bilo jasno da je tu Pejgamber, koji je najavljen u našim svetim knjigama. Zato sam vas i pozvao, kako bih se mogao s njim sresti.«

Pošto se povratio od iznenađenja i nakon što je saslušao sveštenikovu priču, Ebu Talib se duboko zamislio nad tim čudnim susretom i još čudnijom pričom. Činilo mu se da je to sve neki san, da on to budan sanja i da treba da se iz tog sna probudi.

Međutim, nakon izvjesnog vremena sveštenik ga je upitao u kakvom je on srodstvu sa Muhammedom. Da bi iskušao znanje sveštenika, Ebu Talib je rekao da je on Muhammedov otac. »Ne, njegov otac ne bi trebalo da bude živ«, odlučno je odmahnuo glavom sveštenik. Ebu Talib je bio zaprepašten!

Tada je on ispričao svešteniku Muhammedovo srodstvo s njim, kako je Muhammedov otac umro prije rođenja svoga sina, te kako je Muhammedova majka napustila ovaj svijet, kada je Muhammedu bilo šest godina. Bahira je klimao glavom potvrđujući Ebu Talibovu priču. Zatim je zadigao zadnji dio Muhammedove košulje i između njegovih plećki ugledao znak (biljeg) veličine golubijeg jajeta. »Sad sam posve siguran da je on zadnji Pejgamber na koga čekaju hrišćani i Jevreji i čiji dolazak najavljuju svete knjige«, dodao je.

Sveštenik Bahira je na kraju susreta rekao Ebu Talibu da se dobro brine o Muhammedu, jer se boji da neko drugi ne prepozna znak pejgambera, te da dječaku ne nanese kakvo zlo.

Poslije ovog događaja Ebu Talib je još više pazio svoga rođaka. Nije ostao dugo u Siriji. Brzo je prodao i kupio što mu je trebalo i uskoro se našao na putu prema Meki.

Sa petnaest godina Muhammed je učestvovao u bici Alfugar, između plemena Kurejš i Kais. Iako se nije borio, bio je na bojnom polju i sakupljao strijele koje su bacali neprijatelji te ih davao svome amidži.

U ovom periodu Muhammed se takođe priključuje dobrotvornom društvu »Khilful Fudul.« Ova organizacija je bila veoma stara, ali njeni stavovi već odavno nisu imali nekog značaja. Poslije bitke kod Alfugara Muhamedov amidža Zubejr, sin Abdul Mutaliba, jedan od najznačajnijih ljudi u Meki, razmišljao je o obnavljanju ovog društva. Zato je pozvao starješine raznih familija plemena Kurejš da se, povodom toga, sastanu u kući Abdulah Ibn Gad'an. Tom prilikom su se svi svečano zakleli da će ispunjavati sljedeće obaveze: pomagati siromašne, štititi slabe i braniti njihova prava od tirana, i dati sve od sebe da se postigne mir i harmonija među ljudima. I Muhammed je učestvovao na ovom sastanku.

Ne trebamo se čuditi, draga moja Fatima, da je Muhammed bio član jedne takve organizacije. Čitav svoj život on je nastojao da posije u srca čovječanstva ljubav za siromašne, za pomoć nesrećnim, za zaštitu slabih od nepravde koju im čine tirani i ljudi kamena srca. To su principi koje je on provodio u djela kroz čitav svoj život.

Sad idi, draga moja kćeri, i spavaj. Da ti Allah pomogne da budeš dobra djevojka i da ti primjer našeg Pejgambera bude uputstvo i vodič na svim poljima našeg života, kao što bi tako i svaki musliman trebao da čini.

Osma noć

MUHAMMEDOVA MLADOST

Kada je, moja mila kćeri, Muhammed napunio dvadeset godina i dostigao vrhunac svoje mladosti, nije bio kao drugi mladići njegove dobi.

Mladići iz dobrih porodica, kao što je bila Muhammedova, provodili bi svoje vrijeme u igri i zabavi, pijući i čineći druge stvari koje danas nazivamo nemoralnim. Muhammed nikada nije ni prinio alkohol ustima, nikad nije odlazio na zabave, niti učestvovao na sličnim skupovima svojih vršnjaka. Istorija nam govori da je Muhammed, dok je čuvao stado po brdima izvan Meke, jednom prilikom odlučio da ode u Meku i pridruži se svojim vršnjacima. Zamolio je druga da mu pripazi stado i krenuo prema Meki. No, na putu je susreo kolonu svatova i zaustavio se da pogleda konjanike i šarenilo nošnji. Kako je bio prilično umoran od pređenog puta, a zabavljen razgledanjem svatova, osjetio je kako mu se oči polako sklapaju i kako lagano tone u san. Kad se probudio, već je bilo svanulo, a to znači isuviše kasno da bi stigao tamo gdje je bio naumio.

Drugom prilikom on je takođe krenuo sa naumom da provede vrijeme sa mladićima u Meki, ali na putu za

grad iznenada je osjetio prekrasnu melodiju u svojim ušima. Sav iznenađen ljepotom zvuka i njenom neočekivanom pojavom, zastao je kako bi se što više mogao diviti milozvučnim tonovima koji su neznano otkud dolazili. Božjom voljom ubrzo je zaspao. Kada se probudio bilo je jutro i jedino što mu je preostajalo bilo je da se vrati svome stadu.

Dakle, u oba slučaja Allah ga je spasio. Poslije tih događaja, koji su se Muhammedu duboko uvukli u dušu i koje je on shvatio kao opomenu, nikada više nije ni pomislio da ide u grad i prisustvuje nedoličnim zabavama. Najveće Muhammedovo uživanje je bilo u onim trenucima kada se mogao diviti ljepotama prirode koja ga je okruživala. Ushićen tim utiscima, stalno je razmišljao o veličini Tvorca ovog sklada i ove harmonije.

To druženje s prirodom i uživanje u njenim blagodatima Muhammedu je bilo omogućeno jer je najveći dio vremena provodio kao pastir. Zato je uvijek, pa i kad je postao Poslanik, govorio s ponosom o čuvanju stada. Jednom je rekao: »Svaki pejgamber je bio pastir!«

Njegov posao pastira pod mirnim, čistim, plavim nebom Arabije, gdje zvijezde i mjesec sjaje tako veličanstveno i gdje sve ima neki čudesni, nezemaljski izgled navodio ga je da razmišlja, pored ostalog, i o svojoj zemlji i svome narodu. Često se osjećao veoma nesretan gledajući ljude kako se mole 'predmetima, kipovima napravljenim od drveta, gline, kamena i dr. Govorio je sam sebi: »Mora postojati Stvoritelj svega ovoga, moćan, svemoćan Stvoritelj, jedini dostojan ljudskog obožavanja!«

Treba reći da je u tome vremenu obrazovanje bilo luksuz. Nije sticano tako lahko kao danas. Danas je neobično otići u grad ili selo i naći nekog dječaka ili djevojčicu koji ne znaju čitati ili pisati. Mada su pisanje

i čitanje bili poznati u to vrijeme, Muhammed nije znao ni jedno ni drugo, iako je imao veliku želju da nauči sve ono što nije znao. Međutim, njegov amidža nije mu, zbog svog materijalnog stanja, mogao podariti tu vrstu obrazovanja. Jedino što je mogao, bilo je vođenje Muhammeda na sastanke starijih ljudi u gradu, kao i na izložbe, koje su održavane u dvorištu Kjabe za vrijeme hodočašća. Na tim skupovima Muhammed je pažljivo slušao čuvene govornike i poznate pjesnike koji su posjećivali Meku iz svih dijelova Arabije i na taj način još više usavršavao svoj čisti arapski jezik.

Nema sumnje da je učenje veoma važno. Međutim, iako Muhammed nije naučio čitati ni pisati, on je stekao izvanredno znanje pažljivo slušajući druge i razmišljajući o svemu što bi vidio i čuo. Njegov visoki moral, dobro ponašanje i mudrost kojom je u svim prilikama nastupao, doprinijeli su da je već tada bio cijenjen i poštovan. To se naročito ispoljavalo prilikom trgovine, kojom se Muhammed ponekad bavio, kada bi kupcima iskreno i otvoreno govorio kakva je roba koju prodaje. Zato su mu ljudi u Meki dali ime »El-Emin« što znači povjerljivi, pravedni.

Njegov osmijeh bi pobjeđivao svakoga. Riječi su mu bile takve da su mu ljudi vjerovali i divili mu se. Ali to nije sve, Fatima. Muhammed je bio vema inteligentan i veoma pravedan. Ove karakteristike ćeš ti razumijevati sve više i više kroz priču o Muhammedovom životu koju ću ti pričati u sedmicama koje dolaze. Vidjećeš da je bio obrazovan na način kakav mu je Bog namijenio, osposobljen za božansku misiju, zaslužan da izvede čovječanstvo na pravi put.

Sad je kasno, rekao je Fatimin otac, poljubio je i zaželio joj lahku noć i prijatne snove.

Deveta noć

MUHAMMEDOVA ŽENIDBA

Kao što znaš, moja mila kćeri, Ebu Talib je imao mnogo djece, a nije bio bogat. Razmišljao je da nađe posao Muhammedu, gdje bi njegov bratić mogao zaraditi više novaca nego što je činio čuvajući stado.

Ebu Talib je čuo da Hatidža Bint Huvejlid traži čovjeka, koji će se brinuti o njenoj robi, koju je slala svake godine na prodaju u Siriju.

Hatidža je bila trgovac, otmena gospođa, zaista veoma bogata. Poticala je iz porodice Benu Esad iz Meke i do tada se već dva puta udavala, ali se svaki brak završio smrću muža. Oni su joj ostavili svoja imanja, te je tako ona postala jedna od najbogatijih osoba u Meki.

Kad je Ebu Talib čuo da Hatidža sprema svoju karavanu za Siriju, pozvao je Muhammeda i rekao mu: »Sine moga brata, kao što znaš ja nisam bogat. Moja materijalna situacija se svakim danom pogoršava. Rekli su mi da Hatidža Bint Huvejlid plaća dvije kamile čovjeku, koji se brine za njenu robu na putu za Siriju. Ne mislim da je to mnogo, ali hoćeš li me poslušati i otići da porazgovaraš s njom?«

»Učiniću ono što ti želiš«, odgovorio je Muhammed.

Sutradan je Ebu Talib otišao svojoj prijateljici Hatidži i rekao jojo: »Da li želiš da ove godine povjeriš svoju trgovinu mom bratiću Muhammedu? Čuo sam da plaćaš samo dvije kamile, ali za Muhammedovu službu ne bih se zadovoljio sa manje od četiri kamile.« Hatidža je odgovorila: »Muhammed je svima nama ovdje drag i veoma bi me radovalo da ga ove godine zaposlim, čak i sa platom koju si ti predložio.« Ebu Talib se brzo vratio kući, ispričao svome rođaku, šta mu se desilo, i dodao: »Ovo je dar koji ti Bog šalje.«

Poslije sačinjene pogodbe i neophodnih priprema, Muhammmed, kome se pridružio Hatidžin sluga Mejser, krenuo je sa karavanom za Siriju. Put je bio veoma uspješan. Nikada ranije Hatidža nije imala takvu dobit kao ovaj put.

Kad su trebali krenuti nazad u Meku, Muhammed je kupio robu za koju je smatrao da će se dopasti Hatidži. Kad su bili blizu Meke, Mejser je predložio Muhammedu, da on prvi ode Hatidži i kaže joj sve o putu i uspješnoj trgovini.

Muhammed je tako i učinio. Bila je skoro ponoć, kad je stigao u Meku. Hatidža je pažljivo slušala Muhammedovu priču o svim detaljima puta. On je govorio sasvim polahko i mirno, i kad je završio lahko se moglo vidjeti da je Hatidža zadovoljna Muhammedovim uspjehom.

Mejser je sa karavanom stigao kada je već Muhammed bio otišao od Hatidže, te je Hatidži kazao sve najljepše o Muhammedovom poštenju, pravdi, humanosti i visokom moralu, da bi na kraju zaključio: »Od svih mladića u Meki koje ja poznajem dobro, nema ni jednog koji bi se mogao porediti sa Muhammedom.«

Duboko poštovanje koje je Hatidža imala za Muhammeda pretvorilo se iznenada u duboku ljubav...

Hatidži je bilo skoro četrdeset godina. Iako su je mnoge plemićke vođe prosile, ona je odbijala da se uda, misleći da oni žele njeno bogatstvo, a ne nju. Međutim, sada je poželjela da se uda za čovjeka mnogo mlađeg od sebe. Za čovjeka čije su riječi i ponašanje obuzeli njene misli i srce. Najednom i sasvim.

O svojoj ljubavi prema Muhammedu Hatidža se povjerila svojoj najboljoj prijateljici Nafisi. Nafisa je, potom, otišla Muhammedu i pitala ga zašto se nije oženio.

»A šta to posjedujem da bih se mogao oženiti?« odgovorio je Muhammed.

»Ali ako bogatstvo nije važno i ako bi te upitali, da oženiš ženu lijepu, dobrog porijekla i bogatu, šta bi ti odgovorio?«

Muhammed je bio iznenađen takvim odgovorom. Upitao je Nafisu: »Zar postoji takva?«

Nafisa je odgovorila mirno, kroz smiješak:

»A, Hatidža?«

»Ali kako bih ja mogao oženiti Hatidžu?«

»Ja ću se pobrinuti za to«, samouvjereno je naglasila Nafisa.

Iz ovog razgovora, nema sumnje, vidi se da je Muhammed imao lijepa osjećanja prema Hatidži. Ako je već nije volio, on ju je poštovao i divio joj se. I ponudu nije prihvatio bez izvjesnog oklijevanja.

Ženidba se nije odgađala. Tri mjeseca poslije Muhammedovog povratka iz Sirije, Omer Ibn Esad, Hatidžin daidža, dao ju je i Muhammed i Hatidža su se vjenčali.

Sada, draga moja kćeri, novi život počinje za Muhammeda. On postaje srećan muž i otac, dijeleći život

sa ženom koja je činila sve da bi njen muž bio što zadovoljniji.

Hatidža je izrodila svu Muhammedovu djecu, izuzev Ibrahima. Ali, sva ta djeca, sve te roditeljske radosti, poumirala su još za vrijeme Muhammedovog života, osim kćerke Fatime. Svi njegovi nasljednici potiču od nje.

Deseta noć

MUHAMMED SPRIJEČAVA PROLIJEVANJE KRVI

Večeras ću ti, draga moja kćeri, pričati priču iz koje ćeš vidjeti koliko su ljudi poštovali i voljeli Muhammeda. Događaj u kome je Muhammed spriječio prolijevanje krvi će o tome najbolje govoriti:

Kjaba je građevina četvrtastog oblika koja nema prozora ni stropa a ima samo jedna vrata. Napravljena je od kamena redanog jedan na drugi bez ikakvog maltera koji bi služio za vezivanje. U to vrijeme su se u njoj nalazile mnoge vrijedne stvari, odnosno darovi koje su ljudi prinosili kao žrtve svojim bogovima. Svi su oni bili na mjestima gdje su ostavljani, jer su ljudi u svome praznovjerju smatrali da će i najmanja promjena izazvati prokletstvo bogova.

Nedugo poslije Muhammedove ženidbe sa Hatidžom pale su velike kiše i prouzrokovale poplavu od čega su se neki dijelovi Kjabe počeli rušiti. Mekelije su bile primorane na obnavljanje čitave građevine.

Baš tada se blizu arabljanske luke Džede nasukao brod koji je pripadao Rimljanima i čiji je vlasnik bio

izvjesni inžinjer po imenu Bekum. Čuvši za brodolom, Mekelije poslaše jednog od svojih vođa Velida ben Mugiru da kupi brodsku građu i drugi materijal od Bekuma, a po mogućnosti i njega dovede da im, sa Egipćaninom po imenu Hanna, koji je bio poznat graditelj, pomogne u obnovi Kjabe. Velid je uspio u svojoj misiji, tako da su, po njihovom povratku, načinjeni planovi o obnovi Kjabe.

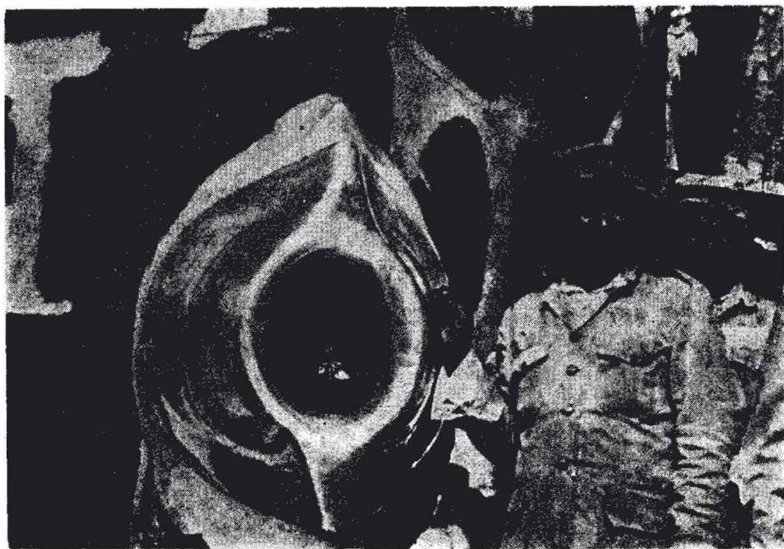
Iskopavanje i rekonstrukcija su bili podijeljeni između plemena. Na taj način svima je bilo omogućeno da učestvuju u časnoj gradnji Kjabe. Ali, pojavio se drugi problem. Bojeći se nemilosti bogova, niko nije imao hrabrosti da počne posao. Čak su se plašili zamahnuti sjekirom i srušiti ostatke građevine. Mnogi su govorili: »Zar ste zaboravili šta se desilo Abrahi, njegovoj armiji i slonovima, kad su došli da razruše Kjabu? Bogovi su proširili koleru među Abrahom i njegovom armijom i svi su bili uništeni. Ne usuđujmo se da je taknemo jer ćemo sigurno naljutiti bogove!«

Velid ben Mugira je ustao i rekao im: »Želio bih, moji prijatelji, da vam kažem nekoliko riječi. Nije nam namjera, kao što je to bilo kod Abrahe, da razorimo i uništimo Kjabu. Mi želimo da obnovimo isti hram koji je poplava uništila.« Mekelije su znali da njegove riječi zvuče veoma logično, ali još uvijek nisu bili sasvim ubijeđeni. Velid je tada uzeo sjekiru u ruke i obratio se ljudima: »Biću prvi koji će zamahnuti. Ako mi se išta desi, vi ne treba da učestvujete.«

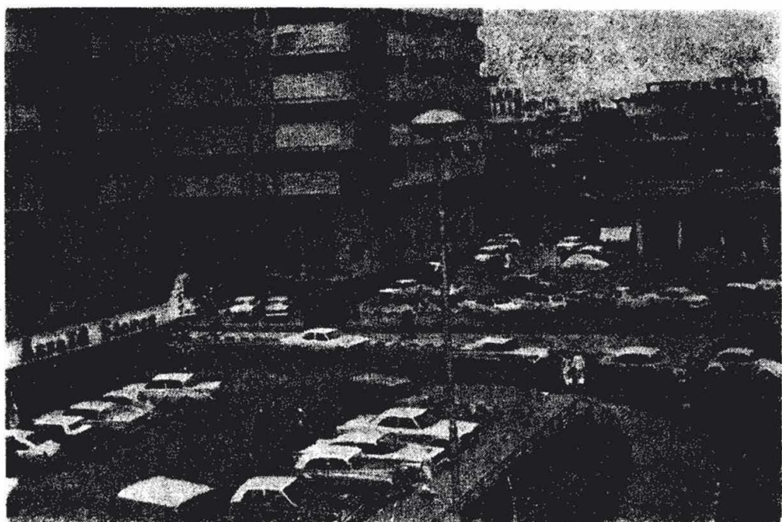
Iz jednog od uglova Velid je, zatim, pomakao nekoliko već oborenih kamenova. Mnogo oštećenog kamenja je počelo padati, ali se Velidu nije ništa desilo. On je nastavio raditi sve dok se nije smračilo. Ljudi su te noći otišli na spavanje, ubijeđeni da će se nešto loše dogoditi. Mislili su da će se Velid probuditi nesposoban da po-

krene jednu ruku, ili da će, možda, oslijepiti, ili da će mu jedno od djece umrijeti. Mnogi čak tu noć nisu mogli ni oka sklopiti, iščekujući šta će se dogoditi.

Sljedećeg jutra, upravo kad se sunce rađalo, ljudi su napuštali svoje domove žureći prema Kjabi. Čekali su dolazak Velida, dok su im se u glavi rojila mnogobrojna pitanja: Šta je bilo s njim? Hoće li doći? Kakav će izgledati? Možeš zamisliti njihovo veliko iznenađenje kada su ga ugledali kako ide prema sredini gomile, zdrav i čio. Tek sada su spale sve sumnje i svi su povjerovali kako su bogovi zadovoljni Velidovim djelom. Zato su bili voljni da učestvuju u čišćenju ruševina. Sa puno elana počeli su obnovu građevine. Dok su radili, pjevali su svoje religiozne pjesme, donosili kamenje s brda i pažljivo ga ugrađivali. Svako je bio zadovoljan što pomaže gradnju kuće za bogove.

Crni kamen je uzidan na ćošku Bejtullaha

Džeda — sadašnji izgled

Gradnja je mirno nastavljena i čim je dostignuta visina prosječnog čovjeka bilo je potrebno pomaći sveti Crni kamen u istočni ugao. Crni kamen je bio meteor i vjerovalo se da ga je melek Džebrail donio i dao Ibrahim pejgamberu da ga stavi u hram kad je sa svojim sinom Ismailom gradio Kjabu.

Premještanje ovog kamena smatrano je velikom čašću i svaka od vodećih familija u Meki željela je tu privilegiju za sebe. Zbog toga je nastala prepirka a kasnije i svađa. Međutim, rješenje se nije moglo pronaći pa je izgledalo da je na pomolu krvavi sukob. Jedno od plemena je, čak, svoje ruke namazalo krvlju kao znak da je njihova riječ zakletva i da ne pristaju ni našto drugo do da oni prenesu Sveti kamen.

Nesporazum i svađa su potrajali pet dana, ali sporazum nije pronađen. Vidjevši kako je situacija zategnu-

ta, Ebu Umeja el Mahzumi, najstariji i veoma poštovani član vođstva u Meki, predložio je zavađenim ljudima: »O prijatelji, vi želite da bogovi budu vama zadovoljni, a u isto vrijeme ste spremni da prolijete krv jedni drugima. Da bi se sukobi okončali, predlažem da onaj koji prvi uđe na kapiju El-Safa bude posrednik u ovom sporu.«

Svi su prihvatili ovaj prijedlog. Ubrzo zatim na spomenutoj kapiji se pojavio mladić. Bio je to Muhammed Ibn Abdulah. Kad su ga ugledali, svi su veselo uzviknuli: »To je El Emin (povjerljivi, pouzdani). Složićemo se s njegovom odlukom.«

Odložili su svoje oružje i ispričali što se dogodilo. Muhammed ih je pažljivo saslušao i, pošto je neko vrijeme razmislio o iskrslom problemu, rekao je: »Donesite mi veliki komad platna.«

Kad je platno bilo donešeno, Muhammed ga je stavio na zemlju i svojim rukama postavio Crni kamen na sredinu platna. Pozvao je vođe zavađenih plemena da podignu platno i prenesu ga do mjesta gdje kamen treba da se ugradi.

Kad su vođe plemena donijele kamen na predviđeno mjesto, Muhammed ga je ponovo uzeo i stavio ga tamo gdje je trebalo.

Na ovaj način Muhammed je spriječio krvoproliće i u isto vrijeme uspio da svako pleme bude zadovoljno njegovim rješenjem. Niko tada nije ni slutio da će u bliskoj budućnosti ovaj isti mladi čovjek osloboditi Kjabu njenih idola i ponovo je učiniti centrom obožavanja Jedinog Boga.

Jedanaesta noć

MUHAMMED POSTAJE POSLANIK

Pošto je otišao da živi u kuću svoje žene, Muhammed je razmišljao kako da pomogne svome amidži Ebu Talibu koji je njega odgojio i brinuo se o njemu kao o svom rođenom djetetu. Zato je, u znak velike zahvalnosti, Muhammed uzeo najmlađeg Ebu Talibovog sina, Aliju. Oboje, Hatidža i Muhammed, su ga voljeli kao svoje dijete.

Kao što sam ti ranije pričao, Hatidža je bila bogata i nakon ženidbe Muhammedu nije bilo potrebno da mnogo radi kako bi zarađivao za život. Zato je imao više vremena za razmišljanje. Često bi odlazio do Kjabe i u njenoj blizini, odmarajući se, mislio kako je taj hram kojega je sagradio Ibrahim bio namijenjen da bude centar obožavanja Jednog Boga. Nerijetko bi ga obuzimalo neraspoloženje dok bi gledao Kjabu sa preko 360 kamenih, glinenih i drvenih idola poredanih unutar njenih strana. Svaki idol je imao oči i uši koje je napravila ljudska ruka, ali nijedan nije mogao ni vidjeti ni čuti. Svi su imali noge i ruke kojima se nisu mogli pomaknuti niti šta dodirnuti. Kad bi Muhammed ponekad upitao

svoje saplemenike šta im predstavljaju te kamene i druge figure, dobijao je uvijek isti odgovor:

»Ovo su naši bogovi.«

Slušajući njihove odgovore, Muhammed bi sebi govorio: »Oni griješe, oni lažu sami sebe. Te nepokretne statue, ti izvajani oblici koji su izgledali tako sumorno i teško, zar da se njima ljudi klanjaju, obraćaju, traže pomoć. Zašto to ljudi rade? Zašto? Zašto im prinose žrtve? Da li je u pitanju samo neznanje, ljudska zaslijepljenost? Ili nešto drugo?

Iz dubine svoje duše, Muhammed se molio da se njegovi ljudi probude, da izađu iz svoje učmalosti, svoga primitivizma, neznanja. Da shvate i vjeruju da ONAJ koji je stvorio sva ljudska bića, životinje, drveće, nebo i zemlju, Sunce i Mjesec i sve što oči vide i sve što ne mogu da vide, mora biti savršeniji u svakom pogledu nego sva Njegova stvorenja.

No, nisu to bile jedine brige koje su mučile Muhammeda. Obuzimala ga je tuga gledajući sva ta besmislena i naopaka djela koja ljudi oko njega rade. Gdje god bi se okrenuo vidio bi sve ono od čega bi mu se koža ježila a krv udarala u lice: njihovo budalasto ponašanje od uzimanja vina, krađa i prekrađa imovine od siročadi i udovica, posuđivanje novca sa veoma visokim kamatama, kockanje i mnoštvo drugih naopačina. Sve su to radili bez imalo osjećaja krivnje, jer su njihove duše bile mrtve kao i njihovi bogovi. Morala nije bilo a nemoral je zauzimao najviše mjesta u njihovom životu.

Zbog svega toga, Muhammed je bio izolovan, usamljen. Nije se mogao družiti sa ovakvim ljudima, nije mogao prihvatiti takav način života. Posjećivao bi Kjabu i vraćao se kući, moleći se Jednom Bogu za kojeg je, u dubini svoga bića, vjerovao da postoji, da mora postojati,

Pećina Hira u kojoj je stigla prva Objava Muhammed alejhisselamu

nadajući se da će njegovim ljudima On pokazati put ka istini i pravdi.

Pored odlaska do Kjabe, a želeći da je što dalje od takvog života i takvih ljudi, Muhammed bi išao na brdo koje se nalazilo nedaleko od Meke i u pećini zvanoj Hira provodio časove usamljenosti, razmišljanja, brige za svoj narod. Jedinu bi utjehu nalazio misleći o Bogu, Stvoritelju svih svijetova, nadajući se u Njegovu pomoć, u Njegov blagoslov.

U tihim večerima gledao je nebesa iznad Meke ukrašena zvijezdama, tako bliskim, kao da se rukama mogu dohvatiti. Uživao je u njihovoj svjetlosti, u tome sijanju koje kao da nešto govori, na nešto ukazuje. Preko dana, dok bi ga toplota sunca milovala, shvatao je njeno značenje za život, za rast i razvoj. Gledao je sve, upijao u sebe taj čudesni govor prirode, i divio se Tvorcu, Jednom, Najvećem.

Duboko utonuo u misli, on bi tamo provodio dane, noći, čitave sedmice. Dešavalo mu se ponekad da ostane i po mjesec dana.

Jednoga dana, za vrijeme mjeseca Ramazana, kad je Muhammed već bio zašao u četrdesetu godinu svoga života, desilo mu se, da boraveći u pećini Hira, kao i toliko puta do tada, čvrsto zaspi. Iz sna ga je probudio glas, svjetlost, tutanj. Sve je bilo bljesak, sjaj, drhtaj, pravo čudo. Nije se mogao, niti umio snaći, samo je čuo riječi, zapovijed: »Čitaj!«

Prestrašen, iznenađen, jedva da je uspio reći: »Ja ne znam da čitam!«

Glas je ponovio naredbu, ali Muhammedov odgovor je bio isti. To je jedino bilo što je, u tome trenutku, znao reći.

Kad je naredba ponovljena i treći put, Muhammed je osjetio stisak, tresak, kao da su ga nečije jake ruke ščepale, i čuo glas: »Čitaj!«

»Šta da čitam?«

»Čitaj, u ime Gospodara tvoga koji stvara;
stvara čovjeka od ugruška!
Čitaj, plemenit je Gospodar tvoj,
koji poučava peru,
koji čovjeka poučava onome što ne zna.«

Muhammed je ponavljao ove riječi i odmah ih pamtio. One su se urezivale u njegovu misao, u njegovo srce. Tada je ponovo čuo glas koji mu je rekao: »Ja sam Džebrail, melek koji donosi poruke od Boga Njegovim poslanicima. Ti si poslanik Božiji koji će voditi ljudski rod na pravi put, put istine!«

Poslije svega, Muhammed je osjetio strah. Teški strah koji mu je ovladao cijelim bićem. Zar on u takvoj misiji! Počeo je drhtati kao u groznici. Jedva da je dotrčao do kuće. Prekoračivši prag, samo je uspio promucati svojoj ženi: »Pokrij me, pokrij me!«

Hatidža je bila zaprepašćena takvim stanjem svoga muža. Htjela ga je upitati šta se desilo, ali je shvatila da bi pitala uzaludno. Pokrila ga je pažljivo i nježno sjela blizu njegovog kreveta, da bi mu mogla dohvatiti sve što bi mu trebalo.

Draga moja kćeri, ti možeš vidjeti da su prve riječi koje je naš Poslanik primio bile: »Čitaj, uči!« Pa, Fatima, pokušaj koliko god možeš da naučiš i upoznaš nauku. Znanjem i učenjem lakše ćeš upoznati istinu i moći ćeš najbolje služiti svojoj vjeri, svojoj familiji i svim čestitim ljudima.

Želim da budeš marljiva u školi. Učinićeš da budem ponosan s tobom.

Sljedeće sedmice ću ti pričati kako je Hatidža primila vijest da je njezin muž izabran da kao Poslanik Allahov bude vodič čovječanstva istini i spasu.

Dvanaesta noć

PRVI VJERNICI

Nije prošlo dugo vremena od toga događaja koji je tako snažno djelovao na Muhammeda, neka je mir i milost Allahova s njim. Muhammed alejhisselam se ubrzo oporavio i ispričao svojoj ženi šta mu se desilo u pećini, o susretu s melekom Džebrailom i svemu onome što je slijedilo nakon toga. Pričao joj je dugo o svojoj strepnji i strahu pred tim ogromnim zadatkom što mu ga je Allah podario, o bojazni da neće ispuniti sve one zadatke koji se od njega očekuju. Hatidža, budući zrela i pametna žena, hrabrila je svoga muža, govoreći da će mu Bog biti pomagač, te da je on svojim dosadašnjim životom dokazao kako može ispuniti jednu takvu misiju.

Na nagovor Hatidžin, otišli su zajedno kod jednog Hatidžinog rođaka Warake Ben Nufela, slijepog starog čovjeka, koji je također bio svjestan bijednog stanja svoga naroda, i bio jedan od rijetkih koji se nije klanjao idolima. Waraka je tražio vjeru u kojoj bi njegova duša mogla naći mir, pa je prihvatio hrišćanstvo.

Kad mu je Hatidža ispričala šta se desilo njenom mužu, njegovo lice je zasjalo od radosti i on je uzviknuo:

»Božanske mi snage koja me drži u životu! Ako je ono što kažeš istina, na Muhammeda je pao Sveti Blagoslov, isti onaj Blagoslov koji je došao Musau i Isau. On je Posljednji Pejgamber! Tako piše u Svetim knjigama koje sam proučavao! Samo, nastavio je Waraka, morate biti svjesni teškoća koje nailaze, koje su neminovne. Narod, ljudi, kojima se bude obraćao, će ga razuvjeravati, osuđivati, izbaciti iz svoje sredine. I tući će s njim. Ako budem još živ, kad on bude propovijedao svoje učenje, pomoći ću mu svom svojom snagom.« S poštovanjem je poljubio Muhammedovo čelo i zaželio mu mnogo uspjeha.

Vraćajući se kući sa Hatidžom, Muhammed alejhisselam je razmišljao o riječima slijepog, mudrog starca. Nekakav potmuli, unutrašnji glas je, poput dalekog odjeka, ponavljao starčeve riječi, dajući im prizvuk sumnje, obeshrabrenosti, nespokojstva:

Oni će te razuvjeravati! Ko će ti vjerovati?!

Oni će te osuđivati! Ko će te zaštititi?!

Oni će te otjerati! Ko će te štititi i čuvati?!

Oni će se boriti protiv tebe! Ko će ti pomoći?!

Glas je odzvanjao u Muhammedovim ušima, ali nije dopirao do njegovog srca. Jer, ono kao da je govorilo: »Ne boj se, ne brini za uspjeh svoje misije! Pozovi ljude na put istine, na put spasa. Bog te odabrao i On će ti pomoći da prebrodiš sve prepreke!«

Dok je slušala riječi svoga rođaka, Hatidža je osjetila radost u sebi i znala je šta to znači. Zato je prva povjerovala u riječi svoga muža: **»Nema Boga osim Allaha i Muhammed je Božiji poslanik.«**

Poslije Hatidže, Muhammmedov sluga Zeid Ibni Haris je takođe primio Islam. On je veoma dobro poznavao

Muhammeda alejhisselama i znao je da govori samo istinu.

Treći čovjek koji je povjerovao u Muhammedovu misiju bio je njegov bliski prijatelj Ebu Bekr. Došavši Muhammedu alejhisselamu u posjetu ovaj bogati mekanski trgovac bez oklijevanja je postao sljedbenik Islama. Njega nije trebalo posebno uvjeravati: znao je da njegov prijatelj nikada nije izrekao laž i to mu je bilo sasvim dovoljno.

Slijedeća osoba koja je stupila na stazu Islama bila je, draga moja kćeri, gotovo tvoje dobi, tvoga uzrasta. Bio je to dječak sa nepunih dvanaest godina. Ime mu je bilo Alija i bio je takođe Muhammedov rođak. Želeći da ti ispričam kako je ovaj dječak postao musliman, citiraću ti ovaj događaj iz knjige »Život Muhammeda« koju je napisao Francuz Emil Dermangem. On piše: » . . . Jednoga dana mladi Alija je ušao neočekivano u njihovu sobu i našao ih (Muhammeda i Hatidžu) kako se saginju i izgovaraju nepoznate i skladne riječi.

»Šta to radite?« upitalo je iznenađeno dijete, i pred kim se to klanjate?«

»Pred Bogom«, odgovorio je Muhammed, pred Bogom čiji sam ja Pejgamber i koji je milost svoju darovao meni da pozivam ljude da ga vjeruju. O sine moga amidže, želio bih da se i ti klanjaš jednom Bogu, da prihvatiš vjeru koju je On odabrao. Molim te da odbaciš idole kao što su Lat i Uzat koji nikome ne mogu ništa pomoći. Ponavljaj sa mnom:

Bog je jedan . . .

I nema Mu ništa slično

Drijemež niti san ne vladaju Njime;

Njemu pripada sve što je na nebesima i na zemlji . . .

»Nikad nisam čuo takve riječi«, rekao je Alija kad je Muhammed završio. »Moram pitati svoga oca«, dodao je.

Odgovor mladog rođaka nije zadovoljio Muhammeda. Zato ga je zamolio da sa velikom opreznošću razgovara s ocem, i to samo s njim.

Dijete je, poslije ovog razgovora, provelo veoma burnu noć. Ljepota riječi koje je čuo od Muhammeda ga je očarala, želio je da ih još čuje i shvati njihov smisao, ali ga je bilo i po malo strah od njih. Prevrtao se u postelji, razmišljao i na kraju donio odluku: »Bog me je stvorio bez razgovora s Ebu Talibom. Zašto bih ja onda morao pitati njega da li ću obožavati Boga!«

I tako je Alija u svome djetinjstvu prešao na Islam nikada se ne klanjajući idolima. Zvali su ga: »Onaj čije lice nije nikad mrzovoljno«, jer se nikad nikome nije poklonio osim Bogu.

Vidiš, Fatima, oni koji su prvi povjerovali u Muhammedovo poslanstvo su oni koji su bili u bliskom kontaktu s njim i koji su ga najbolje poznavali.

Međutim, u daljem pozivanju u Islam, Muhammed alejhisselam i njegovi sljedbenici će imati mnogo nevolja, nedaća, patnji. Ali, Allahovog Poslanika ništa nije moglo obeshrabriti. On je, na kraju, s Allahovom pomoći, kao što ćeš vidjeti, trijumfovao.

Trinaesta noć

PROGANJANJA I MUČENJA

U ljudskoj historiji nailazimo na jednu zanimljivu pojavu: većina ljudi se protivi bilo kakvoj vrsti reformi — promjena koje su u suprotnosti sa običajima i tradicijama njihovim i njihovih predaka. Tako se, draga moja kćeri, dogodilo i našem Pejgamberu Muhammedu alejhisselam kada je počeo da poziva ljude da obožavaju jednog Boga.

U prve tri godine svoje misije, Muhammed alejhisselam je u Islam pozivao samo prijatelje i poznanike, koji bi kasnije činili isto što i on. Mnogi od tih prvih vjernika primili su Islam preko Ebu Bekra.

Kada je Pejgamber dobio naređenje od Allaha da poziva na otvoreniji način, on je otišao na brdo Safa i obratio se okupljenim ljudima:

»O ljudi! Ako vam kažem da je neprijateljska vojska iza ovih brda spremna da nas napadne, da li biste mi vjerovali?«

Odgovorili su potvrdno: »Da, mi bismo ti vjerovali jer nam nisi nikad rekao laž.«

»Onda«, dodao je Muhammed alejhisselam »ja vas upozoravam da ako nastavite obožavati idole i ne počnete vjerovati u jednog Boga čeka vas velika kazna!«

Među ljudima u okupljenoj gomili koji su slušali ono što je Muhammed alejhisselam govorio bio je i Ebu Leheb, Muhammedov amidža. On je ljutito povukao Muhammeda u stranu i rekao mu: »Da li ti tražiš od nas da pogazimo vjeru naših očeva?! Je li to bio razlog što si nas pozvao ovde?!« Zatim se ljutito okrenuo i otišao. A za njim, jedan po jedan, počeli su i drugi odlaziti.

To je bio početak perioda progona Muhammeda, neka je mir i milost Allahova s njim, i njegovih sljedbenika. Kako je, međutim, Muhammedova porodica bila u to vrijeme jedna od najmoćnijih, njegovi protivnici nisu se usuđivali na otvoreno neprijateljstvo, kao što su to radili sa njegovim sljedbenicima. Međutim, ni Muhammed alejhisselam nije izbjegao njihov bijes, osvetu i mržnju. Jednog dana dok se molio bacili su đubre na njega. Drugom prilikom, kada je bio na sedždi, jedan od idolopoklonika stavio je svoju nogu na Muhammedov vrat i držao je do oštrog bola. Kada je Pejgamber bio, takođe na molitvi, u Kjabi neko mu je zavezao maramu oko vrata u namjeri da ga ubije. Srećom, jedan od Muhammedovih prijatelja je bio u blizini i spasio našeg Pejgambera.

Mučenja i progoni su bili naročito veliki kada su u pitanju bili sluge i robovi koje niko nije imao da zaštiti. Ja ću ti ispričati samo neke primjere:

Bilal, abesinski rob, stavljen je na najveće muke od svoga gospodara, ali se, nikad, ni u jednom trenutku, nije pokolebao, nije odrekao vjere u jednog Boga. Zaludni su bili pokušaji mržnje i bijesa njegovog gazde: natjerivanje da leži na usijanom pustinjskom pijesku go

Uprkos svim proganjanjima i mučenjima, muslimani su ostali čvrsti u svome vjerovanju

u vremenu kada sunce najjače grije, stavljanje na grudi teškog kamena i razbijanje toga kamena na njegovim okrvavljenim grudima, batinjanje i sve drugo što bi im padalo na pamet, i što su u svojoj nemoći smišljali i radili ne bi li ga prisilili da se odrekne vjere. Ali, Bilal je sve to podnosio strpljivo i jedini njegov odgovor bivao je: »Samo je jedan Bog!« Samo je jedan Bog!«

Idolopoklonici bi tada postajali kao razjareni psi. Onemoćalog i okrvavljenog Bilala vukli bi ulicama Meke, gdje su ga ljudi pljuvali i bacali kamenje na njega. Ponavljali su to ko zna koliko puta, sve do onoga dana

kada je naišao Ebu Bekr i, videći ta zlostavljanja, otkupio Bilala i oslobodio ga. Vjera je odnijela pobjedu.

Drugog muslimana, po imenu Jaser, vezali su konopcima za konje koje su onda potjerali u različitim pravcima. Jaser je bio rastrgnut, ali nije popustio.

No, nisu bili samo muškarci kažnjavani. Divnu muslimanku Sumeju na veoma svirep način ubio je Ebu Džehel samo zato što je vjerovala u Jednog Boga.

Uprkos svim proganjanjima i torturama kojima su bili izloženi, Muhammedovi sljedbenici ostali su čvrsti u svome vjerovanju. Priča se da kada su idolopoklonici tukli jednog slugu koji je bio musliman i kad ga je njegov vlasnik upitao da li bi želio da je Muhammed umjesto njega, on je odgovorio: »Ne, zaboga, spreman sam da dam život da bih spasio prst na Muhammedovoj ruci.«

Vidiš, Fatima, kako su Muhammeda, neka je mir i milost Allahova s njim, voljeli njegovi sljedbenici i kako su srca ovih prvih vjernika bila ispunjena ogromnom ljubavlju za Islam.

Četrnaesta noć

PUT U TAIF

Progoni su nastavljeni nesmanjenom žestinom, ali Muhammed alejhisselam nije odustajao od svoje misije. Šireći Islam među Mekelijama i nailazeći na sve jači pritisak onih koji nisu htjeli prihvatiti Allahovu Objavu, Pejgamber je odlučio da za neko vrijeme napusti Meku. Njegov izbor pao je na Taif, mali gradić udaljen kojih sedamdesetak kilometara od Meke.

Na put u Taif Muhammed alejhisselam je krenuo sa svojim vjernim slugom Zeidom. Putovanje je bilo dugo i naporno, vrućina, žeđ, iscrpljenost, glad, usijani pustinjski pijesak, vjetrovi koji su brisali, male, utabane staze kojima se prolazilo.

Ali, snaga vjere im nije dala da klonu, da se vrate. Stigli su u Taif i Muhammed alejhisselam je odmah nastavio sa pozivanjem u Islam. No, njegove riječi kao da su odlazile u vjetar, ili kao da su bile izgovarane gluhima: niko ih nije uzeo ozbiljno, niko im se nije priklonio. Umjesto toga, počeli su ismijavati Muhamme-

da alejhisselama, vrijeđati i psovati. Poslanik je strpljivo podnosio sva ta vrijeđanja, prekore, psovke i uvrede, bio je miran, kao i uvijek, i opraštao ljudima. Ali, ništa nije pomagalo: Taif se morao napustiti, iz njega se moralo, takoreći, pobjeći. Pa i kad su odlazili, desetine milja izvan grada pratile su ih horde raskalašene dječurlije i mladića, gađajući ih kamenjem, sve dotle dok Muhammed, neka je mir i milost Allahova s njim, nije bio sav krvav.

Kada su se dječaci umorili od gađanja i utrkivanja za Pejgamberom i Zeidom, vratili su se u Taif, dok su Muhammed alejhisselam i njegov sluga jedva dospjeli do vinograda čiji su vlasnici bili dvojica braće iz Meke, Utba i Šejba. Vidjevši ih umorne i okrvavljene, ovi dobri ljudi se sažališe i poslaše im grožđa da se malo osvježe i oporave.

Ako je iko imao razloga da proklinje svoje neprijatelje, onda je to bio Muhammed, neka je Allah s njim zadovoljan. Ljudi iz Taifa su se prema njemu ponijeli veoma okrutno. On je krvario, a srce mu je bilo slomljeno zbog onoga što nije zaslužio. On je mogao moliti Allaha džellešanuhu: »O Bože, uništi ove ljude koji su tako zli, jer ni jedan od njih nema truna sažaljenja!« Ali, ništa slično nije uradio. Molio je Allaha džellešanuhu ovako:

»O moj Bože! Žalim ti se na svoju nemoć i nedostatak upornosti i na moj slab ugled u očima ljudi. Ti si najmilosniji. Ti si gospodar slabih. Kome si me poslao, velikom neprijatelju koji se baca na mene, ili bliskom prijatelju kome je povjerena briga u svim mojim nevoljama? Na kraju, nizašto ne marim osim za Tvoju brigu i zaštitu. U svjetlu Tvoga lica ja tražim zaklon, u svjetlu koje obasjava nebesa i sve tame i Tebi koji

upravljaš svim događajima i na ovom i na drugom svijetu. Daj mi da nikad ne izazovem Tvoj gnjev i Tvoje nezadovoljstvo. Nema ni snage, ni moći, osim kod Tebe. O Bože, oprosti ovim ljudima, jer oni ne znaju!«

Iako je još krvario, molitva upućena Allahu dželle-šanuhu ojačala je volju Muhammedovu, neka je mir i milost Allahova s njim. Osjetio se duhovno jači, strpljiviji i odlučniji da bez odlaganja nastavi poziv u istinu.

Draga moja kćeri, uzmi našeg Pejgambera kao najsvjetliji primjer u svom životu i nemoj se obeshrabriti kad naiđeš na prepreke na svom putu. Drži se prave istine i radi mnogo da bi postigla najviše. Uvijek budi sigurna da ćeš sa Allahovom pomoći na kraju uspjeti isto onako kao što je uspio naš Pejgamber i njegovi ashabi.

Petnaesta noć

BIJEG U ABESINIJU

Patnje islamskih vjernika iz dana u dan postajale su sve veće, sve nesnošljivije. Idolopoklonici su bili riješili da iskorijene novu vjeru Islam koja se tako brzo širila i u svoje redove odvodila ljude koji su postajali tako čvrsti, odlučni i hrabri vjernici da ih nikakve prijetnje ni zlostavljanja nisu mogli pokolebati. Kad je taj teror dostigao svoju kulminaciju, Muhammed alejhisselam se dogovorio sa jednom grupom vjernika da oni napuste zemlju i odu, preko mora, u Abesiniju. Tamo je vladar bio kršćanin, kralj Negus, veoma dobar i pravedan. Muhammed alejhisselam je zamolio svoje drugove da ovo drže u najvećoj tajnosti jer se bojao da bi idolopoklonici mogli da ih spriječe u toj smionoj namjeri.

Da, draga moja Fatima, naš Pejgamber je u tim teškim danima iskušenja savjetovao svojim prijateljima — drugovima, da učine ono najteže: da napuste rodnu Meku i idu u daleku Abesiniju, jer nije mogao da gleda patnje i stradanje tih prvih muslimana kojima nije mogao pomoći. Ovim savjetom naš Pejgamber je i nama

ostavio pouku: naučio nas je da i mi treba da napustimo svoju zemlju ako ne možemo uživati slobodu i ako naša vjera nema zaštite. Naložio nam je da čuvamo svoje principe i živote, odlazeći tamo gdje možemo uživati slobodu vjere i gdje možemo naći duhovno zadovoljstvo.

I tako, jedne tamne noći, godine 615. karavan je bio spreman i mnogi muslimani su krenuli na dalek i neizvjestan put. Na putu ih je pratila Allahova milost, jer čim su dospjeli u Jemen, čekao ih je brod koji će ih odvesti do Abesinije. Tako je grupa od jedanaest muškaraca i četiri žene stigla sretno na svoje odredište, u kršćansku zemlju. I tu, u tuđoj zemlji, po prvi put su osjetili slobodu: ne samo u vjeri, nego i u svemu ostalom, u svim životnim manifestacijama.

Ali, ljubav za domovinom ne nestaje iz njihovog srca, iako su praktično iz nje bili izgnani od svojih neprijatelja. Ta ljubav će posebno oživjeti sa viješću da je jedan od mladih vođa Meke, Omer Ibn Hatab, svojevremeno veliki neprijatelj Islama, postao musliman. Povodom toga događaja nastale su priče da su sada muslimani slobodni u Meki, te su neki donijeli odluke o povratku. Međutim, na svoje veliko razočarenje, zatekli su Meku punu progona i terora. Stanje u njoj bilo je za vjernika muslimana još gore nego kad su je napuštali. Ponovo su, po drugi put, morali napustiti Meku, zajedno sa još jednom grupom muslimana, tako da se u Abesiniju iselilo oko sedamdeset vjernika Islama.

Saznavši za odlazak tako velike grupe, idolopoklonici su organizovali potjeru. Na sreću, muslimani su se ukrcali na brod i isplovili prije nego što su oni dospjeli do pristaništa. Neprijatelj je bio posebno revoltiran činjenicom da su u Abesiniju iselili mnogi ugledni ljudi, kao što je bio Džafer ibn Ebu Talib i Osman ibn Afan.

Glas Kur'ana opi i kraljevo srce i on reče: »Tako mi Boga, Kur'an i Indžil su zrake istog svjetla!«

Ne mogavši ništa drugo da urade, idolopoklonici pošalju svoja dva najbolja izaslanika Amr ibn El Asa i Abdulah ibn Rabia kralju Negusu. Uzeli su najbolje darove za dvorjane, a kako su ugovorom bili vezani za Abesiniju, mislili su da će lahko uspjeti izdejstvovati povratak muslimana izbjeglica u Meku. Poslije predstavljanja kralju i uobičajenih ceremonija i predaje darova, rekli su: »O kralju, veliki broj naših ljudi je došao u vašu zemlju. Oni su se odrekli naše vjere, a nisu prihvatili vašu vjeru. Oni slijede novu vjeru o kojoj mi nikada nismo čuli, niti vi znate išta o njoj.

Naše vođe su nas poslale vama da vas zamolimo da nam vratite ove izbjeglice, jer mi u Meki znamo kako da im damo pravu lekciju.«

Nakon riječi izaslanika Meke, a još i ranije nakon podjele darova među dvorjanima je preovladalo mišljenje kako sve izbjeglice treba neopozivo vratiti u Meku. Međutim, kralj nije bio takvog mišljenja.

Njegova pravednost i želja za istinom učinila je da je naredio da se pred njega dovede grupa muslimana, da bi i oni mogli kazati svoje razloge napuštanja Meke.

Tada je u dvorani zavladao tajac. Svi su napeto očekivali čas velike odluke. Šta će muslimani reći? Kako će se ponašati? Hoće li od straha moći govoriti? Hoće li . . .

I, svi su bili iznenađeni. Umjesto očekivane šake beskućnika, ušla je grupa dostojanstvenih, odvažnih ljudi koje je predvodio Džafer ibn Ebu Talib. Koračali su mirno, bez ikakvog straha, i stali pred kralja kao pred običnog čovjeka, a da se nisu ni poklonili. Kralj ih je upitao:

»Koja je religija što je vi propovijedate? Kakva je to vjera koja prouzrokuje toliko nesporazuma među vašim ljudima?«

Džafer je istupio i rekao:

»O kralju! Bili smo neznalice odate idolatriji. Jeli smo leševe uginulih životinja i radili mnoge druge nečasne stvari. Nismo ispunjavali obaveze prema našoj rodbini, loše smo se ponašali prema susjedima. Najjači među nama su uzimali imetak od slabih, dok nam na kraju Bog nije poslao Pejgambera da nas promijeni. Njegova pokornost, njegova pravednost i druge njegove vrline su nam svima bile dobro poznate. Pozvao nas je da obožavamo jednog Boga i naredio nam da se odreknemo idolopoklonstva i obožavanja kamenja. On je uživao dok nam je govorio istinu koja će učvrstiti našu vjeru. Učio nas je da odbacimo sve što ne valja i da se odreknemo bratoubilaštva. On je zabranio sve vrste nepoštenih poslova; govorenja laži i rasipanja sirotinjske imovine. Vjerujemo mu, slijedimo ga i vladamo se prema njegovim uputama. To je razlog našeg proganjanja i činjenja zla, misleći da će nas prisiliti da se odreknemo naše vjere i vratimo se idolopoklonstvu. I kad su njihove torture prešle svaku mjeru, iselili smo se i došli da tražimo utočište.«

Odjek Džaferovih riječi je kao malj lupao po glavama prisutnih. Kakva rječitost od izgnanika! Kakva smirenost, dostojanstvo, uvjerenost u ono što govori! Kolika snaga vjere koja je preobrazila čovjeka. Sam kralj je bio duboko dirnut, vidljivo uznemiren. Zamolio je Džafera da mu kaže nekoliko odlomaka iz Kur'ana.

Džafer je proučio početak sureta Merjem. Milozvučno, toplo, iz dubine svoje duše. Kur'an je zabrujao svodovima kraljevske dvorane, ispunio svojim značenjem i smislom sve kutove, sve strane, dirnuo po strunama ljudskih srca. Glas Kur'ana na kršćanskom dvoru! Glas

koji opija i kraljevo srce. Dobro, pravedno, veliko srce kralja Negusa. I on govori:

»Tako mi Boga, Kur'an i Indžil su zrake istog svjetla!«

I to je bilo sve! I to je bilo svima jasno. Kralj je odbio izaslanike, muslimani ostaju u njegovoj zemlji. Kao dragi gosti, kao prijatelji. Kao vjernici. Jednog Boga.

Tako su, draga moja kćeri, s Božjom pomoći, muslimani bili zaštićeni. Neprijateljski plan je propao i muslimani su živjeli srećno u Abesiniju sve do preseljenja Muhammeda alejhisselama u Medinu, kada su se vratili u domovinu.

Šesnaesta noć

GODINA TUGE

Proganjanja i mučenja muslimana su nastavljena nesmanjenom žestinom. Ali, umjesto suzbijanja Islama, svakim danom sve više ljudi je prihvatalo novu vjeru. Vidjevši da njihove metode ne daju željene rezultate, idolopoklonici odlučiše da promijene svoju taktiku i način borbe. Dogovoriše se da predlože Muhammedu alejhisselamu ono što je u mnogo slučajeva odnosilo pobjedu, onda kada su sva sredstva i načini bili iscrpljeni — odlučiše da pokušaju potkupiti Božijeg poslanika nudeći mu vlast, zlato, žene.

U toj namjeri, poslali su Pejgamberu jednog od svojih vođa po imenu Utba ben Rebia: »O sine našeg brata, rekao je Utba, ti uživaš veliki ugled među nama jer pripadaš uglednoj porodici iz Meke. Ali svojim učenjem si prouzrokovao veliku nevolju, jer si nam podijelio ljude i unio razdor u naš mirni život. Okani se toga i bićeš nagrađen čime želiš. Ako hoćeš novac, da bi bio najbogatiji, spremni smo da ti damo koliko zatražiš. Ako želiš da oženiš lijepu djevojku, dobićeš najljepšu u Meki. Ako želiš krunu — postaćeš kralj!«

Umjesto odgovora, Muhammed alejhisselam je proučio nekoliko ajeta iz Kur'ana: **»O tome oni ništa ne znaju, a ni preci njihovi. Kako krupna riječ izlazi iz usta njihovih! Oni ne govore drugo do neistinu! Pa zar ćeš ti za njima od tuge svisnuti, ako oni u govor ovaj neće da povjeruju? Ja sam smrtnik kao i vi; meni je objavljeno da je vaš bog Jedan Bog, zato slijedite pravi put do Njega i tražite Njegov oprost i ne žalite za mnogoboštvom.«**

Ljepota kur'anskog jezika i njegovo značenje dirnuli su Utbu, jasno mu stavivši na znanje da prijedlozi koje je on ponudio Muhammedu alejhisselamu ne mogu uticati na tog dostojanstvenog čovjeka što je stajao pred njim čvrst i nepokolebljiv kao stijena.

Utba se vratio i rekao vođama: »Ostavite Muhammeda na miru! Ako on pobjeđuje, to je i vaša dobit, ako on gubi vi ste pošteđeni.«

Vođe su mu prezrivo odvratile: »Muhammed je i tebe opčinio.«

Kako je, dakle, pokušaj potkupljivanja Muhammeda alejhisselama propao, bogataši Meke odlučiše nagovoriti Ebu Taliba da im preda Božijeg poslanika u zamjenu za Amar ben Velida. Rekli su: »Ovo je sin Velidov. Dobar i veoma inteligentan mladić. Vrlo je jak i dobro se ponaša. Usvoji ga i učini svojim sinom, a daj nam svog rođaka Muhammeda koji ismijava sve nas i našu i tvoju vjeru čini smiješnom. Mi ćemo Muhammeda ubiti a ti nećeš ništa izgubiti. Imaćeš Velidovog sina koji će zauzeti njegovo mjesto.«

Ebu Talib ih je saslušao pažljivo i odgovorio: »Kako vi jadno mislite! Daćete mi svoga sina da hranim, podižem i štitim, a u zamjenu mi tražite moga sina kojega ćete ubiti. Za ime Boga, to nikada neću dozvoliti!«

Vidjevši da ne mogu nagovoriti Ebu Taliba da prihvati njihove podlosti, odlučiše da ga zastraše. Rekoše mu: »Ti si jedan od naših vođa i samo zbog tebe ćemo poštedjeti Muhammeda. Vrijeme je da se stavi tačka na svu ovu našu krizu, na ove sukobe među nama. Mi tražimo i zahtijevamo da on prestane govoriti protiv naših idola. Pustićemo ga da govori da je Bog jedan, ali ne i da kaže bilo šta protiv naših bogova. Ako se Muhammed složi s tim, naše svađe s njim će biti završene. Mi zahtijevamo od tebe da natjeraš Muhammeda da tako postupa. Ukoliko tako ne postupite, onda će se desiti jedna od dvije stvari: ili ćeš se ti morati odreći Muhammeda, ili ćemo mi, tvoj narod, da se odreknemo tebe!«

Ebu Talib se našao u veoma teškoj situaciji. Muhammeda je mnogo volio, ali nije želio ni da se nađe

Nekadašnji izgled turbeta: hazreti Hatidže, Pejgamberovog sina Kasima i Ebu Taliba. Danas više ne postoje.

nasuprot svojim ljudima, ljudima koji su ga poštovali i kojima je bio odan.

Poslao je po Muhammeda alejhisselama i kad je ovaj stigao, objasnio mu je šta se dogodilo. Završio je riječima: »O sine moj, spasi se i ne opterećuj ni mene više nego što mogu podnijeti!«

Muhammed alejhisselam je odmah shvatio situaciju u kojoj se našao njegov amidža. Istovremeno je osjetio i ljubav i sažaljenje prema njemu, te nije mogao zaustaviti suze koje su mu se slivale niz obraze, ali je znao da mora nastaviti. Mora! To je njegova sveta dužnost, to je njegova obaveza koju je dao Allahu džellešanuhu. Obaveza koja je bila veća od života. Njegovog ili bilo čijeg drugog!

»Imam puno poštovanja i ljubavi prema tebi, dragi amidža, ali što se tiče moje misije, da mi stave Sunce u desnu ruku a Mjesec u lijevu ne bih odustao. Nastaviću dok ne uspijem, ili ću poginuti u nastojanju da uspijem!«

Ebu Talib je bio duboko ganut. »Sine moga brata«, rekao je, »radi kako hoćeš a ja te nikad neću napustiti.«

Kad su idolopoklonici vidjeli da im Ebu Talib neće da pomogne, preduzeli su još žešće mjere. Dok su odlučivali, na sastanku, šta će poduzeti, iz svakog od njih mržnja je naprosto ključala.

Zaključak je bio: potpuna izolacija hašemitske familije, sa izuzetkom drugog Muhammedovog amidže Ebu Leheba, koji je bio veliki protivnik Islama i svih muslimana. Muslimani i članovi hašemitske porodice su izdvojeni na jedan dio brda zvani Šuab ebu Talib. Mekelijama je bilo zabranjeno da im prodaju hranu i odjeću ili čak da se žene sa njima. Jedini uslov koji bi mogao ukinuti ovu izolaciju, bilo je izručenje Muhammeda alejhisselama Mekelijama da oni rade sa njim šta hoće.

Kako se grad Meka nalazi duboko u pustinji, prirodno izolovana, i kako se najbliže naseljeno mjesto nalazi četrdeset milja daleko, može se zamisliti koliko su muslimani morali trpiti nedaća i nevolja jer su ih sa sve četiri strane čuvali njihovi neprijatelji, tako da im niko nije mogao dostaviti niti hranu, niti odjeću.

Ovaj pokušaj idolopoklonika da slome moral i čvrstinu islamskih vjernika nije trajao dan, sedmicu, ili mjesec. On je trajao tri duge, teške godine. Hiljadu i više dana i noći Muhammed alejhisselam, njegova familija i njegovi sljedbenici su bili izloženi gladi, žeđi, nedostatku odjeće. Više od hiljadu mučnih dana morali su jesti travu i lišće s drveća, samo da bi preživjeli. Ali, nisu popustili. Nikada. Ni za jedan pedalj. Vjera u Allaha bila im je iznad svega!

Na kraju treće godine, uvidjevši da nikakav teror ne može slomiti vjernike, neki od idolopokloničkih vođa su ustali protiv ovakvog varvarskog ponašanja i odlučili da ponište svoju pređašnju odluku. Čuvari su uklonjeni a Muhammed alejhisselam i njegovi sljedbenici su napustili mjesto u kojem su toliko vremena bili odsječeni i odbačeni, vrativši se svojim kućama.

Posljedice ovako teškog terora i mučenja bile su neminovne. Ebu Talibovo i Hatidžino zdravlje bilo je veoma narušeno, tako da je njegov amidža umro neposredno po dolasku kućama. Nedugo iza njega umrla je i Pejgamberova voljena žena Hatidža. Tuga se uselila u srca muslimana. U Muhammed alejhisselamovo najviše. Zbog tog gubitka, zbog bola odvajanja od svojih najdražih, Poslanik je tu godinu nazvao — godinom tuge.

Fatimine oči su se napunile suzama, a pošto je bilo kasno otac je rekao: Večeras si dosta čula, dušo moja, idi u krevet i neka te Allah čuva.

Sedamnaesta noć

MEDINELIJE PRIMAJU ISLAM

Arapi iz svih krajeva Arabije su dolazili u Meku, u određeno doba svake godine, da posjete svoj hram Kjabu. Dvanaeste godine Muhammedovog poslanstva iz Medine je došla u Meku grupa posjetilaca, koji su pripadali plemenu Hazredž.

Kad je Muhammed alejhisselam saznao gdje su smješteni, skriven tamom otišao je da ih posjeti. Tada im je rekao da je od Boga izabran da poziva ljude na pravi put, put dobrote i sreće, put u vjeru koja obećava ljubav i mir.

Pejgamber nije naišao na teškoću u uvjeravanju da je Božiji poslanik. U Medini je bilo mnogo Jevreja i pripadnici ovog plemena su bili čuli od njih da će doći novi poslanik koji će izreći cijelu Istinu.

Ova je grupa bila mala; bilo ih je šest, i to su bili prvi stanovnici Medine koji su prihvatili Islam. Medina se u to doba zvala Jesrib i ta grupa će prva posijati sjeme Islama u svome gradu, gradu koji će poslije postati centar Islama.

Sljedeće godine Meku je posjetila veća grupa. Ovaj put ih je bilo dvanaest iz plemena Avs i Hazredž. Cijela grupa je, nakon razgovora sa Muhammedom alejhisselamom primila Islam, izjavljujući:

— da će obožavati samo Jednog Boga,

— da neće činiti blud,

— da neće krasti,

— da neće ubijati svoju žensku djecu,

— da neće lažno optuživati,

— da će slušati Božijeg poslanika Muhammeda.

Ovo obećanje je dato u Akabi, mjestu blizu Meke, između Mine i brda Hira, i poznato je u historiji Islama kao »prvo obećanje u Akabi.«

Kad su novi muslimani dali zakletvu, Muhammed alejhisselam je rekao: »Onaj koji održi obećanje, biće nagrađen džennetom, a onaj koji prekrši bilo koji dio ovog obećanja, neka zna da će svako izaći pred Stvoritelja.«

Pejgamber je poslao Mus'ab Ben Umejra u Medinu, zajedno sa ovih dvanaest muslimana, da poučavaju ljude časnom Kur'anu i da im objasne glavne principe Islama.

Mus'ab je imao velikog uspjeha u Medini. Islam se u tome gradu širio munjevitom brzinom. Još nije bila prošla ni godina dana a veliki broj stanovnika Medine je postao sljedbenik nove vjere.

Vrijeme idolatrijskog hodočašća u Meku se približavalo. Proticala je trinaesta godina Muhammed alejhisselamovog poslanstva. Sedamdeset i tri osobe iz Medine su došle da posjete Meku. To su bili muškarci i žene iz plemena Avs i Hazredž. Sa Muhammed alejhisselamom su se sastali na istom tajnom mjestu zvanom Akaba, izjavivši da su i oni muslimani, te da mole Pejgambera da ide s njima u Medinu.

Abas, Muhammedov amidža, bio je takođe na tome sastanku. On nije bio musliman, ali je uvijek bio spreman da zaštiti Muhammeda alejhisselama. Smatrao je da će njegov nećak jednog dana trebati više zaštite, i to je bio razlog da se Abas ovim ljudima iz Medine obratio riječima:

»O ljudi Avsa i Hazredža, vi znate da je Muhammed od svog rođenja vrlo čestit i poštovan. Kao što vidite, njegova familija i prijatelji ga štite od idolopoklonika, koji žele da ga unište. On je jedan od najpoštovanijih ljudi među nama. Muhammed odbija da se pridruži bilo kome osim vas. Ako vi smatrate da ste u stanju održati ono što ste obećali, i ako ćete ga štititi od neprijatelja, onda preuzmite svu odgovornost na sebe. Ali ako mislite da ga napustite, onda je bolje da on ostane ovdje.«

Vrtovi Medine

Svi novi muslimani iz Medine su se zdušno zarekli da će braniti Poslanika svojim životom. Ova zakletva je u historiji Islama poznata kao »drugo obećanje u Akabi.«

Kako su proganjanja Muhammedovih sljedbenika postajala sve žešća, da bi spasio ljude od svih tih mučenja, naredio im je da se počnu seliti u Medinu. Muslimani su poslušali njegove savjete i, napuštajući svoje kuće i imanja, krenuli su u Medinu putujući u malim grupama od po 2 — 3 člana. Tamo su dočekani raširenih ruku od braće u novoj vjeri.

Medina će, kao što ćeš vidjeti, draga moja kćeri, postati glavni grad Islama iz kojeg su se zraci Istine širili ne samo po Arabiji nego i po čitavom svijetu.

Idi, Fatima, i spavaj, kasno je, i neka te Allah čuva.

Fatima je otišla zadovoljna u krevet zahvaljujući Allahu džellešanuhu što je dao Muhammedovim sljedbenicima mjesto gdje se mogu slobodno moliti svome Stvoritelju bez straha da će biti uznemiravani.

Osamnaesta noć

MUHAMMEDOVO PRESELJENJE

Malo po malo, gotovo svi muslimani su odselili u Medinu. Ostali su jedino Muhammed alejhisselam, Ebu Bekr, Alija i nekolicina drugih. Iseljenje muslimana, odnosno njihov bijeg ispred neprijatelja, još više je povećalo bijes paganskih vođa. Oni su se bojali da će muslimani u Medini postati tako jaki da će jednog dana moći napasti i zauzeti Meku.

Da bi spriječili takvu mogućnost, vođe su sazvale sastanak sa Mekelijama u namjeri da izanaliziraju situaciju i pokušaju naći rješenje kojim će okončati ono što su smatrali najvećim zlom — razvoj Islama i njegovo jačanje.

Sastanak je održan i mnogi ljudi su iznijeli svoje mišljenje. Jedan mudri starac je predložio: »Zaraženo drvo treba sasjeći u korjenu i ja mislim da jedina stvar, koja nam je ostala da uradimo, jeste da ubijemo Muhammeda! Naši pokušaji sa mučenjem i proganjanjima su bezuspješni. Što ih više napadamo, njihova vjera u Islam postaje sve jača. A svi dobro znamo da, kad se korijen drveta posiječe, grane se suše i padaju. Sad je

Ulazna vrata u haremi-šerif Medine

došlo vrijeme da ga ubijemo, jer je bez zaštite svojih prijatelja.«

Ovu ideju su svi prihvatili. Svi su se složili da je to jedini način kojim će se Islam razrušiti.

Kada je starac vidio da je njegovo mišljenje prihvaćeno, dodao je:

»Ako Muhammeda ubije jedna osoba, onda će njegova familija tražiti osvetu. Zato predlažem da izaberemo po jednog čovjeka iz svake porodice u Meki i da svi zajedno učestvuju u ubistvu. Tako Muhammedova familija neće moći da se bori sa svim ljudima u gradu.«

Vođe su oduševljeno aplaudirale ovom prijedlogu. Odmah su izabrani ljudi koji će opkoliti Muhammedovu kuću i ubiti Pejgambera.

Pošto je većina njegovih sljedbenika otišla u Medinu, Muhammed alejhisselam je predložio svome bliskom prijatelju Ebu Bekru da bude na straži, jer je doznao za zavjeru koja se kovala protiv njegova života. Također je rekao da je potrebno da dvije kamile budu uvijek spremne, kako bi mogli krenuti kada to bude potrebno.

Te sudbonosne noći, Muhammed alejhisselam je, nenajavljeno, u vrijeme kada nije običavao ići u posjetu, bahnuo na vrata svoga prijatelja Ebu Bekra. Iznenađenje Ebu Bekra je bilo veliko, ali se ubrzo obveselio kada je iz Poslanikovih riječi saznao da im je Allah džellešanuhu dozvolio da idu u Medinu gdje će biti sigurni, sa svim drugim muslimanima — braćom i sestrama.

Ebu Bekr je počeo da se žurno priprema za ovaj put.

Muhammed alejhisselam se vratio kući i rekao svome rođaku Aliji o planovima bjekstva iz Meke. Kazao mu je, također, i za zavjeru koja se spremala te noći, isto-

vremeno mu davši novac koji mu je bio povjeren, kako bi ga Alija mogao vratiti vlasnicima.

Mrak se bio zgusnuo kao tijesto kada je Muhammed alejhisselam izašao iz svoje kuće i neopaženo stigao do Ebu Bekra, odakle su trebali poći ka Medini.

Alija je ostao sam u Muhammedovoj kući. Sam u mrkloj noći bez prijatelja i pomagača. Bio je uzbuđen, ali se nije bojao. Misao da je na Allahovom putu, da se bori za svoga vjerenog prijatelja i rođaka, davala mu je snagu, hrabrost. Shvatio je da će najbolje biti ako legne u Poslanikovu postelju, ako se dobro prikrije ćebadima da se ne može raspoznati ko tu leži. Tako će, bar za trenutak, obmanuti neprijatelja. Znao je da time stavlja svoj život na kocku, no bio je spreman dati život za Poslanika, za Islam, za vjeru...

Vidiš, Fatima, koliko su prvi muslimani voljeli Poslanika. Alija se izložio životnoj opasnosti, da bi spasio Muhammeda. Ko je vjerovao da će pagani, u svojoj žarkoj želji da ubiju Muhammeda, vidjeti da na njegovom mjestu leži Alija. Ali, on je bio spreman dati svoj život za život Islama. On je pravi historijski primjer samožrtvovanja i ljubavi.

Sati su prolazili a sve je bilo mirno. Trebalo je izdržati tu neizvjesnost, to očekivanje u samoći, u bespomoćnosti. Približavala se ponoć, vrijeme koje su pagani bili označili kao početak svoje akcije. Polako su se približavali Poslanikovoj kući. Oštrice isukanih mačeva su se presijavale na mjesečini, sjakteći zlokobnim sjajem. Muhammed nema zaštite, a svaki je želio biti prvi koji će zariti mač u njegovo tijelo i tako postati slavan.

Allah je htio da jedan od napadača poželi da vidi iznenađeno i prestravljeno Muhammedovo lice, da uživa u njegovom strahu prije pogubljenja, da se naslađuje

Allahovom milošću, na ulazu pećine pauk je ispleo svoju mrežu a golub sagradio gnijezdo

tim prizorom. Svukao je pokrivač i — on je ostao preneražen. I ne samo on, nego i svi ostali. Umjesto poznatog lica koje su, poput razjarenih divljih zvjeri, očekivali, ugledali su lice Alije. Sve, samo to nisu mogli predvidjeli. Bili su zapanjeni, izgubljeni, naprosto nisu znali šta da rade. Jer, ubiti Aliju ne bi značilo ništa, time se ne bi spriječilo širenje Islama.

Potišteni, vratili su se svojim vođama koji su s nestrpljenjem čekali radosnu vijest o Muhammedovoj smrti. Kada su im saopštili šta se desilo, umjesto radosti, licima se razlila bijes, mržnja, jed zbog nemoći u kojoj su se našli. Zbog situacije u kojoj su tako izigrani, prevareni, nasamareni. Hitno su donijeli odluku da će dati nagradu od 100 kamila onome ko uhvati Muhammeda.

Mekanski mladići su odmah prihvatili ovu ponudu. Začas je nastala potjera. Neki su bili na konjima a neki išli, čak, pješice. Jedni su željeli nagradu, koja je bila pravo bogatstvo, drugi su to radili iz mržnje, iz bijesa, iz osvete.

U međuvremenu Muhammed alejhisselam i Ebu Bekr su na kamilama napustili Meku, praćeni vjernim Ebu Bekrovim slugom. Koristili su se putem za Jemen, pokušavajući tako da pagane zavaraju i navedu na krivi trag. Kada su se ukazali prvi znaci svanuća, ušli su u pećinu na brdu Sevr. Tu su ostali sve do noći. Božijom milošću, na ulazu pećine, u kojoj su se nalazili, pauk je počeo plesti svoju mrežu, a golub je sagradio gnijezdo.

Ebu Bekrov sluga je zametnuo tragove koje su kamile ostavljale; kao i sve drugo što bi moglo dovesti pagane do pećine . . .

I dok je jedna grupa išla u potragu sa konjima, drugi su u Meki pretraživali kamen po kamen, smatrajući da se Muhammed tu negdje morao skloniti. Grupa konja-

nika je, međutim, bila došla do mjesta gdje su Muhammed i Ebu Bekr bili skrenuli u pećinu. Vidjevši čobanina u blizini, upitaše ga da li je toga dana tuda neko prošao. Čobanin reče da nije nikoga primijetio, ali da, za svaki slučaj, mogu pogledati u pećini.

Gonioci su stigli pred ulaz pećine. Pokušali su zaviriti unutra, ali su bili razočarani kada su vidjeli čvrstu paukovu mrežu i gnijezdo goluba. Zaključili su da niko u skorije vrijeme tuda nije mogao proći.

Ebu Bekr je čuo šum koraka koji su se približavali ulazu pećine. Strah ga je počeo obuzimati pri pomisli šta bi oni uradili ako im Muhammed sada padne u ruke.

»Ne plaši se, dragi moj prijatelju, Allah je s nama«, rekao je Muhammed. Vidjevši da Pejgamber nije uplašen i da se potpuno oslonio na Allahovu pomoć, on je počeo da se drugačije osjeća.

Kada su se progonitelji vratili svojim drugovima, saopštili su da nema potrebe pretraživati pećinu, pošto je tamo, na ulazu, pauk ispleo mrežu još prije Muhammedovog rođenja. Smatrali su da je bolje nastaviti traganje na drugom mjestu i otišli su.

Vidjevši da je život njegovog prijatelja van opasnosti, Ebu Bekr je zaplakao od radosti. Pejgamber je pao na sedždu zahvaljujući Allahu na Njegovoj zaštiti.

Pa, Fatima, sada je kasno, i mislim da treba ići u krevet. Ostavićemo sada ove od Allaha blagoslovljene osobe.

Sljedeće sedmice ću ti reći koliko su dugo ostali u pećini i kako su primljeni u Medini.

Devetnaesta noć

MUHAMMED ALEJHISSELAM U MEDINI

Tri dana i tri noći Muhammed alejhisselam i njegov prijatelj su proveli u pećini Sevr. Svake noći im je Ebu Bekrov sin Abdulah dolazio s novostima iz Meke, a njegova sestra Esma im je donosila hranu. Mlijeko su dobijali od čobana koji je u blizini čuvao Ebu Bekrovo stado.

Kada ih je četvrtog dana Abdulah obavijestio da se potraga stišala, odlučili su da napuste pećinu i krenu prema Medini. Odabrali su zaobilazni, manje prometni, put kako ne bi bili primijećeni. Međutim nisu uspjeli proći neopaženo: jedan beduin ih je primijetio i odmah otrčao da obavijesti ljude u Meki.

Među prvima koji su čuli ovu vijest bio je Suraka ben Malik. Želeći osvojiti nagradu od stotinu kamila, a uz to još i pun zlobe, odmah je rekao da je i on vidio te ljude ali da to, sasvim sigurno, nisu Muhammed, Ebu Bekr i njegov sluga.

Odmah zatim Suraka je napustio skup i požurio kući. Uzeo je najbolje oružje, uzjahao najboljeg konja i

krenuo prema mjestu za koje je beduin rekao da je tamo vidio Pejgambera i njegovog prijatelja.

Jahao je toliko brzo, da se konj pod njim dva puta spoticao, glavu zabadajući u prašinu, što je bio prvi zlokobni predznak za Suraku. Ipak, nije odustajao, sve dok mu se na vidiku nije ukazala ta grupa, za čije hvatanje je bila obećana toliko vrijedna nagrada. Iako se čuo galop konja koji im se približava, Božiji Poslanik se uopšte nije obazirao, već je nastavio glasno učenje Kur'ana, dok se, veoma uzbuđen, Ebu Bekr stalno okretao da vidi ko im to dolazi s leđa. I kad je Suraka pomislio da je već na domaku cilja i da mu se nagrada osmjehuje, noge njegovog konja propadoše do koljena u tvrdu zemlju, i on pade preko njegovog vrata. Digao se, očajan, pokušavajući da udarcima natjera konja da se oslobodi, međutim konj je još više upadao u zemlju. Taj neočekivani, neobični trenutak kao da je preobrazio Suraku: shvatio je da to Bog štiti Muhammeda alejhisselama i strah je, odjednom, obuzeo njegovo tijelo, umrtvio njegove udove. On, sav usplahiren, povika: »Muhammede! Sigurno je tvoj Bog prouzrokovao ovu nesreću. Ako mi spaseš konja vratiću se i obavijestiti tvoje progonitelje da te nisam vidio!

Pejgamber diže ruke i zamoli Allaha ovim riječima:

»Bože, ako je Suraka iskren, spasi mu konja.«

Pošto je konj bio oslobođen, Suraka zamoli Muhammeda alejhisselama da mu oprosti, te da mu da napismeno da ne postoji više neprijateljstvo između njih. Tada Ebu Bekr na komadiću kože napisa zaštitno pismo, koje je kasnije Suraki mnogo pomoglo.

Suraka je, zaista, učinio sve da spriječi ljude iz Meke da ne otkriju tragove Božijeg Poslanika. Rekao je,

Noge Surakinog konja propadoše do koljena u tvrdu zemlju, i on pade preko njegovog vrata

u povratku, da ništa nije primijetio, te da je napravio samo beskorisan i zamoran pohod.

Poslije pet dana puta, skrivajući se danju, a noću jašući neprohodnim putevima, ugledali su palmino lišće kako se vijori na vjetru. Kakav radostan događaj za njihove umorne oči! Uskoro zatim, ukazalo se zelenilo trave i začuo tihi žubor vode koja je zemlji vraćala život i plodnost. Bili su na domaku Kube, malog sela,

udaljenog svega tri milje od Medine. Zaustavili su se, odahnuli u sjeni palminog lišća, ovlažili svoje ispucale usne hladnom vodom i pali na sedždu, da se zahvale Allahu džellešanuhu za sve što im je dao, za sve što će im dati.

Ljudi iz dva grada su tragali za Muhammedom, neka je mir i milost Allahova s njim. Jedni su željeli da mu oduzmu život, drugi da mu izraze poštovanje i ljubav, da ga zaštite od progona. Neprijatelji iz Meke i prijatelji iz Medine.

Medinelije su znali da je Božiji Poslanik krenuo na put. Znali su također, da su Mekelije poslale svoje najhrabrije ljude da ga na tome putu uhvate i ubiju. Zato su svakoga dana slali nekoga da prati cestu i vidi da li, možda, Poslanik dolazi. Ne znajući, međutim, da se tri dana zaustavio u pećini, bili su veoma brižni, nespokojni, strahovali su za njegov život.

Kada je do Medine dopro glas da je Poslanik bezbjedno stigao u Kubu, zavladalo je neopisivo veselje. Tekbiri zaoriše svim gradskim ulicama. Sve potrča u susret i na dobrodošlicu Božijem poslaniku. Željeli su iskazati svoju privrženost i čestitati mu na uspjehu. Bili su to prijatelji koji ga nikada nisu vidjeli, ali koji su svojim srcima i svojom dušom osjećali radost, ljubav i poštovanje za čovjeka kome je Bog podario takvu uzvišenu milost. Djeca po ulicama pjevahu kaside, žene s krovova klicahu i uz defove pjevahu dobrodošlice:

»Došo si da mirom siješ
Naše duše zaspale.
Grudi kojim zemlju griješ
Baščama ti listale.

Došo si da ljubav bratska
Iz zlobe nas izvede.
Ruke ti se pozlatile,
Ahmede, Muhammede!

Četrnaest dana je Poslanik ostao u Kubi. Gradio je džamiju i čekao da mu stigne njegov rođak Alija. Radio je kao i svi ostali ljudi, noseći grede, opeke, materijal

U malom mjestašcetu zvanom Kuba muslimani su počeli graditi prvu džamiju, mjesto gdje će se moći obraćati Svemogućem bez straha i ismijavanja

za prvu ovakvu građevinu, prvi muslimanski hram. Ovo je bilo jedinstveno iskustvo za muslimane: imali su mjesto gdje su mogli klanjati, obraćati se Svemogućem Stvoritelju bez straha i ismijavanja.

Petnaesti dan stigao je Alija. Prašnjav, umoran, krvavih nogu. Čitav put od Meke do Kube prešao je pješice. Videći ga u takvom stanju Poslanik mu je prišao, i kao majka djetetu, sa sažaljenjem i ljubavlju, oprao mu i previo izranjavane noge, krvava stopala.

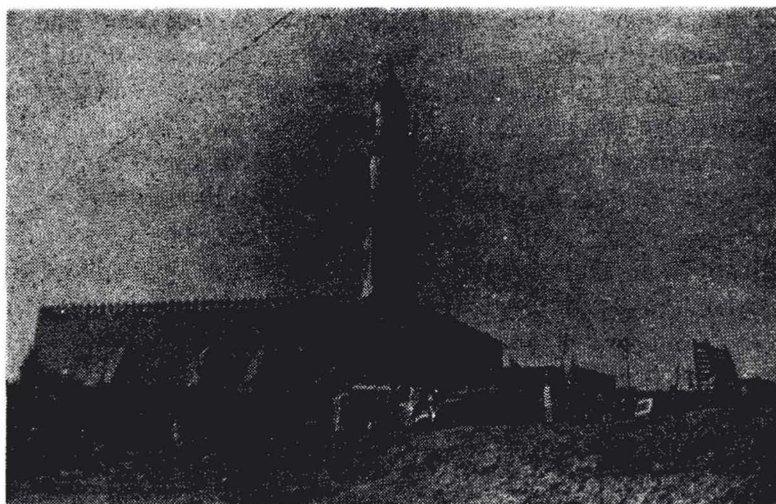
Odmoreni i oporavljeni, krenuli su, zatim, prema gradu Medini. Na putu prema tome gradu koji ga toliko željno očekivaše, u selu Benu Salim, klanjao je Poslanik prvu džumu i proučio prvu hutbu.

Medina je sva blistala od radosti ljudi, pjesme, povika dobrodošlice, zvuka instrumenata. Bila je to radost što se kao rijeka, izlivala iz grudi ljudi, iz njihovih srca koja su tako uzbuđeno kucala u očekivanju Poslanikovog ulaska u njihovu sredinu, na njihovo ognjište.

Svi su željeli da Muhammed alejhisselam bude njihov gost. Shvativši veličinu njihove dobrodošlice, a ne želeći nikoga da povrijedi, Božiji poslanik reče da će noćiti tamo gdje se njegova kamila zaustavi.

Stotine očiju bilo je tada upereno u kamilu, u njen svaki korak. Ona je prošla kroz brojne ulice i zaustavila se u blizini kuće Ebu Ejub Ensarije.

Tu su Muhammed alejhisselam i njegovi sljedbenici radili, neumorno, rame uz rame da bi sagradili drugu džamiju u historiji Islama. I mada su mnogi tražili da on ne radi, da se ne zamara, on je nastavio raditi kao i svi ostali, pokazujući svojim primjerom da je sasvim običan čovjek i da je svaki rad častan. U blizini džamije Božiji poslanik je sagradio i kuću za sebe i svoju familiju, a i konačište za siromašne muslimane.

Pejgamberova džamija u mjestu Kuba — prva džamija u povijesti muslimana

Kada je džamija bila gotova, iskrsnuo je novi problem. Izuzev Osmana i Ebu Bekra, koji su bili nešto bogatiji ljudi, svi ostali koji su krenuli Poslanikovim stopama i došli u ovaj grad bili su siromasi. Zato je bilo odlučeno da svaki musliman u Medini pokloni polovinu svoga imanja kako bi se ovaj problem što bezbolnije riješio. Od tog dana oni su bili prozvani ENSARIJE (Pomagači) a muslimani iz Meke MUHADŽIRI (Izbjeglice). Da ih još više poveže ljubavlju i privrženošću, Muhammed alejhisselam je pobratio po jednog Muhadžira sa Ensarijom.

Pošto su Mekelije bili poznati trgovci, to su se Muhadžiri vrlo brzo materijalno opravili. Bratskom islamskom ljubavlju počeli su uživati slobodan i sretan život.

Muslimani, draga moja kćeri, smatraju preseljenje Pejgambera iz Meke u Medinu najvažnijim događajem

svoje historije. To je razlog zbog kojeg je ovaj događaj izabran za početak muslimanskog kalendara. Sada je 1401. muslimanska godina, a to znači da je prošlo punih četrnaest vjekova od onog dana kada je naš Pejgamber preselio u Medinu. To je događaj koji je izmijenio ne samo tok historije Islama, nego i čitavog čovječanstva.

Dvadeseta noć

MUHAMMED ALEJHISSELAM DRŽAVNIK

Tada su muslimani osjetili ukus slobode u Medini. U slobodi, kod svoje braće i prijatelja, ohrabreni pomoći i podrškom Ensarija, Muhadžiri su sa neskrivenim elanom i voljom prionuli na posao i uskoro su se pokazali prvi pravi rezultati.

Pejgamber je pokazao izuzetne sposobnosti u sređivanju svih poslova, radeći kao i ostali, predano, mudro, odlučno. Međutim, nas ovdje zanima kakav je on bio prema pripadnicima drugih vjera koji nisu prihvatili Islam? Da li je on pokazao toleranciju prema hrišćanima i Jevrejima koji su živjeli u Medini i bili njegovi susjedi? Zanimljivo je da su među onima koji su se obradovali dolasku Pejgambera u Medinu bili i Jevreji. Nema sumnje da je i Poslanik zbog toga bio njima zahvalan. Njegova stvarna želja je bila da svi u Medini, bez obzira kojoj rasi ili vjeri pripadali, učestvuju u radu za progres i napredak grada. U tom cilju će i potpisati ugovor sa Jevrejima, čiji sadržaj glasi ovako:

»Između Božijeg Poslanika i vjernika na jednoj strani i svih drugih na drugoj strani koji su dobrovoljno prišli,

ako jedan od mekanskih muslimana bude ubijen, sami muslimani će biti odgovorni. Takođe, snosiće odgovornost za bjekstvo zatvorenika. Muslimanska plemena Medine će isto tako biti odgovorna za svoje vlastite živote i svoje zatvorenike. Ko god sije ili prouzrokuje neprijateljstvo i nered biće smatran zajedničkim neprijateljem. Zajednička dužnost svih jeste da se bore protiv takvih sijača nereda pa makar oni bili sinovi ili najbliži rođaci. Ako vjernik u bici ubije nevjernika njegovi rođaci muslimani neće tražiti osvetu, niti će podržavati i huškati nevjernike na vjernike. Muslimani će pomagati Jevreje koji budu poštovali ugovor. Jevrejima neće biti učinjeno nikakvo zlo, a njihovim neprijateljima se neće, protiv njih, pomagati. Nevjernici neće davati četvrtinu nikome iz Meke, niti će biti povjerioci bilo čije imovine u Meki. U ratu između muslimana i nevjernika Jevreji ne mogu učestvovati. Ako nevjernik bude maltretiran bez razloga, muslimani imaju pravo da se bore protiv onih koji su ga maltretirali. Ako zajednički neprijatelj napadne Medinu, Jevreji će se pridružiti muslimanima i zajednički snositi troškove bitke. Jevrejska plemena će imati ista prava kao i muslimani u odnosu na druga plemena u Medini. Jevreji će se držati svoje vjere, a muslimani svoje. Prava koja uživaju Jevreji uživaće i njihovi saveznici. Stanovnici Medine neće imati pravo da najave rat bez znanja Pejgambera. Ali ovo se ne odnosi na pravo pojedinaca da se osveti onome ko mu je nanio zlo. Jevreji će snositi troškove svoje organizacije a muslimani svoje. Ali u slučaju rata, djelovaće jedinstveno. Potpisnici ugovora će grad Medinu smatrati svetim i nepovredivim gradom. Stranci koji dođu u grad i budu gosti građana Medine imaće ista prava kao i sami stanovnici Medine. Ali ljudima Medine neće biti dopušteno dovođenje žene u grad bez dozvole njene rodbine. Svi nesporazumi

će se riješiti na osnovu uputa Allaha džellešanuhu i odluka Muhammeda alejhisselama. Patpisnici ugovora nemaju pravo sklapanja bilo kakvog sporazuma sa Mekelijama ili njihovim saveznicima. Ovo zato što su i jedni i drugi ugovorom vezani da se zajednički bore protiv neprijatelja. Oni ostaju ujedinjeni u ratu kao i u miru. Ni jedna strana ne smije prihvatiti separatni mir, ali ni jedna strana se neće smjeti primoravati na vođenje rata. Ona strana koja počini grešku, sama će snositi posljedice. Bog je zaštitnik pravednih i vjernih, a Muhammed je Njegov Pejgamber.«

Tolerancijom kod muslimana ne samo da su bili oduševljeni Jevreji, nego i hrišćani i zaratrustrovci.

Prava hrišćana i tolerancija muslimana bila su potvrđena u pismima koja je Pejgamber uputio mnogom crkvenim poglavarima. Tako u pismu kojim se on obraća poglavaru crkve u Nedžranu, stoji:

»Hrišćanima Nedžrana i okoline daje se do znanja da su njihovi životi, imovina i vjera pod Božijom zaštitom i zalogom Poslanika, bez obzira na čijoj se teritoriji nalazili. Niko se neće miješati u njihovu vjeru i njihove vjerske običaje, neće biti promjena u njihovim pravima i privilegijama. Nijedan biskup neće biti premješten iz svoje biskupije, niti sveštenik iz svog manastira; oni će i dalje uživati sve privilegije kao i prije, neće im se uništavati krstovi ni kipovi; oni neće tlačiti niti će biti tlačeni; neće se primjenjivati pravo krvne osvete kao u periodu Neznanja; neće plaćati poreze, niti će se od njih tražiti da daju priloge za vojsku.«

Slična uvjeravanja su data i zaratrustovcima u Arabiji. Faruku ibn Šahsanu, poglavaru Hrama vatre, Pejgamber je poslao pismenu poruku:

»Ovo pismo Božijeg poslanika upućeno je slobodnjaku Faruku ibn Šahsanu, bratu Selmana Farsije, njegovoj fa-

miliji i pristalicama koje ima, sve dok oni postoje, bez obzira da li će postati muslimani ili će ostati odani svojoj vjeri.

Ovim pismom dajem do znanja Faruku i njegovim sinovima da su pod zaštitom Božijom, oni, njihovi životi, imovina, zemlja koju posjeduju, pa bila ona u ravnici ili u brdu. Oni imaju pravo koristiti pojila i pašnjake koje posjeduju. Prema njima se ne smije postupati nepravedno. Ko god pročita moje pismo mora ih zaštiti, ostaviti ih na miru, spriječiti zloupotrebu i ne pokazivati neprijateljstvo.

Oni su sasvim slobodni u svom Hramu Vatre. Niko ih ne smije ometati da oblače raskošna odijela, u korištenju sremena, u građenju zgrada i štala, u pogrebnim obredima niti u bilo čemu što spada u njihovu vjeru i njihovu sektu. Sa njima se mora postupati bolje nego sa ostalim nemuslimanima pod zaštitom.«

Kao što vidiš, draga moja Fatima, iz ovih pisama i ugovora, Muhammed alejhisselam je garantovao svim sljedbenicima drugih religija slobodu i zaštitu njihovih života i imovine. Svojim mudrim vladanjem Muhammed alejhisselam nije samo ujedinio plemena Avs i Hazredž u Muslimansko bratstvo, nego je, pored ostalog, osnovao demokratsku vladu koja je garantirala jednaka prava svakom stanovniku bez obzira na njegova uvjerenja. Ova demokratija je uspostavljena u doba najteže vladavine feudalizma u cijelom svijetu, u doba kada se nije znalo za prava siromašnih, te kada su slabi bili napadani i maltretirani.

U Medini je započeo procvat na svim poljima života. Svi ljudi su uživali jednaka prava i svi su se zalagali i marljivo radili na razvoju grada.

To, draga moja kćeri, što Muhammed alejhisselam nije zabranio drugim ljudima da slijede svoju vjeru koju

su odabrali i da obožavaju Boga na način koji žele, nije nikakvo iznenađenje. Ti ćeš naučiti na vjerskoj pouci da je jedan od najvažnijih principa Islama vjera u sve Božije poslanike koji su imali zadatak da šire ISTINU prije Muhammeda. Samo taj princip je dovoljan za potvrdu bratstva i humanosti. Naša sveta knjiga Kur'an priznaje poslanstvo svih poznatih Božijih poslanika, od kojih ću ti spomenuti: Ibrahima, Nuha, Musaa, Isaa i Muhammeda (neka je Allahovo zadovoljstvo s njima). Svi poslanici su hvaljeni u časnom Kur'anu zbog njihovih vrlina, visokog morala i dobra koje su činili za dobrobit čovječanstva. S druge strane, mi čitamo u svetoj Knjizi: »nema prisiljavanja u vjeri.«

Draga Fatima, želja mi je da postaneš dobra muslimanka i kao takva da poštuješ one stvari koje su svete ljudima čija se vjerska ubjeđenja razlikuju od tvojih. Tako ćeš živjeti u miru, skladu i ljubavi sa drugim ljudima. Moraš zapamtiti da je Jedan Bog stvorio sve ljude, a mi muslimani treba da volimo sva Božija stvorenja ako želimo da slijedimo našeg časnog Pejgambera.

Dvadesetprva noć

BITKA NA BEDRU

Vijesti o dobrodošlici kojom je Muhammed alejhisselam dočekan u Medini, kako od muslimana tako i od nemuslimana, o uspješnom muslimanskom organizovanju u Medini i procvatu svih oblika aktivnosti, stigle su u Meku i idolopoklonike još više razjarile.

Ebu Džehel je bio jedan od paganskih vođa i ogorčeni protivnik Islama. Sve što je umio i mogao radio je samo da bi nanio štetu muslimanima dok su bili u Meki. Pa i kad su muslimani otišli, on i njegovi sljedbenici su ih napadali na prilazima Medini. Koliko su samo puta odvodili muslimane koje bi sreli ili na prepad uhvatili, mučili ih ili ubijali. Ako ne bi, pak, mogli nekoga od muslimana uhvatiti, pagani bi palili žita il drveća. Radeći takve stvari, Ebu Džehel je želio staviti do znanja Muhammedu alejhisselamu da razdaljina ne mijenja situaciju. Čak iako je Pejgamber otišao u Medinu, on je davao sve od sebe ne bi li ga uništio, a sa njim i Islam iskorijenio.

Učestali napadi nisu dozvoljavali Pejgamberu i sljedbenicima da uživaju željeni mir i blagostanje. Muslimani

su mučki hvatani i ubijani a vatra je sve više pustošila žita i drveće. Videći da Muhammed alejhisselam ne može da zaštiti svoje sljedbenike od pagana iz Meke, susjedna plemena su se bojala preći u Islam. Misija Božijeg poslanika bila je izložena velikim iskušenjima a svakoga dana bivalo je sve gore i gore.

Pejgamber i njegovi sljedbenici su napustili svoje rodno mjesto da bi imali slobodu vjere i živjeli u miru, ali mržnja pagana im to nije dozvoljavala ni u drugom gradu. Pa, iako Poslanik nije volio rat, čak bi se moglo tvrditi da ga je mrzio, morao je tražiti neko rješenje. Morao je pokazati paganima da ukoliko oni ne prestanu sa napadima, on će morati da se štiti.

Muhammed alejhisselam nije nikada bio u pravom ratu. U svome životu uvijek je nastojao da ne dođe do prolivanja krvi među njegovim ljudima. Bio je poznat kao onaj koji je mirio zavađene, unosio red i spokojstvo.

Sveti Kur'an kaže: **»Borite se u ime Boga, kada se borite, ali ne napadajte prvi. Allah ne voli agresore.«**

Pagani su, međutim, sve svoje napore skocentrisali na to da unište muslimane, i zato su muslimani bili primorani da uzmu oružje i da se štite. No, kako Poslanik nije imao novaca da organizuje vojsku, to je pokušao podučiti svoje sljedbenike na koje sve načine mogu da se brane.

Običaj je bio da se svake godine, trgovine radi, šalje karavana robe iz Meke u Siriju. Vođa karavane bio je Ebu Sufjan. Na povratku u Meku, nalazeći se na putu blizu Medine, Ebu Sufjan se pobojao da će muslimani napasti karavanu kako bi se osvetili za brojne napade i proganjanja koje su činili Ebu Džehel i njegovi sljedbenici. Zato je poslao glasnika u Meku da traži zaštitu. Kada je Ebu Sufjanov glasnik stigao u Meku, Mekelije

Prvi put u Arabiji borili su se jedni protiv drugih članovi istih familija, poznanici, doskorašnji prijatelji

kao da su jedva dočekale da uzmu oružje. Gotovo svaka familija u Meki je imala interesa u robi koju je nosio ovaj karavan, i željeli su da ga zaštite. Bez odlaganja, armija od hiljadu ljudi je bila spremna za pokret. Stotinu ih je bilo na konjima, a ostatak na kamilama ili pješice. Međutim, na putu su im javili da karavana nije napadnuta. Ebu Sufjan je savjetovao da se vrate u Meku, jer je roba već na sigurnom. Ali je Ebu Džehel insistirao da nastave ići do mjesta Bedr, sedam milja nedaleko od Medine. Želeći da pokaže plemenima oko Medine kako su pagani jaki, dodao je: »Ako se Muhammed i njegovi sljedbenici tamo samo pokažu, mi ćemo ih sasvim uništiti.«

Muhammed alejhisselam je bio dobro obaviješten šta se događa pa i to da pagani namjeravaju marširati pre-

ma Bedru. Odmah je sazvao sastanak Savjeta koga su činili predstavnici Muhadžira i Ensarija. Prvi su govorili Muhadžiri, izjavivši da su oni potpuno spremni da slijede Pejgambera na Bedr. Jedan od njih, Mikdad Esvedi, je uzviknuo: »O, Božiji poslaniče, idi, jer te Bog čuva, a mi ćemo biti uvijek uz tebe. Allah nam je svjedok da mi nećemo reći tebi ono što su Izraelićani rekli Musau: Idite ti i tvoj gospodar, i borite se a mi ćemo sjediti ovdje. O Muhammede, mi smo uz tebe i tvog Gospodara, borite se, a mi ćemo se boriti uz vas.«

Ensarije su, takođe, bili istog mišljenja. Njihov vođa Sa'd bin Muaz se digao i obratio Pejgamberu: »Vjerujemo ti i prihvatamo tvoju istinu, svjedoci smo da je ono što ti je poslano u časnom Kur'anu istina. Zato ti obećavamo da ćemo te slušati i poštovati. Idi, kao što si i naumio, a mi smo s tobom. Tako nam Onoga koji te poslao, ako nam narediš da idemo preko mora, ići ćemo s tobom i ni jedan od nas neće odustati. Bez obzira što nam se može dogoditi ako padnemo neprijatelju u ruke, mi smo složni i strpljivi i vjerni svojim drugovima. Tako ti Boga, povedi nas sa sobom.«

Muhammed alejhisselam je bio veoma ganut iskrenošću svojih sljedbenika. Njegovo ozareno lice je kazivalo koliko je ispunjen srećom zbog toga.

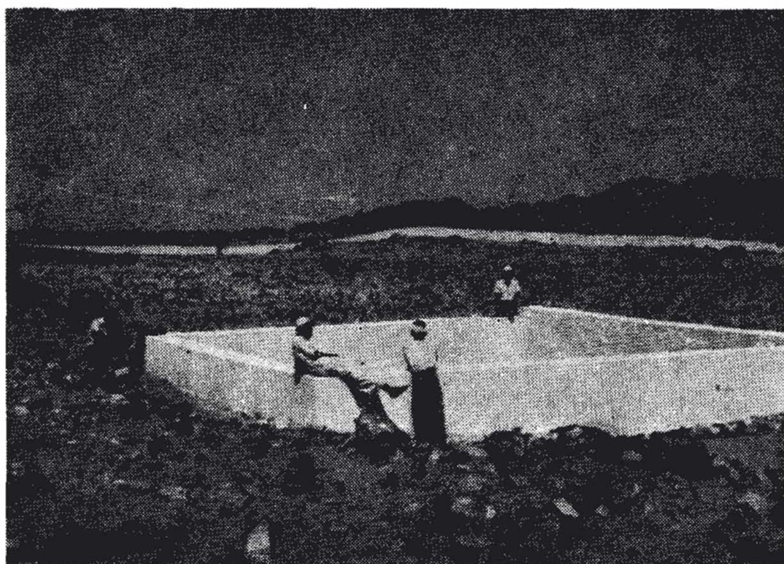
Muslimani su krenuli prema Bedru. Njihov broj je bio mali, svega 313 ljudi. Većinom su bili mladi i bez ratnog iskustva. Niko od njih nije bio dobro naoružan. Išli su da se sukobe sa vojskom od hiljadu ljudi, iskusnih i dobro opremljenih za borbu.

Čitavu noć uoči odlučujuće bitke Muhammed alejhisselam je proveo u molitvi Allahu džellešanuhu. Završio je ovim riječima:

»O Bože, pagani su došli sa svojim prijateljima da napadnu Tvog poslanika. Trebamo Tvoju pomoć, o Bože, pomoć koju si nam obećao. Ako ova mala grupa bude uništena, niko neće ostati da samo Tebe obožava!«

Muhammed alejhisselam je prethodno upozorio svoje borce da ne smiju napadati sve dok ne budu prvi napadnuti.

Pagani su koncentrisali svoje redove. Čekali i pripremali se. I konačno, prema njihovom običaju, pozvali tri svoja najpoznatija junaka: Utbu Rebia, Šejba Rebia i Velida Ubejda. Zatim su dali znak muslimanima da i oni izaberu tri svoja čovjeka i pošalju ih na bojno polje. Iz muslimanskih redova odmah su istupila trojica Ensarija, ali su pagani zahtijevali da borci budu iz redova Muhadžira.

Bedr — zajednički mezar šehida

Pejgamber je izabrao svoga amidžu Hamzu da se bori sa Šejbom; rođaka Aliju za borbu sa Utbom, a Ubejda ben Harisa za okršaj sa Velidom. Borci su stali jedni naspram drugih. Sa obje strane nastao je tajac, a zatim su se čuli uzvici i udarci ukrštenih sablji. Borba je bila kratka ali žestoka. Trojica muslimanskih boraca bili su pobjednici.

Odmah zatim poletjele su prve strijele i jurnule vojske jedna prema drugoj. Bitka je otpočela. Brat protiv brata, sin protiv oca, rođak protiv najbližeg rođaka. Prvi put u Arabiji borili su se jedni protiv drugih članovi istih familija, poznanici, doskorašnji prijatelji. Nasrtali su jedni na druge svom žestinom, svom svojom snagom. U prvom napadu je bilo ubijeno 11 od 14 mekanskih vođa, a među njima i Ebu Džehel, najveći neprijatelj muslimana. Gubitkom vođa, a naročito poslije smrti glavnog vođe Ebu Džehela, nastala je panika u redovima pagana, a zatim i bezglavo bježanje. Muslimani su trijumfovali. Iako brojem mali, boreći se za Istinu, neustrašivo i nepokolebljivo, odnijeli su pobjedu. U ovoj bici bilo je ubijeno 70 pagana i 11 muslimana. Poslanik je naredio da se iskopaju grobovi i zakopaju mrtvi.

Tako je, draga moja kćeri, mala grupa ljudi, čeličnih srca i čelične vjere, odnijela pobjedu, bez obzira koliko to, u početku, izgledalo nemoguće. Kao što sloboda trijumfuje nad ropstvom, tako i pravda odnosi pobjedu.

Dvadesetdruga noć

BITKA NA UHUDU

Ako poredimo bitku na Bedru, draga Fatima, sa današnjim ratovima, ona izgleda tako beznačajna i prema broju vojnika koji su učestvovali, a i prema broju onih koji su poginuli. Ali, za historiju Islama trijumf muslimana u toj bici bio je od neprocjenjivog značaja. U očima svih Arabljana muslimani su postali moćni, ugledni. Ta bitka je svima pokazala da ako se čovjek bori za zaštitu svojih svetinja i svoje slobode, on se bori sa izuzetnom snagom. S druge strane, ovaj poraz je učinio da su pagani izgubili svoj ugled. Zato je, pri povratku paganskih vođa u Meku, njihova jedina misao bila — osveta.

U bici na Bedru muslimani su zarobili neke pagane. Oni bogatiji su bili oslobođeni nakon što su njihove porodice platile otkup. Druge, siromašne zarobljenike, pustili su bez nadoknade. Međutim, oni koji su znali čitati i pisati pušteni su pošto je svaki od njih naučio deset muslimana čitanju i pisanju.

Kako se sa svim zarobljenicima dobro postupalo, ovi su to, po povratku u Meku i ispričali drugim ljudima.

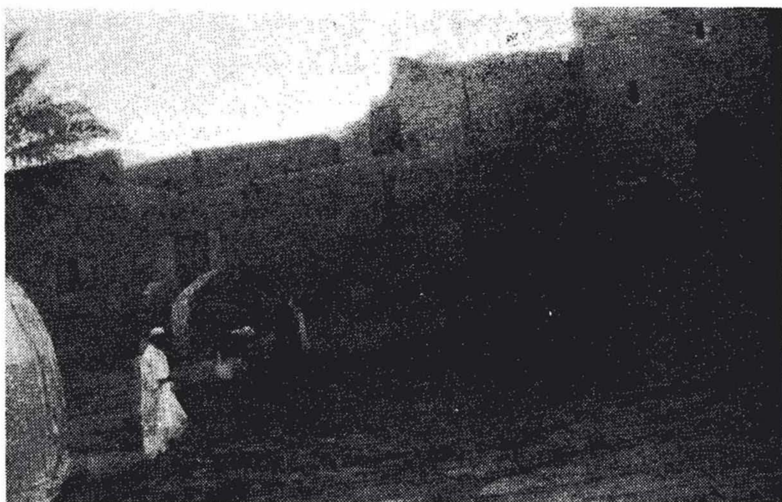
Ali, to nije mnogo djelovalo, jer su srca pagana bila puna mržnje i želje za osvetom. Svakim danom ta se želja povećavala, naročito pod pritiskom žena, koje su naprosto zagorčavale život svojim muževima, što su, poslije izgubljene bitke, izgubili mjesto i ugled među Arabljanima. Među najžešćim od njih bila je Hind, žena Ebu Sufjanova i kćerka onog istog Utbe koji je bio ubijen u borbi sa Alijom. Skoro cijelo vrijeme je naricala i oplakivala smrt svoga oca, podsjećajući muža na tragediju.

Kako je u bici na Bedru poginulo mnogo paganskih vođa, Ebu Sufjan je postao vođa svoga naroda i odmah počeo tražiti načina kako da sakupi što veću vojsku. Godišnja dobit od trgovine bila je utrošena u tu svrhu. Ebu Sufjan nije dobio samo pomoć od Mekelija, nego je uspio ubijediti i plemena koja su živjela u okolini Meke da im se pridruže. Na kraju godine on je imao vojsku od tri hiljade ljudi i pod njegovom komandom ova ogromna masa je krenula u boj protiv muslimana.

Ulogorili su se na planini Uhud, udaljenoj sat i po hoda od Medine i odmah počeli paliti vatre ispod voćaka i uništavati sve usjeve koji su pripadali muslimanima.

Muhammed alejhisselam je odmah sazvao sastanak Savjeta. Stariji ljudi su smatrali da ne treba da napuštaju Medinu, kako bi mogli braniti grad, dok su mlađi mislili da je najbolje čim prije napustiti grad i sukobiti se s neprijateljem. Nisu mogli podnijeti da tu sjede i skrštenih ruku očekuju neprijatelja, dok njihova imovina gori i pretvara se u pepeo. Kako je ova grupa bila u većini, Poslanik se odmah pripremio za pohod na Uhud sa hiljadu muslimana spremnih da štite ono što je njihovo.

Među muslimanima bio je i Abdulah Ubej, novopečeni musliman što je primio Islam poslije bitke na Bedru, ali koji još ne bijaše i srce učvrstio u Islamu.

Dio naselja na Uhudu

Kad muslimani stigoše na Uhud i kad Ubej ugleda veliku pagansku vojsku, tako dobro opremljenu i spremnu za borbu, on se uplaši, uznemiri i pokoleba. I tako se ovaj licemjer, zajedno sa tri stotine svojih pristalica i istomišljenika, vrati u Medinu, a na Uhudu ostade svega sedam stotina muslimana. Omjer je tako bio — jedan musliman na četiri i više pagana, uz činjenicu da je svaki pagan bio daleko bolje naoružan i iskusniji u ratu od muslimana.

Muhammed alejhisselam je odabrao veoma dobro mjesto za logor, tako da su muslimani s leđa bili zaklonjeni brdom Uhud. Do njih se jedino moglo doći kroz uski prolaz, pa je zato na to mjesto postavio pedeset svojih najboljih strijelaca, zapovjedivši im da se odatle ne miču sve dok im on to ne naredi.

Bitka je počela dvobojima. Hamza, Alija i Ebu Dujana su i ovde pokazali veliku hrabrost i vještinu i

svaki od njih je izašao kao pobjednik. Obje strane su se srčano borile, ali su pagani izgubili mnogo ljudi.

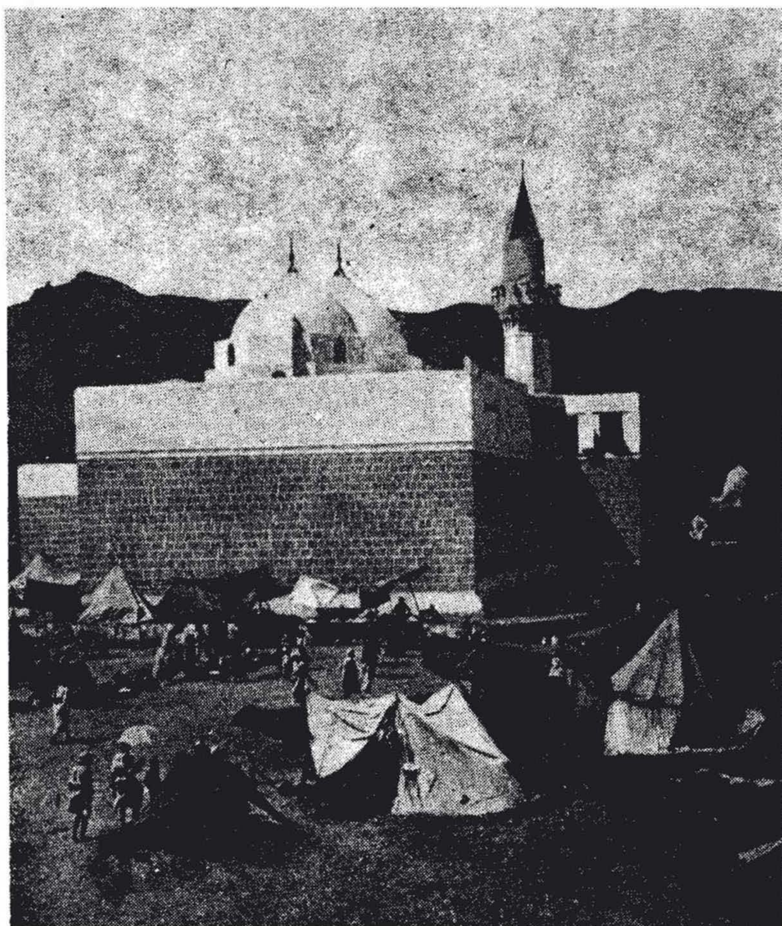
Prije bitke Hind je obećala oslobođenje svome robu Vašiji ako ubije Hamzu i tako se osveti za smrt svoga oca. U metežu bitke, neopažen ni od koga, Vašija se privukao Hamzi i zabio mu koplje u leđa. Hind je mislila da će Hamzina smrt obeshrabriti Muhammeda alejhisselama i muslimane, ali ih je Hamzino mučko ubistvo još više rasrdilo pa su borbu nastavili sa još većom žestinom. Neprijateljski vojnici su već počeli napuštati svoje položaje, ne mogavši da se odupru napadima muslimana. Kada su muslimanski strijelci, smješteni na uskom prolazu, vidjeli da pagani bježe, pomislili su da je bitka završena i napustili su, u radosti, svoje položaje. U svom ushićenju zaboravili su na Pejgamberovu naredbu, te su krenuli za neprijateljem. Halid ibn Velid, komandant mekanskih strijelaca, vidjevši slobodan prolaz, shvati da je to mogućnost da se muslimani napadnu s leđa i učini juriš na iznenađene muslimane. Božiji poslanik bijaše tada ranjen u usta, a nekoliko zuba mu je polomljeno. Vidjevši da je Poslanik ranjen, neki muslimani ga okružiše i zaštitiše svojim tijelima. Među njima bilo je i žena.

Vijest da je Muhammed alejhisselam ranjen brzo se raširila bojištem. Dotadašnje mjesto borbenog uspjeha postade mjesto zabune. Ako je Poslanik mrtav, onda je sve izgubljeno . . .

Ebu Sufjan je tražio Muhammedovo tijelo. Kada mu to nije pošlo za rukom, upitao je: »Je li Muhammed živ?« Pejgamber je rekao svojim ljudima da ne odgovaraju. Oni su šutjeli čak i onda kad je Ebu Sufjan pitao da li su živi Ebu Bekr i Omer. Ne dobivši odgovor, zadovoljno je rekao: »Svi su mrtvi, hvala Hubalu (jednom od idola).«

Tek tada je Poslanik rekao svojim prijateljima da mu odgovore: »Svi su živi, hvala Allahu, Svemoćnom i Uzvišenom!«

Ovaj odgovor je ulio novo samopouzdanje u muslimanske redove i oni su krenuli u još žešći napad na

Hazreti Hamzin mezar na Uhudu — nekadašnji izgled.

neprijatelja. Ginulo se i sa jedne i sa druge strane, ali su muslimani imali velike gubitke.

Videći mnogo poginulih muslimana, pagani su smatrali da je njihova osveta za poraz na Bedru ispunjena. Počeo je puhati jak vjetar i oni su krenuli prema Meki. Poslije putovanja cijele noći zaustavili su se radi odmora. Ebu Sufjan je insistirao da se vrate, napadnu Medinu i sasvim unište grad. Međutim, njegovi ljudi su bili umorni i to su odbili. Kada je Poslanik vidio da pagani napuštaju bojište, sakupio je svoje sljedbenike i naredio im da zaplaše Mekelije. Muslimani su stigli blizu mjesta gdje su se ovi odmarali, a Ebu Sufjan, misleći da je Muhammed alejhiselam dobio pojačanje nije se usudio upustiti u borbu, nego je odmah krenuo za Meku.

Bitka na Uhudu je bila lekcija koju su muslimani skupo platili, naučivši da se riječ glavnokomandujućeg mora slušati.

Za vrijeme bitke dolazila je do izražaja odanost i ljubav muslimana prema Pejgamberu. Kad je glas o Poslanikovoj smrti stigao u Medinu, jedna žena iz plemena Benu Dinar, napustivši grad, krenula je na poprište bitke da se raspita o Pejgamberu. U toj bici ona je izgubila oca, brata i muža. Kada je srela na Uhudu vojnika, upitala ga je za Pejgambera. On joj je odgovorio, poznavši je: »Tvoj muž, otac i brat su mrtvi.« Ona mu odvrati: »Ne pitam te za muža, brata i oca; reci mi šta je sa Pejgamberom?! Vojnik joj je odgovorio ono što je željela — da je Pejgamber živ. Tada je zamolila da je odvedu do Pejgambera. Držeći rukom ogrtač, rekla je: »Moj muž, otac i svi članovi moje porodice su se žrtvovali, da bi ti ostao živ, o Božiji poslaniče. Hvala svemoćnom Allahu koji te je spasio!«

Dvadesettreća noć

BITKA NA HENDEKU

Činjenica da nisu pobijedili na Uhudu, prouzrokovala je mnoge promjene među muslimanima u Medini, no Muhammed alejhisselam je bio voljen, poštovan i cijenjen kao i ranije. Za njih on je bio njihov vladar i Božiji poslanik. Bili su ubijeđeni da je sve bilo onako kako je Pejgamber naredio, te da strijelci nisu napustili svoje mjesto u prolazu, bitka bi bila dobijena.

Međutim, kod nemuslimana je bilo drugačije. U svojim srcima su osjećali da su muslimanima dani odbrojani i da će paganske snage odnijeti potpunu pobjedu i sasvim uništiti Muhammeda i njegove sljedbenike. Čak i neki nemuslimani koji su bili nastanjeni u Medini počeli su se tajno sastajati sa Mekelijama i tako im u njihovom naumu pomagati.

Muhammed alejhisselam je bio svjestan svih tih tajnih sastanaka, zavjera i drugih opasnosti koje je neprijatelj pripremao. Da bi imao što potpunije podatke o svemu tome i izbjegao da ga uhvate nepripremljenog, rasporedio je oko Medine svoje ljude kao radnike na poljima.

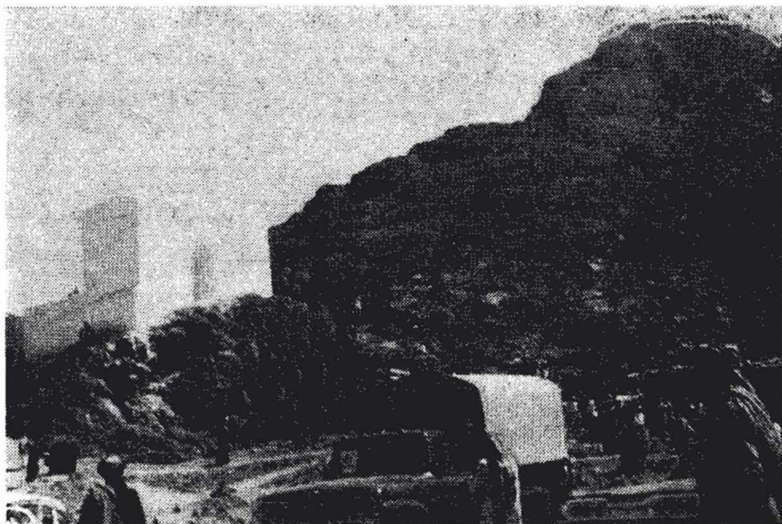
U to vrijeme desila su se dva važna događaja koja su muslimanima nanijela veliki udarac. Početkom mjeseca muharrema, u Medinu je došlo posebno izaslanstvo plemena Adl i Karet sa molbom Poslaniku da među njih pošalje nekoliko učitelja Kur'ana, jer žele prihvatiti Islam. Božiji poslanik je udovoljio njihovoj molbi, šaljući im šestoricu mladih muslimana. Međutim, kad su došli do bunara Redži napadnu ih članovi plemena Huzajl, koji su bili u dogovoru sa izaslanicima, tako da četvorica poginu a dvojica bijahu prodani u roblje Mekelijama. Jednog roba, Hubejba, kupila je porodica nekog Harisa, koga je taj isti Hubejb ubio u bici na Bedru. Porodica ga je otkupila kako bi se mogla naslađivati njegovim pogubljenjem. Zato su svi bili na okupu kada je on trebao biti ubijen, misleći kako će ih Hubejb ponizno moliti za oproštaj. Međutim, prije svog pogubljenja, Hubejb je samo zamolio da mu se omogući upućivanje molbe Alahu džellešanuhu, i završio riječima: »Pošto umirem kao musliman, nije ni važno na koju će stranu pasti moje tijelo bez glave. Moja smrt je na Božijem putu i ako On želi blagosloviće svaki dio moga raskomadanog tijela!«

Kada je drugi rob, Zejd, bio odveden na gubilište, među prisutnima je bio i Ebu Sufjan, koji ga je upitao: »Zar ne bi više volio da si kod svoje kuće, a da je Muhammed u našim rukama?« Zejd je mirno odgovorio: »Šta ti misliš, Ebu Sufjane! Više volim umrijeti nego da se Pejgamber ubode u nogu na ulici Medine!«

Ovakav odgovor ostavio je dubok utisak na sve prisutne. »Bogovi su mi svjedoci«, rekao je Ebu Sufjan, »da nikada nisam upoznao nekoga ko pokazuje takvu ljubav kao što to čine muslimani prema Pejgamberu!«

I Hubejb i Zejd su umrli kao heroji. Dali su život za Istinu i preselili na onaj svijet kao šehidi.

Mjesec dana poslije ovog događaja došao je u Medinu Ebu Bera, poglavica plemena Amir bin Sasa, i obratio se Poslaniku sa uvjeravanjem kako su svi članovi njegovog plemena voljni prihvatiti Islam, te da je među njih potrebno poslati dobre poznavaoce Kur'ana kako bi ih poučili temeljnim islamskim principima. Poslanik, poučen gorkim iskustvom, nije mogao lahko donijeti odluku, ali kad mu je Ebu Bera zadao vitešku riječ da će on izaslanike uzeti pod svoju zaštitu, Muhammed alejhisselam je pristao. Četrdesetorica odličnih poznavalaca Kur'ana su pošli na put, ali sinovac Ebu Bera, takođe plemenski vođa, pozove svoje članove plemena da ih ubiju. Kada su sve kućne starješine odlučno odbile takav poziv, jer nisu htjele pogaziti zadanu riječ, ovaj se obratio susjednom beduinskom plemenu, Sulaim, koje navali na izaslanike kod bunara Me'unet i sve ih svirepo poubija, izuzev Kab bin Zejda, za koga su mislili

Pogled na Hendek i Ebu Bekrovu džamiju

da je mrtav. Ovaj se teškom mukom dovukao do Medine i obavijestio Pejgambera o ovom podmuklom masakru. Svi muslimani su bili veoma rasrđeni i ožalošćeni ovim događajima. Božijem poslaniku je to naročito teško palo, duboko ga rastuživši. Iako je znao da nisu vremena za žaljenje, nije mogao lahko prežaliti te mlade, učene ljude, braću i drugove koji su tako podlo stradali od krvave ruke neprijatelja. U mislima je, međutim, slutio da će se neke važne stvari vrlo brzo dogoditi, te je želio da ih dočeka što spremnije.

Ebu Sufjan se, u međuvremenu, trudio da sakupi što je moguće više ljudi, trošeći nemilice novac za to. Pomoć je uspio dobiti ne samo od Mekelija i plemena koja su živjela oko Meke, nego čak i od Jevreja koji su živjeli u Medini. Svi su bili sigurni da će ovoga puta Islamu i Muhammedu biti nanijet smrtni udarac.

Poslanikovi ljudi, koji su bili raspoređeni na prilazima Medini, donijeli su vijest o velikim pripremama neprijatelja. Muhammed alejhisselam je sazvao Savjet i zatražio od članova savjete kako da se grad najbolje zaštiti od napada. Svi su bili svjesni da Mekelije žele da Islam nestane sa lica zemlje.

Selman Farsija je predložio da se iskopa širok i dubok jarak oko grada. Ova ideja je bila nova, ali su je muslimani prihvatili i odmah počeli kopati. Pošto je Medina na jednoj strani bila zaštićena visokim zidovima kuća, a na drugoj velikim stijenama, preostalo je kopanje jarka sa dvije strane. Radili su predano i marljivo, uz učenje kur'anskih ajeta i molbi upućenih Allahu džellešanuhu da im pomogne u postizanjmu pobjede. I Poslanik je takođe ravnopravno radio sa ostalima, kopajući i noseći zemlju.

Mušrici su mislili da će grad odmah pasti, ali su se grdno prevarili i mnogi od njih našli u dubokom jarku

Kroz čitav svoj život, draga moja kćeri, Pejgamber je svojim djelom dokazivao da je rad dužnost i da je časno sve raditi.

Uskoro je kanal bio gotov. Vojska iz Meke stigla je blizu Medine, iznenađena što ne nailazi ni na kakav otpor. I kad su sasvim prišli do grada, izvršili su juriš, misleći da će grad odmah pasti. Ali su se grdno prevarili, i mnogi od njih našli u dubokom jarku! Bili su zapanjeni onim što su im muslimani priredili, jer do tada nikada nešto slično nisu vidjeli!

Iako je mekanska vojska brojala preko deset hiljada vojnika, a Medina imala svega tri hiljade branilaca, iako je opsada trajala mjesec dana, neprijatelju nije pošlo za rukom prodrijeti u grad. Što nije sprečavao duboki jarak, sprečavali su vješti strijelci na njenim zidinama, tako da su neprijatelji uzaludno napadali i odbijali se kao roj muha od tvrdog stakla, odnoseći nove i nove žrtve. Za svo vrijeme opsade, Muhammed alejhisselam je govorio svojim drugovima: »Ne bojte se! Tražite od Allaha da vas zaštiti od slabosti, ojača vaša srca i oslobodi vas briga!«

Prije odlučujućeg napada Mekanaca dogodio se dvoboj između Alije i poznatog mekanskog junaka Amr ibni Abduda, za koga legenda kaže da je sam mogao pobiti hiljadu ljudi.

Na izazov Mekelija da se niko od muslimana ne smije suprotstaviti njihovom najvećem junaku, javi se Alija i reče: »Božiji poslaniče, dozvoli mi da mu ja izađem na megdan!«

Bojeći se pustiti na megdan mladog Aliju protiv mekanskog diva, Poslanik se časak zamisli, ali, nakon malog premišljanja, reče:

»Bože moj! Na Bedru sam izgubio poznatog junaka Ubejda, na Uhudu Hamzu — sačuvaj mi sad Aliju! Idi, Ali, neka ti je Allah na pomoći!«

Videći pred sobom bosonogog Aliju, Abdud se stade grohotom smijati i odgovarati Aliju da ne gubi glavu džabe. Alija ostade nepokolebljiv i reče: »Vidiš, ja sam pješak a ti konjanik, pa i tako pristajem da podijelimo megdan.«

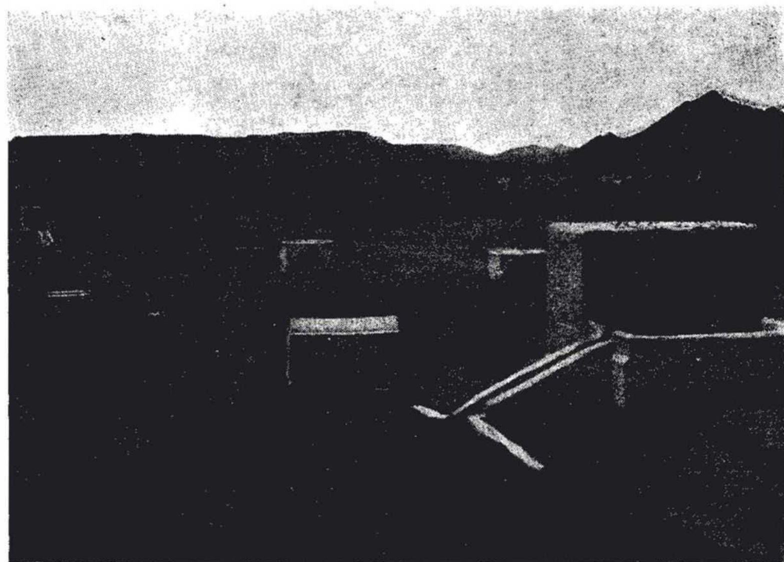
Te riječi dirnuše u ponos protivnika i on, skočivši iz sjedla, jednim zamahom sablje odsiječe konju obje prednje noge.

Kad Abdud zamahnu sabljom prema Aliji, ovaj podiže hitro sablju da se zaštiti od udarca i Abdudova sablja se prelomi. Alija to iskoristi i udari protivnika po glavi, tako da ona prsnu na dvije polovine.

Među muslimanima zavlada sveopšta radost. Iz svih grla, kao jedan glas, odjeknu: Allahu ekber! Ešhedu en lailahe illallah!

U redovima neprijatelja zavlada tajac, nevjerica, zbunjenost. Zar taj bosonogi mladić da pogubi njihovog najvećeg junaka, idola kome su se toliko divili . . .

Koncentrišući sve svoje snage i dogovorivši se u toku noći, neprijatelj je odlučio preduzeti glavni juriš sutradan. Ali bez uspjeha. Ni jedan neprijateljski vojnik nije uspio preći kanal.

Izgled prvih džamija u Islamu — pogled na džamije Pejgamberovih ashaba na Hendeku

Muslimani su bili strpljivi i istrajni, hrabro odbijajući napade neprijatelja, uzdajući se u Allahovu pomoć i potporu. I pomoć Božija je došla. Dok su zvijezde i mjesec sjali u noći, tama je počela prekrivati nebo a iza nje se javi strašna oluja. Vjetar je kidao i razbacivao šatore neprijatelja kao da su od papira, vatre su ugašene a pijesak je sve izmiješao u svome strašnom kovitlacu. Strašna panika je zavladala među neprijateljskom vojskom i njihovim glavnim saveznicima, Jevrejima, koji bijahu izašli iz svoje tvrđave. Bježalo se na sve strane, slijepo, obezglavljeno, ludo, samo da se pobjegne od tog stravičnog prizora pred medinskim zidovima. Mekanski saveznici se povukoše u svoju tvrđavu, očekujući dalju sudbinu.

Časni Kur'an to ovako opisuje:

»A kad su vjernici saveznike ugledali, rekli su: »Ovo je ono što su nam Allah i Poslanik Njegov obećali, i Allah i Poslanik Njegov su istinu govorili!« — i to im je samo učvrstilo vjerovanje i predanost. ... Allah je nevjernike pune srdžbe odbio, — nisu ni malo uspjeli —, i vjernike je Allah borbe poštedio, — Allah je uistinu moćan i silan ...

Tako je, draga moja, mala ali odlučna grupa muslimana trijumfovala nad paganima, koji su bili sigurni u pobjedu. Nikad ne zaboravi da ako je neko na pravom putu i ako ima strpljenja, uz trud i vjeru u Allahovu pomoć, uspjeće, bez obzira koliko to izgledalo teško ili daleko.

Dvadesetčetvrta noć

UGOVOR NA HUDEJBIJI

Šest godina je već bilo proteklo otkako je Muhammed alejhisselam napustio svoje rodno mjesto Meku i došao u Medinu. Kroz svo to vrijeme Božiji poslanik je nastojao izgraditi i ojačati muslimansko društvo, kako ekonomski tako i socijalno, istovremeno ulažući sve svoje snage i sposobnosti da se očuva stečena sloboda, obezbijedi mir i sreća svim njegovim sljedbenicima.

Dok su živjeli u Meki muslimani su, obraćajući se Allahu džellešanuhu kroz namaz i molitvu, svoja lica okretali prema Jerusalimu. Godinu dana nakon preseljenja u Medinu, naređeno im je da se okreću prema Kjabi, onoj Kjabi koju je sagradio Poslanik Ibrahim i njegov sin Ismail za obraćanje »samo Jednom Bogu.«

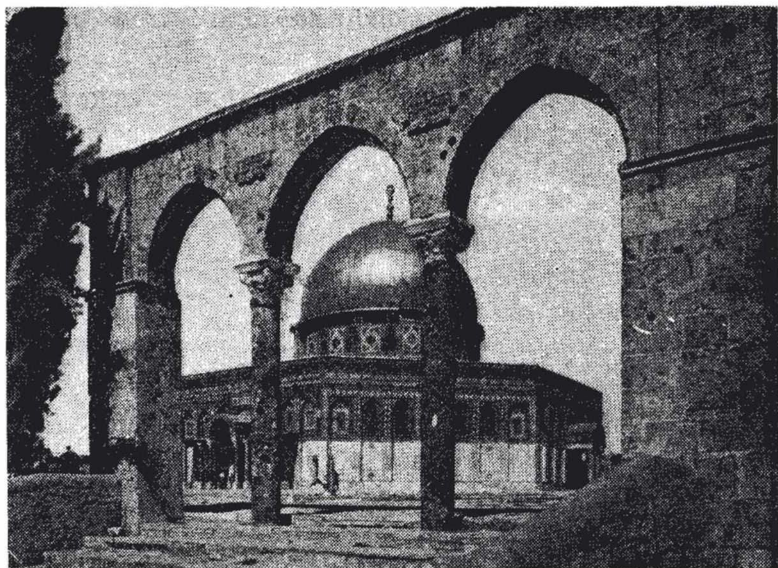
Ljubav prema domovini, Fatima, je sveto osjećanje. Pa iako su muslimani iz Meke bili primljeni sa svom ljubavlju i poštovanjem od svoje braće u Medini, njihova čežnja za domovinom nije se smanjivala. Često bi se okupljali i razgovarali o svome gradu, podsjećajući se vremena koje su u njemu proveli, govoreći kako bi bili presretni da ga mogu još jednom vidjeti. U tim razgo-

vorima i prisjećanjima često bi im u očima zasvjetlucale suze koje su svjedočile o veličini čežnje i želje za povratkom. Ta želja je još više narasla kada je došlo vrijeme obavljanja Hadža, koji je još otprije bio naređen, ali ga nisu mogli obavljati zbog stalnih sukoba i opasnosti po grad Medinu, a takođe i zbog neprijatelja u Meki.

Jedne noći Božiji poslanik je usnio da je, sa još nekoliko svojih drugova, otišao na hodočašće Kjabi. Ujutru je ispričao svoj san i pozvao ljude da se pripreme za put u Meku i obavljanje Hadža. Ovom vijesti muslimani su bili presrećni.

Tako je 12. februara 628. godine Muhammed alejhisselam sa 1400 muslimana krenuo u Meku. Sa sobom su vodili 70 kamila okićenih cvijećem i zelenim vijencima koje su htjeli žrtvovati u dane Id-ul-Adha kao kurbane. Ti dani su, kao što znaš, Fatima, dani Kurban Bajrama koji se slave u cijelom islamskom svijetu, kada svaki musliman ako je u mogućnosti žrtvuje jednu životinju. Časni Pejgamber nije namjeravao silom ući u Meku. Želio je samo obaviti Hadž — u miru i bez prolijevanja krvi. Zato je naredio svojim sljedbenicima da ne nose nikakvog oružja, izuzev sablji, jer je kod Arabljana bio običaj da putnik nosi sablju u koricama.

U Meku je stigla vijest da je Muhammed alejhisselam napustio Medinu. Mekelije nisu mogle povjerovati da on i drugi muslimani dolaze u Meku samo zato da bi obavili Hadž. Smatrali su da je to trik kako bi lakše osvojili Meku. Da bi to spriječili, poslali su jedan odjel konjice pod vođstvom čuvenog Halid ibn Velida. Kad je Muhammed alejhisselam vidio vojsku koja se približavala, upitao je da li neko zna drugi prolaz prema Meki. Jedan od njegovih pratilaca je znao i proveo muslimane

Mesdžidi Aksa — džamija u Jerusalimu, prvobitna kibla muslimana

do mjesta El Merar u Hudejbiji. Tada je, najednom, Poslanikova kamila stala. Svi su pomislili da je u pitanju umor, ali je Poslanik rekao: »Ne, ona nije umorna. Stala je po Božijem određenju. Tako mi Njega Koji me je stvorio, prihvatiću ugovor o miru sa Mekelijama pod bilo kakvim uslovima.«

Paganska vojska je slijedila muslimane i kada su ovi stigli do Hudejbije, bili su takoreći licem u lice. Hudejbija je graničila sa teritorijom Meke, i Mekelije su odlučile da ne dozvole muslimanima prelazak na svetu teritoriju. Mnogi muslimani, obuzeti snažnim osjećanjima na domaku svoga grada, i željom koja se sve više razbuktavala, smatrali su da treba ući, pa makar upotrijebiti i svoje sablje, ako ustreba. Poslanik je, međutim, bio odlučan od samog početka i nije dozvoljavao upotrebu

sile. Rekao je da samo ako budu napadnuti, treba uzvratiti.

Poslije mnogo sastanaka i pregovora predstavnika jedne i druge strane, došlo je do rješenja: načinjen je ugovor nazvan »Ugovor na Hudejbiji.« Njegov prevod glasi:

»U ime Boga, ovaj ugovor o miru su zaključili Muhammed ibn Abdullah i Suhejl ibn Amr. Složili su se da im se oružje odmara deset godina. Za to vrijeme svaka strana će biti sigurna — jedni neće napadati druge, javno ni tajno, nego će vladati pravda i poštovanje među nama. Ko god želi da potpiše ugovor i pogodbu sa Muhammedom može to učiniti, i ko god želi potpisati ugovor i pogodbu sa Kurejšijama može to slobodno učiniti. Svaki Kurejšija koji bez dopuštenja poglavice plemena pobjegne Muhammedu, biće vraćen Kurejšijama, ali ako neko od Muhammedovih ljudi pobjegne Kurejšijama neće biti vraćen. Muhammed i njegovi sljedbenici moraju se ove godine vratiti, ali sljedeće godine može Muhammed sa svojim sljedbenicima pohoditi Kjabu i ostati tri dana, opet bez oružja, osim što kao putnici mogu nositi sablje u koricama.«

Muhammed je prihvatio ovakve uslove, jer je vidio da oni koriste muslimanima. Mnogi muslimani, međutim, nisu bili zadovoljni ovim ugovorom. Omer je bio jedan od njih. Sav uzbuđen došao je Pejgamberu i rekao da je on protiv takvog ugovora. Poslanik mu je odgovorio: »Ja sam Božiji sluga i Njegov poslanik, uvijek slušam Njegova naređenja i znam da me On nikada neće na krivi put navesti.«

Ebu Džendel, sin Suhejla, delegata pri potpisivanju ugovora, primio je Islam. Kada je potpisan ugovor o miru on je napustio Meku i otišao Pejgamberu. Na nje-

govom tijelu su bili vidljivi tragovi zlostavljanja. Dršćući je zamolio svoju braću da ga spasu od torture pagana.

Iako je bio ožalošćen Ebu Džendelovim stanjem, i saosjećao s njim, Poslanik ga je vratio paganima, govoreći: »O Ebu Džendele! Budi strpljiv i kontrološi se. Sigurno će Allah pomoći tebi i onima u Meki koji su nemoćni.«

I ovdje nas je, kao i uvijek, Muhammed alejhisselam poučio velikoj lekciji. Naučio nas je da je obećanje sveto i da ga se moramo pridržavati bez obzira na posljedice. A što se tiče Ebu Džendela i njegovih prijatelja, Allah ih je spasio, i o tome ću ti pričati sljedeće sedmice.

Ugovor je potpisan, kamile žrtvovane, a Muhammed alejhisselam i njegovi sljedbenici i prijatelji su se vratili u Medinu. Negdje na pola puta između Meke i Medine, Allah džellešanuhu je objavio svome Poslaniku poglavlje zvano »Pobjeda«, koje ovako počinje:

»Mi ćemo ti dati sigurnu pobjedu . . . «

Dvadesetpeta noć

MUHAMMEDOV POZIV VLADARIMA

Ti si zapamtila, Fatima, da je Poslanik vraćajući Ebu Džendela paganima rekao: »O Ebu Džendele! Budi strpljiv i kontrolìši se. Sigurno će Allah pomoći tebi i onima u Meki koji su nemoćni.«

I doista, nije prošlo dugo vremena, a desilo se ono čemu se Pejgamber nadao. Nedugo pošto je ugovor na Hudejbiji bio potpisan, još jedan musliman, Ebu Busejr, je pobjegao iz Meke u Medinu. Postupajući prema ugovoru, pagani su poslali dvojicu svojih ljudi Pejgamberu tražeći da im isporuči Ebu Busejra. Muhammed alejhi-sselam ga je predao Mekelijama, govoreći: »O Ebu Busejre, obećali smo im, a u našoj vjeri ne održati obećanje znači počiniti grijeh. Idi, i uzdaj se u Allahovu pomoć.«

Ebu Busejr je poslušao Pejgambera i sa dvojicom pagana krenuo za Meku, ali je, znajući šta ga čeka u povratku, pronašao način da pobjegne. Naravno, nije se vratio u Medinu, jer je znao da će ga Pejgamber ponovo vratiti Mekelijama, nego se sakrio u brdima blizu puta kojim su prolazili karavani za Siriju. Otuda je napadao karavane i uništavao robu koja je pripadala paganima.

Čuvši za to, neki muslimani iz Meke mu se pridružiše i, malo po malo, okupi se četa od sedamdeset ljudi.

Paganske karavane su sve teže i teže prolazile. Mnogi trgovci su svoj put platili životom, a gubici koje su trpjeli natjeraše pagane da pošalju izaslanike Muhammedu alejhisselamu i zamole ga da poništi paragraf ugovora koji glasi: »Ako jedan Kurejš dođe bez dozvole poglavara plemena, on će biti vraćen . . . « i dozvoli Ebu Busejru i njegovoj družini da se vrate u Medinu.

Naravno, Muhammed alejhisselam je sa radošću primio njihovu poruku i poslao poziv Ebu Busejru i njegovim prijateljima da dođu i žive zajedno sa muslimanima u Medini. Priča se da je Ebu Busejr bio teško bolestan kad je stigao poziv od časnog Pejgambera. Čuvši novost, umro je sa osmijehom na licu, srećan što će bar njegovi drugovi moći da žive u društvu sa Pejgamberom.

Ugovorom na Hudejbiji Muhammed alejhisselam je dobio više vremena i mogućnosti za širenje Islama i upoznavanje svijeta sa novom vjerom. Nije prošla ni godina, a Poslanik je uputio svoje izaslanike sa pismima poznatim vladarima, pozivajući ih da prime Islam. Među onima kojima je Božiji poslanik Muhammed uputio poziv bili su:

1. KISRA, vladar Perzije. Kada mu je Abdulah ben Hazafe predao pismo, on se rasrdio i pismo pocijepao na komadiće. Abdulah se vratio Poslaniku i rekao što se desilo. Ovaj je na to odgovorio: »Ono što je Kisra učinio sa našim pismom, Bog će učiniti sa njegovim carstvom. I doista, nedugo nakon toga, Kisru je ubio sin a carstvo su vođe podijelile među sobom. Međutim, za vrijeme halife Omera, muslimani su osvojili Perziju.

2. MUKAVKES, vladar Kopta u Egiptu. Pismo je odnio Hatib ibn Ebu Belta. Dočekan je srdačno i sa svim

Ebu Busejr se sakrio u brdima i napadao karavane pagana, a zatim su mu se pridružili i neki drugi muslimani iz Meke

počastima, a kad se htio vratiti dali su mu darove za Pejgambera i pismo u kome se kaže da će oni ozbiljno razmotriti poziv za prelazak na Islam.

3. NEGUS, kralj Abesinije. Pismo je poslano po Amr Ibni Umeju Damri. Kada mu je pismo bilo uručeno, pročitao ga je u prisustvu svih dvorjana. Pored poziva u Islam, Boziji poslanik ga je molio da onim musli-

manima koji su se iselili iz Meke i sve do tada ostali u Abesiniji, omogući povratak u Medinu. Negus je Muhammedovog izaslanika primio i ispratio sa svim počastima, a muslimanima stavio dvije lađe na raspolaganje za povratak u domovinu. Priča se takođe da je i on postao musliman.

4. HERAKLIJE, rimski imperator. Pismo mu je uručio Dihja ibn Halifa u Jerusalimu, gdje se imperator tada nalazio, slaveći pobjedu nad Perzijancima. Kad je pročitao pismo, zatražio je od svojih ljudi da mu pokušaju naći jednog Arabljanina iz Meke. U to vrijeme Ebu Sufjan se sa svojim prijateljima zadesio u Jerusalimu prodajući robu. Kao što znaš, Ebu Sufjan je bio jedan od najžešćih protivnika Islama. Kad su dovedeni pred imperatora, ovaj je Ebu Sufjanu postavio nekoliko pitanja. Evo tog razgovora:

Heraklije: Poznaješ li ovoga čovjeka, Muhammeda, koji mi je poslao ovo pismo, izjavljujući da je pejgamber? Možeš li mi reći iz kakve porodice potiče?

Ebu Sufjan: On potiče iz ugledne porodice.

Heraklije: Da li je iko od njegovih predaka bio kralj?

Ebu Sufjan: Ne.

Heraklije: Da li je iko iz njegove familije tvrdio slično kao što on tvrdi?

Ebu Sufjan: Ne.

Heraklije: Jesu li ljudi koji su prihvatili njegovu vjeru bogati ili siromašni?

Ebu Sufjan: Siromašni.

Heraklije: Da li se broj njegovih sljedbenika povećava ili opada:

Ebu Sufjan: Povećava.

Heraklije: Da li ste ga, prije ove tvrdnje, optuživali za laž?

Ebu Sufjan: Ne, nikada nije izrekao laž.

Heraklije: Da li je ikada prekršio ugovor?

Ebu Sufjan: Ne, do sada nije, ali vidjećemo hoće li se pridržavati ugovora koji smo potpisali.

Heraklije: Jeste li ikada ratovali protiv njega?

Ebu Sufjan: Da.

Heraklije: Kakvi su bili rezultati?

Ebu Sufjan: Nekad smo mi pobjeđivali, a nekada oni.

Heraklije: Čemu on uči ljude?

Ebu Sufjan: On uči ljude da obožavaju Jednog Boga kojemu nema ravnog. Da budu pošteni i govore samo istinu, da se klone zla. Ljudima govori da budu dobri jedni prema drugima, da poštuju ugovore i ispunjavaju njihove obaveze.

Heraklije je tada, komentarišući Ebu Sufjanove odgovore, rekao:

»Kažeš da je on plemenitog porijekla — poslanici su uvijek plemenitog porijekla. Rekao si da niko iz njegove porodice nije tvrdio da je poslanik. Da je drugačije, rekao bih da on ima nasljednu bolest. Da je bilo kraljeva u njegovoj porodici, pomislio bih da je opsjednut idejom da postane kralj. Potvrdio si da on ne laže. Ako ne laže ljudima, zar bi mogao lagati Bogu? Ti si svjedok da su njegovi sljedbenici siromašni i da se njihov broj povećava. Prava vjera to uvijek čini. Kažeš da ne krši obećanja — poslanici nikada ne varaju. Kažeš da podučava molitvama, ljubavi i jednostavnosti. Ako je sve ovo istina, siguran sam da će njegova kraljevina stići i do mjesta u kome ja vladam. Bio sam uvjeren da dolazi poslanik, ali nisam mogao ni pomisliti da bi on mogao biti rođen u Arabiji.«

Poslije ovih imperatorovih riječi na dvoru je nastalo veliko komešanje. Imperator je to smirio objašnjenjima onoga što je rekao i darovima koje im je podijelio.

Kao što vidiš, Fatima, ugovor na Hudejbiji je donio mir za izvjestan period, što je Poslanik iskoristio za ovakve i slične aktivnosti. Kroz ovakva njegova nastojanja mnogi ljudi su prihvatili Islam. Među njima su bili neki od vođa Meke — Halid ibni Velid i Amr ibn El As. Ovaj ugovor je značio početak umiranja paganstva, pomogavši da zrake Islama zasijaju na sve četiri strane Arabije.

Sad idi i spavaj, neka te Allah čuva.

Dvadesetšesta noć

OSVAJANJE MEKE

Dvije godine su prošle od potpisivanja ugovora na Hudejbiji. Ako se sjećaš, jedan od zaključaka je bio: »Ko god želi da potpiše ugovor i pogodbu sa Muhammedom može to učiniti, i ko god želi potpisati ugovor i pogodbu sa Kurejšijama može to slobodno učiniti.« S obzirom na takve zaključke ugovora, pleme Benu Huzat je postalo saveznik muslimana, a pleme Benu Bekr je izabralo Kurejšije kao saveznike.

Jedne noći, na kraju osme godine Muhammedovog preseljenja iz Meke u Medinu, pleme Benu Bekr iznenada napade pleme Benu Huzat, dok su na svome bunaru Vatir napajali stoku. Ubiju im dvadeset ljudi i unište sve što se dalo uništiti.

Poglavica plemena Huzat sa nekoliko svojih prijatelja krenu u Medinu i došavši ispred džamije u kojoj je Pejgamber klanjao, stade oštro uzvikivati: »Oh, Bože, došao sam Muhammedu da ga podsjetim na veze ljubavi koje nas vežu . . . «

Objasnio je Pejgamberu šta se dogodilo, o nesreći koja ih je zadesila dok su se pridržavali ugovora. Muha-

mmed alejhisselam se odmah sastao sa svojim Savjetom, pa je odlučeno da se u Meku pošalje ovakav ultimatum:

1. Da se novcem plati prolivena krv članova plemena Benu Huzat; i

2. Da Kurejšije izjave da neće više štititi pleme Benu Bekr.

Ako jedan od ova dva prijedloga ne bude prihvaćen, to je značilo da je ugovor na Hudejbiji prekršen.

Pagani nisu prihvatili ultimatum, te je tako ugovor bio poništen. Međutim, poslije slanja odgovora, shvativši da su napravili veliku grešku, Mekelije su poslali u Medinu Ebu Sufjana kako bi izgladio nastali spor i obnovio ugovor.

Božiji poslanik je odbio da ga primi.

Ebu Sufjan je tada pokušao pomoć tražiti od Ebu Bekra, Omera, Alije i Poslanikove kćeri Fatime. Molio ih je da ubijede Poslanika kako bi ovaj promijenio svoje mišljenje i ostavio ugovor na snazi. Međutim svi oni su odbili da bilo šta učine što je u vezi sa ugovorom. Pun mržnje, Ebu Sufjan se vratio u Meku. Njegova misija je doživjela potpun neuspjeh.

Časni Pejgamber je bio čovjek dobra srca, pun sažaljenja i spremnosti da oprosti i zaboravi. Ali ono što je najviše mrzio bilo je gaženje obećanja i ne održavanje zadate riječi.

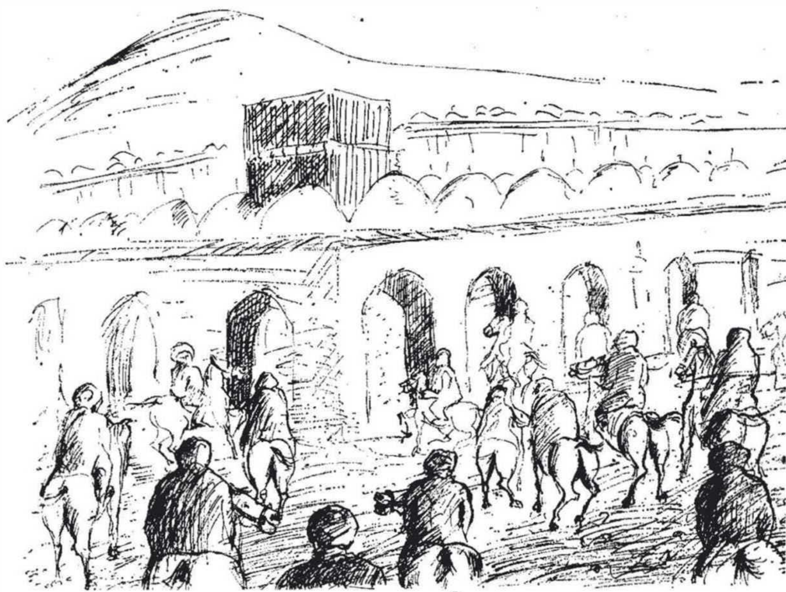
Pošto je Ebu Sufjan otišao u Meku, Muhammed alejhisselam je pozvao muslimane da se pripreme za pohod na Meku, kao odmazdu za prekršeno pagansko obećanje.

Desetog dana Ramazana, vodeći 10.000 ljudi, Muhammed alejhisselam je krenuo na Meku. Stigavši do mjesta Muruz Zahreb zaustavili su se radi odmora i prenoćišta. Poslanik je naredio svakoj grupi da zapali logor-

sku vatru, kako bi neprijatelj pomislio da je muslimanska vojska mnogo moćnija. I zaista, kada su Mekelije vidjele toliko vatri, pomislili su da je muslimana mnogo više nego što ih je doista bilo.

Prvi Mekelija koji je vidio muslimansku vojsku bio je Ebu Sufjan. On je bio izišao van grada, kako bi imao potpuniji uvid, i kad je ugledao toliko muslimana, bio je strašno iznenađen. Više nije bilo sumnje da je Bog na Muhammedovoj strani, pa je shvatio da je uzaludno boriti se sa tako snažnom vojskom.

Otišao je Pejgamberu i izjavio da prima Islam.

Poslanik je podijelio vojsku na različite grupe, i svaka je imala ući na drugi ulaz

Muhammed alejhisselam je rekao Ebu Sufjanu da je njegova želja da uđe u Meku bez prolijevanja krvi i zato je obećao da svaki onaj koji ostane u kući, dvorištu Kjabe ili pred kućom Ebu Sufjana neće imati nikakvih neprijatnosti.

Ebu Sufjan se vratio u Meku da obavijesti ljude o snažnoj muslimanskoj vojsci na svim prilazima grada, te da je nemoguće spriječiti njihov napad. Kazao im je da ako ostanu u kući, Kjabi ili pred njegovom kućom, ništa im se neće dogoditi.

Mekelijama nije preostalo ništa drugo osim predaje.

Poslanik je podijelio vojsku na različite grupe, i svaka je imala ući na drugi ulaz. U trenucima ulaska desio se samo jedan manji sukob koji nije mogao proći bez prolijevanja krvi. Neki pagani pod vođstvom Ebu Džehlovog sina su odbili da se predaju. Njih je brzo savladala grupa muslimana pod vođstvom Halid ibni Velida, ali je u tome sukobu poginulo jedanaest pagana i dva muslimana.

Po ulasku u Kjabu, prvo što je Muhammed alejhisselam učinio bilo je da polomi kipove i očisti je od idola. Razbijajući ih, rekao je: ISTINA JE DOŠLA, LAŽ JE NESTALA! Zatim je klanjao dva rekjata u Kjabi očišćenoj od idola, zahvaljujući se Allahu dželle-šanuhu na pobjedi.

Interesantno je, draga Fatima, pratiti kako se odvijala Poslanikova sudbina. Prije osam godina je napustio Meku po najvećoj tami, sa samo jednim sljedbenikom, krijući se i rizikujući život, a sada se ponovo vraća u svoj grad, u sred dana, sa 10.000 ljudi spremnih da svoje živote žrtvuju za Istinu. Neka je slavljen Gospodar koji pomaže onima koji to zaslužuju!

Kada je Poslanik zahvalio Allahu na pobjedi, rekao je svojim dojučerašnjim neprijateljima:

»O vi ljudi u Meki, šta mislite da ću vam sad uraditi?

Ljudi su odgovorili: »O plemeniti brate, i sine plemenitog brata, samo dobro nam možeš učiniti«.

A onda im je zastao dah u očekivanju izricanja kazne za njih.

Božiji poslanik je samo dostojanstveno saopštio:

»Od ovog dana nema na vama ljage. Idite svojim kućama, jer ste svi slobodni!«

Jednu takvu odluku historija nikada, prije ni kasnije, nije zabilježila. Historičari sa neskrivenim zaprepašćenjem govore o ovim njegovim riječima, kao o čudu koje se, samo jednom, u povijesti dogodilo.

Časni Poslanik nam je, Fatima, po ko zna koji put pokazao da je istinska milost i opraštanje ono što izdvaja onoga u čijim je rukama vlast. I što pokazuje njegovu snagu, praštajući onima koji su mu toliko zla učinili.

Zapamti to, i nastoj se slično ponašati u životu pa će ti sve polaziti za rukom i svi će te ljudi voljeti.

Dvadesetsedma noć

BITKA NA HUNEJNU

Dobri i plemeniti Pejgamber je, draga moja kćeri, načinom kojim se odnosio prema svojim dojučerašnjim neprijateljima, stekao naklonost pagana u Meki. Mnogi od njih su primili Islam, dok su drugi cijenili njegovu ličnost i njegov autoritet.

Osvajanje Meke od Muhammeda alejhisselama i njegovih sljedbenika, bio je neočekivan događaj i mnoga plemena koja su živjela van grada čula su o tome događaju tek poslije nekoliko dana. Takav razvoj situacije je mnoge od njih zaplašio, tim prije što nisu na ovaj trijumf Islama gledali ni sa kakvim oduševljenjem.

Međutim, dva plemena, koja su bila najhrabrija i najmoćnija, odluče se na borbu protiv Pejgambera i muslimana. U tome cilju udruže svoje snage. Ta dva plemena zvala su se Benu Havazin i Benu Sekif. Njihove vođe su izdale naređenje svojim ljudima da sklone svoju pokretnu imovinu, svoje žene i djecu i spreme se na težak i nemilosrdan rat da bi se, kako su govorili, protjerao čarobnjak koji ruši vjeru praotaca.

Mjesec dana je prošlo od Pejgamberovog ulaska u Meku. On bijaše čuo o pripremama Havazina i njihovih saveznika. Da bi te vijesti bile potvrđene pošalje svoga pouzdanog čovjeka da sve to ispita. Uskoro se taj čovjek vratio, rekavši da je sve istina, i obavijestio Poslanika o detaljima velikih priprema koje su ova paganska plemena provodila.

Tada je i u Meki dat alarm za pripreme za bitku. Muslimanska vojska je brojala dvanaest hiljada ljudi, od kojih su dvije hiljade bile iz Meke. Bili su dobro opremljeni, naoružani sa oružjem koje su posudili od vođa iz Meke. Nisu ni sumnjali da neće pobijediti i odjednom uništiti neprijatelja.

Ali, desilo se da samouvjerenost ne donese pobjedu.

Ne želeći da ih pagani napadnu u Meki, muslimani krenuše u susret neprijateljima. Međutim, prolazeći kroz jedan planinski tjesnac zvani Hunejn, muslimanska vojska bijaše iznenada napadnuta, silovito, sa svih strana. Obasuti kamenjem i strijelama, uhvaćeni u stupicu, muslimani izgubiše prisebnost i u velikoj panici, njištanju konja i trci kamila, stadoše bježati na sve strane.

Sa malom grupom svojih sljedbenika Pejgamber ostade na bojištu, voleći da časno pogine nego da sramno bježi. Mnogi su ga nagovarali da se vrati, dok mu se šta nije dogodilo, bojeći se da bi sa njegovom smrću nestalo i Islama. On ih je odbio poslušati, uvjeren da će Božija pomoć stići i da će oni pobijediti. No, uzalud je dozivao: »Ovamo muslimani, Bog je s nama, ja sam Njegov poslanik, Muhammed, sin Abdulahov!« Glas mu se, u opštoj gužvi, uopšte nije čuo. Tek kad je njegov amidža Abas svojim gromkim glasom uzviknuo: »O, vi Ensarije koji štitite i pomažete Pejgamberu i muslima-

Muslimanska vojska biješe iznenada napadnuta u klancu i obasuta strijelama i kamenjem

nima. O, vi Muhadžiri, Muhammed je živ i ovdje je. Dođite na njegovu stranu!«

Tek tada kao da se desilo čudo. Sa svih strana pohitaše muslimani uzvikujući: »Evo nas, mi ćemo krvlju oprati sramotu našeg straha!« I nastade bitka, strašna i krvava, koja se tako brzo svrši porazom pagana, da neki muslimani, koji su se vraćali, još nisu bili ni pristigli do bojišta.

Razbijena paganska vojska sklonila se u grad Taif, koji je bio prava tvrđava. Uzalud su muslimani navaljivali dvadeset dana na zidine ove tvrđave. Morali su je napustili — neosvojenu.

Veliki ratni plijen razdijeljen je muslimanskim borcima.

Da bi pomogao novim, siromašnim pristalicama, Poslanik im je podijelio više zemlje. To je prouzrokovalo nezadovoljstvo kod starijih muslimana, a naročito Ensarija. Počelo se pričati kako Poslanik više voli ljude iz svog grada nego njih.

Ta govorkanja su doprla do ušiju Poslanika koji je, neposredno zatim, okupio Ensarije i rekao im: »O Ensarije, čemu ova govorkanja što su doprla do mene? Šta se to promijenilo u vašim srcima?

Zar niste bili u nevolji kada sam vam došao, a Bog vas je čuvao? Zar niste bili siromašni, pa vas je Allah imućnim učinio? Zar niste bili neprijatelji jedni drugima, a Bog vam je ulio ljubav u vaša srca?

Ensarije su odgovorile: »Da, Bog i Njegov poslanik su najdarežljiviji i najmilosrdniji.«

Poslanik: »Hoćete li mi odgovoriti zaista, o Ensarije?

Ensarije: »Kakav odgovor ti možemo dati, o Božiji Poslaniče! Sva darežljivost i milost pripada Bogu i Njegovom poslaniku.«

Poslanik: »Ali, tako mi Božije milosti, ako ste to željeli, mogli ste reći i biti u pravu, a ja bih to protumačio ovako: »Nama si došao odbačen, a mi smo Istinu koju si donosio prihvatili, bio si u nemilosti, a mi smo ti pomogli, bio si proganjan, a mi smo te štitili, bio si siromašan, a mi smo pomogli da se središ.«

»O Ensarije, upotrijebio sam bogatstvo ovog svijeta da pridobijem ljubav ljudi koji mogu postati dobri muslimani i tako se Islamom odužiti vama. Zar niste sretni? O Ensarije, dok se ljudi otimaju za ovce i kamile, vi imate sa sobom Božijeg poslanika. Kunem se Njim u čijoj vlasti je moj život, da nije bilo izbjeglištva ja bih vam pripadao. Ako jedni ljudi odaberu jedan put, a

Ensarije drugi, ja bih izabrao onaj koji su Ensarije odabrali!

O Bože, smiluj se Ensarijama i djeci od njihove djece!«

Ove riječi što su dolazile iz Poslanikovog srca, ganule su Ensarije toliko, da su njihovi obrazi bili mokri od suza. Jedan od njih je kazao: »Mi smo sretni s tobom, Božiji poslaniče, kako sa onim što si ti podijelio, tako i sa onim što smo mi dobili!«

Kao iz svakog događaja u Poslanikovom životu, tako i u bici na Hunejnu, možemo mnogo naučiti, draga kćeri. Nikada ne smijemo biti oholi i precjenjivati sebe, svoju snagu i veličinu. Šta bi se desilo sa muslimanima da im na vrijeme nije stigla Allahova pomoć, mada su bili tako sigurni u svoju pobjedu. I u Kur'anu Allah dželle-šanuhu kaže: **»Allah vas je na mnogim bojištima pomagao, a i onoga dana na Hunejnu kad vas je mnoštvo vaše zanijelo, ali vam ono nije ni od kakve koristi bilo, nego vam je zemlja, koliko god da je bila prostrana, tijesna postala, pa ste se u bijeg dali.**

Zatim je Allah na Poslanika Svoga i na vjernike milost svoju spustio, i vojske koje vi niste vidjeli poslao i one koji nisu vjerovali na muke stavio; i to je bila kazna za nevjernike.«

Znaj da ako zaista želimo uspjeti, moramo učiniti sve što je u našoj moći, a onda se osloniti na Allahovu pomoć, uvjereni da svaki uspjeh zavisi samo od Njega.

Zapamti, draga kćeri, skromnost je znak veličine!

Neka te Allah blagoslovi.

Dvadesetosma noć

OPROŠTAJNI HADŽ

Poslije bitke na Hunejnu časni Poslanik se vratio svojoj kući u Medinu. Te godine, desete godine izbjeglištva Božijeg poslanika, mnoge grupe iz raznih krajeva Arabije dolazile su u Medinu da izjave kako primaju Islam. Gotovo čitava Arabija je postala muslimanska. Muhammed alejhisselam je bio zadovoljan i sretan što vidi ispunjenje svoje misije. Allah mu je pomogao da izvede ljude iz tame i nevjerovanja u svjetlo Istine i vjere.

U želji da svoje veliko djelo kruniše svečanim Hadžom i da još jednom vidi svoj rodni kraj, Poslanik je objavio da će u toj godini pohoditi Kjabu.

Dvadeset i peti dan mjeseca zulkade (23. februara 632.) krenulo je iz Medine osamdeset hiljada muslimana na čelu sa Muhammedom, neka je mir i milost Allahova s njim.

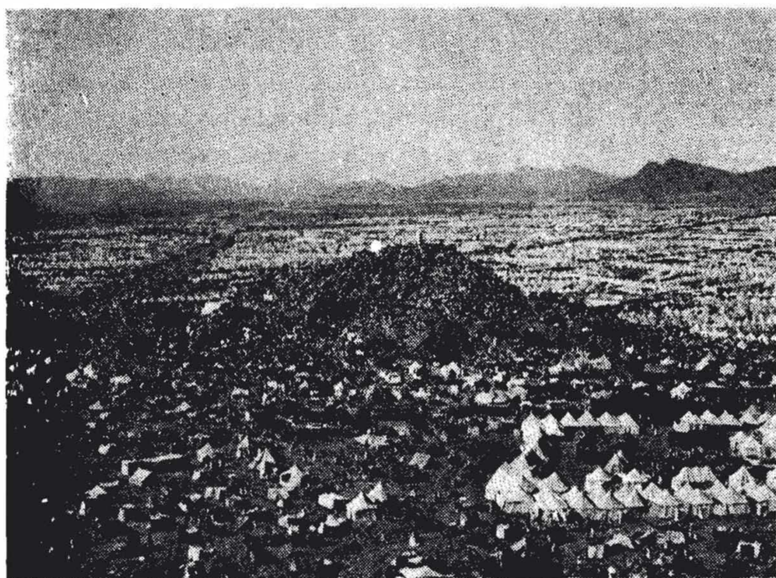
Po dolasku na Hadž, pred ogromnom masom hodočasnika, na mjestu zvanom Arefat, Božiji poslanik je održao svoj veliki govor poznat u historiji kao »oproštajni govor.« Ovdje ću ti, draga Fatima, prevesti naj-

važnije dijelove te njegove čuvene oporuke svim tadašnjim i budućim pokoljenjima muslimana:

»Ljudi, slušajte ove moje riječi jer nisam siguran da ću moći ponovo doći među vas, na ovo mjesto...

Naši životi i imovina su svete stvari i neprikosnovene kao što je za nas sve uzvišen i svet ovaj mjesec, današnji dan i mjesto na kome se nalazimo. Čovjek je djelo Božije i neka je proklet onaj koji to djelo ruši. Mi ćemo svi doći pred Boga i on će nas pitati za naša djela i naš rad...

Budite uvijek dobri i milostivi prema vašim ženama... Njihovu čast i njihovo poštenje čuvajte i odnosite se prema njima s ljubavlju i dobrotom. Uistinu ste ih dobili od Boga da ih čuvate i po zakonu sa njima postupate... Ono što vam je povjereno čuvajte kao svoje i

Arefat

vratite onome čije je ... Krvna osveta i lihvarstvo iz paganskih vremena neka prestanu zauvijek ...

O narode! Slušajte šta govorim i uzmite to srcu, vi morate znati da je svaki musliman brat drugome muslimanu. Svi ste vi jednaki, svi imate ista prava i iste obaveze. Svi ste vi članovi jednog velikog zajedničkog bratstva. Zabranjeno vam je da od svog brata uzmete bilo šta, osim ono što vam on dadne. Čuvajte se nepravde ...

Recite ovo i onima koji su prisutni i onima kojih ovde nema. Može se desiti da onaj kome se kaže bolje zapamti od onoga koji je to ovdje čuo ... Ja vam ostavljam Božiju Knjigu koja će vas, ako se je vjerno pridržavate, uvijek čuvati da ne zalutate s pravog puta, sa staze pravde i istine. To je knjiga jasna, od Allaha upućena. Imate pred sobom moj cijeli život, moje riječi i moja djela; sve što sam govorio i radio, nastojao sam da bude u potpunom skladu sa Božijim naređenjima ...«

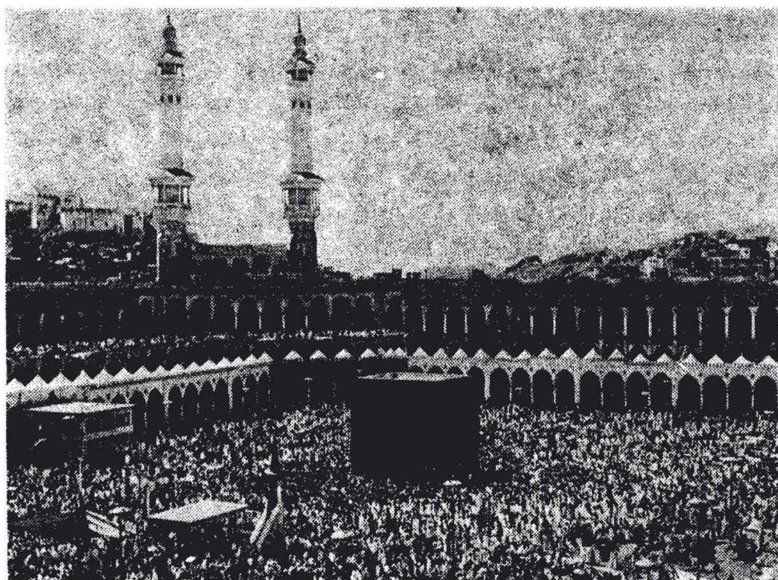
Časni Pejgamber je završio svoj govor riječima: »O moj Bože! Jesam li ispunio zadatak i povjerenu mi misiju?«

Božiji poslaniče! Ti si vjerno ispunio svoju misiju i nama saopštio što ti je Bog povjerio!« — potvrdilo je sto hiljada duša u jedan glas.

Poslanikovo lice bilo je obasjano radošću. Od prevelike sreće u očima su mu svijetlile suze. Digao je ruke prema nebu i rekao: »Molim Ti se, budi svjedok svega ovoga!«

KAKVA VELIČANSTVENA MISIJA, KAKAV VELIČANSTVENI ZAVRŠETAK!

Kada je završio govor, sišao je s kamile i klanjao u isti mah podne i ikindiju, a zatim prešavši na drugo

Kjaba za vrijeme Hadža

mjesto Arefata, objavio okupljenom narodu tada primljene kur'anske riječi:

»Danas su nevjernici izgubili svaku nadu da ćete vi otpasti od svoje vjere, zato se ne bojte njih, već se bojte Mene. Sada sam vam vjeru vašu usavršio i blagodat svoju prema vama upotpunio i zadovoljan sam da vam Islam bude vjera.«

Oproštajni govor, iako kratak, draga moja kćeri, sadrži mnogo mudrosti. Prije Islama jaki su napadali slabije, a časni Pejgamber je učinio svetim imovinu i živote drugih ljudi. Prema ženama se postupalo kao prema stoci, a Muhammed alejhisselam je taj koji im je povratio dostojanstvo. Lihvarenje i kamate su bile toliko rasprostranjene u Arabiji da su razorile mnoge domove i uništile mnogo ljudskih života. Poslanik je to zabranio i

pozvao muslimane da pomažu jedni drugima bez traženja kamate. Do tada su ljudi bili podijeljeni prema bogatstvu, porodici, rasi ili plemenu, a Poslanik je sve te podjele odbacio, saopštivši da su svi ljudi jednaki pred Bogom te da je razlika samo u bogobojaznosti...

Ako sve ovo imamo na umu, draga kćeri, bez sumnje ćemo naći sreću u našem životu.

Dvadesetdeveta noć

SMRT BOŽIJEG POSLANIKA

Krajem istog mjeseca Muhammed alejhisselam se vratio u Medinu. Kratko vrijeme iza povratka ukazaše se na Poslaniku znaci bolesti. Tresla ga je groznica, gubio je snagu i mršavio. Međutim, nikada nije prestao misliti o svojoj misiji, o zaštiti Islama i svega onoga što je do tada urađeno. Čuvši da Rimljani spremaju vojsku za napad na muslimane na sirijskoj granici, naredi da jedan dio vojske krene prema Siriji, pod vođstvom mladića po imenu Usama, sina Zejda, roba kojeg je Poslanik oslobodio i koji je među prvima prešao na Islam.

Iako u bolesti, Pejgamber je i dalje nastavio da obavlja svoje dužnosti. Pored ostalog, svaki dan bi išao u džamiju i predvodio vjernike u namazu.

U džamiji je čuo kako se priča da ljudi nisu zadovoljni izborom Usama, kome su bile samo 24 godine, da komanduje tako velikom vojskom.

Iz dana u dan, međutim, Muhammed alejhisselam se sve teže kretao. Imao je jaku glavobolju i visoku temperaturu. Toga dana kada će otići u džamiju, budući da je imao visoku temperaturu, zamolio je svoju ženu da ga

pospe hladnom vodom po tijelu, kako bi mu, bar za trenutak, spala temperatura, i mogao otići do džamije. Obukao se i otišao u džamiju, te pošto se zahvalio Allahu džellešanuhu i zatražio oprost za sve muslimane, obratio se ljudima, govoreći:

»O ljudi! Pustite Usama da obavi svoj zadatak, tako vam moga života. Ako kažete nešto nedolično o njemu kao vojskovođi, onda ste to isto rekli i za njegovog oca, jer je Usam najpogodnija ličnost za vođu, isto kao što je to bio i njegov otac.«

Kao što vidiš, čak i posljednjih dana svoga života Božiji poslanik je davao praktične upute. Odredio je da Usam bude vođa iako je bio tako mlad i sin roba. To nam je pouka da godine i socijalni položaj nisu prepreka da dođe do visokog položaja onaj koji to zaslužuje.

Visoka temperatura i ovaj odlazak u džamiju učinili su da Poslanik sljedećeg dana nije mogao otići da obavi molitvu, te je poslao svoga vjernog prijatelja Ebu Bekra da ga zamijeni u mihrabu.

Dvije sedmice bijahu prošle od početka Pejgamberove bolesti. Njegovo zdravstveno stanje postajaše sve teže. Fatima, njegovo jedino živo dijete, posjećivaše oca svaki dan, a Muhammed alejhisselam bi je svaki put poljubio. Tako je radio čak i u najtežim situacijama. Jednom joj je nešto prošaputao u uho, i ona je odmah zaplakala. Na to joj je Poslanik nešto šapnuo na drugo uho. Ona je prestala plakati i tužno se osmijehnula. Hazreti Aiša, Pejgamberova žena, nakon što je Pejgamber preselio na Ahiret, pitala je Fatimu o ovom događaju. Fatima joj je objasnila: »Prvi put mi je rekao da se neće oporaviti od bolesti i ja sam zaplakala. Drugi put mi je rekao da ću ja biti prva iz familije koja će mu se pridružiti i ja sam se osmjehnula.« Upravo se tako i dogodilo: šest mjeseci

Muhammed alejhisselamova džamija u Medini u kojoj se nalazi i mezar časnog Poslanika

poslije Poslanikove smrti, i Fatima je preselila na onaj svijet.

U nedjelju 11. rebi-ul-evela, jedanaeste godine prelaska iz Meke u Medinu, noć uoči svoje smrti, časni Pejgamber je osjetio malo poboljšanje. Podigao je zavjesu sa prozora koji je bio okrenut džamiji i sa divljenjem gledao u svoje sljedbenike kako za njegovim prijateljem Ebu Bekrom obavljaju namaz. Srce mu se nadimalo od silne radosti što vidi ljude kako se mole Jednom Bogu, te i on uđe u džamiju. Ebu Bekr vidjevši da Poslanik dolazi, skloni se i prepusti njemu mjesto u mihrabu. Poslanik, međutim, dade znak Ebu Bekru da on nastavi.

Kad se namaz završio, muslimani su bili presretni što vide među sobom Muhammeda alejhisselama i ponadaše se da je on na putu ozdravljenja. Priča se da ga u životu nikada nisu vidjeli ljepšeg i uzvišenijeg kao u tome času.

I dok su muslimani pronosili svoju radost i nadu u Poslanikovo ozdravljenje, njegova bolest se sasvim pogorša. Te noći poveća mu se temperatura i on osjeti veliku slabost. Svi napori i lijekovi koji su se u to doba mogli dobiti nisu pomagali da temperatura spadne. U ponedeljak 12. rebi-ul-evela (8. juna 632.) Muhammed alejhisselam je znao da mu dolazi čas susreta sa svojim Gospodarem. Tiho, šapćući, molio je: »O Bože, pomozi mi u smrtnom času!«

Aiša, na čijem je krilu bila Poslanikova glava u tim posljednjim trenucima, kaže: »Osjetila sam samo da mu glava postaje teža. Pogledala sam ga i vidjela njegove širom otvorene oči. Rekao je: »Mom Prijatelju, Najmoćnijem... mom Prijatelju, Najvećem...« govorio je isprekidano. Ovo su bile posljednje riječi Božijeg poslanika izgovorene na ovome svijetu.

Vijest o Muhammedovoj smrti proširila se poput snažne oluje. U prvi mah niko nije mogao vjerovati da je vijest istinita. Čak je i Omer čuvši da je Poslanik mrtav, izvadio mač i zaprijetio da će probosti svakoga onoga ko kaže da je Muhammed alejhisselam umro, ne mogavši doći sebi od silnog zaprepaštenja.

U svoj toj gužvi i zbrci, jedan čovjek je otišao do Ebu Bekra da mu kaže za Poslanikovu smrt. Ebu Bekr je jurnuo u Muhammedovu sobu, skinuo mu prekrivač sa lica i vidjevši pod njim mrtvo tijelo Poslanika, rekao: »Lijep i čist si bio čitavog života, a takav si i u smrti. Živi sad svoj vječni život, jer Allah daje samo jednu smrt.«

Potom je Ebu Bekr došao u džamiju i obratio se uzbuđenim i zbunjenim ljudima: »Narode! Svi vi, koji vjerujete u Muhammeda, znajte — Muhammed je umro! I svi vi koji vjerujete Allaha, znajte, da je Allah vječan!« A onda je izgovorio riječi Kur'ana Časnog:

»Muhammed je samo poslanik, a i prije njega je bilo poslanika. Ako bi on umro ili ubijen bio, zar biste se stopama svojim vratili?«

Iako su muslimani čuli ove riječi i po hiljadu puta, šok od iznenadne smrti voljenog Poslanika ih je toliko potresao da su se ponašali kao da prvi put čuju za njih. Suze su tekle nemilice. Plakali su kao djeca. Više nije bilo sumnje da je Časni Pejgamber otišao kao i svi pejgamberi prije njega.

Pripreme za dženazu su izvršene. Muhammedovo tijelo je okupao vjerni mu prijatelj Alija, a dženazu klanjao Ebu Bekr.

Muhammed alejhisselam je ukopan u istoj sobi gdje je i umro.

Medina je postala mjesto koje će se uvijek veličati.

Hiljade muslimana dolaze svake godine na to mjesto, da odaju dužno poštovanje i zahvalnost našem Pejgamberu.

Trideseta noć

LIČNOST MUHAMMEDA ALEJHISSELATU VE SELAM

Sada, draga moja Fatima, kad sam ti završio priču o životu našeg Poslanika, ispričaću ti nešto i o njegovoj ličnosti, o njegovom izgledu, ponašanju i nekim drugim karakteristikama. Kroz priču o njegovom životu ti si već upoznala neke njegove osobine, a ja ću tome još nešto dodati.

Kao što znaš, prije Islama Arabljani su razne slike i kipove obožavali i njima se klanjali. To obožavanje slika i kipova zadržalo se i danas u nekim religijama. Međutim, Islam je to odmah ukinuo, jer se musliman klanja i obraća samo jednom Bogu. To je razlog da muslimani nikada nisu ni pokušali predstavljati Poslaninka u obliku kipa ili slike. No, njegovi drugovi i prijatelji, kao i neki drugi njegovi savremenici, su ga mnogo puta tako vjerno i plastično opisivali da mi danas možemo sebi dosta jasno predočiti njegov izgled i druge njegove karakteristike.

Lice je imao blago i prijatno, a krupne, crne i žive oči bijahu pokrivene dugim trepavicama. Kovrdžava crna

kosa padala mu je do ramena, a takođe mu se isticala crna tanka brada. Čelo široko, obrve tanke i guste, a posred čela jaka žila koja bi nabrekla u momentu uzbuđenja. Nos skladan i jak, usta pravilna, na kojima je često lebdio blag osmijeh, kada bi se pokazali i redovi bijelih, malo razmaknutih zuba. Na njegovoj skladnoj pojavi naročito se isticao lijepo sveden i zaobljen vrat, koga su neki poredili sa srebrenom urnom optočenom zlatom. Grudi su mu bile dobro razvijene, a ostali dijelovi tijela čvrsti i skladni. Rasta je bio osrednjeg, ni visok ni nizak. Kad bi išao sam, govorili bi da je nizak, a kad bi išao sa drugima, činilo se da je Poslanik višočiji. Korak mu je bio čvrst i dostojanstven, iako sitan. Cjelokupna njegova pojava puna snage, zračila je blagošću i dobrotom, mirom i spokojstvom.

Živio je skromno i jednostavno. Zidovi njegove kuće su bili napravljeni od blata, a krov od palminog lišća. Spavao je na kožnom dušeku ispunjenom lišćem. Najčešće je jeo datule i pio mlijeko, mada je volio i med i meso. Po nekoliko dana ne bi se vidjelo vatre u njegovoj kući, a njegova žena Aiša je pričala da bi ponekad i mjeseci prošli, a ona ne bi naložila vatru da nešto skuha.

Kad god bi u svojoj kući imao meso, Poslanik bi ga dijelio sa susjedima. Jednom, priča Aiša, Poslaniku su poslali cijelo jagnje. Kad je on došao u kuću i upitao odakle to, ona mu je odgovorila da su svo meso podijelili, a da je njima ostala samo jedna noga. Muhammed alejhisselam reče: »Trebala si kazati — sve je ostalo izuzev jedne noge.« On je ovim želio naglasiti da je ono što je dato, ustvari dobijeno, jer će za to slijediti Božija nagrada.

Poslanik se oblačio veoma jednostavno. Na sebi je imao košulju i ogrtač koji je motao oko struka i koji mu

je pokrivao donji dio tijela, a često bi nosio i košulju i pantalone. Odjeća mu je uvijek bila izuzetno čista. Često bi govorio: »Bogu je drago a ljudima prijatno, da čovjek dolazi u društvo čist i pristojno obučen.« Muhammed alejhisselam je volio mirise i upotrebljavao ih, naročito kada bi išao u džamiju. Nije volio da ga posjećuju ljudi neprijatnog mirisa, naročito oni koji su neposredno jeli bijeli ili crni luk, pa je i vjernicima savjetovao da ne jedu luk pred odlazak u džamiju na namaz.

U kućnim poslovima je revnosno pomagao: ložio vatru, čistio pod, muzao koze, krpio svoju odjeću i popravljao svoju obuću. Nikada nije oklijevao da pomogne ženi u bilo kojem poslu.

Jeo je i pio desnom rukom i uvijek davao prednost desnoj strani. I kao što je u duši bio plemenit, tako je pazio na svoju spoljašnost. Iz kuće ne bi izašao dok se ne bi pred ogledalom sredio, a van kuće bi uvijek nosio ogledalo, češalj i misvak za pranje zuba.

Ruke bi uvijek prao prije i poslije jela, a zube prije namaza i poslije jela. Kaže se da je jednom rekao: »Čistoća je pola vjere.«

Kao što je posjedovao snagu duha, tako nije zapostavljao ni tjelesnu snagu. Naročito je volio trčanje, pa bi se često takmičio sa svojom ženom Aišom.

Muhammed alejhisselam je bio izrazito povjerljiv i pošten. I prije poslanstva zvali su ga El-Emin — povjerljivi. Mejser, Hatidžin sluga, koji je bio sa Muhammedom na njegovom prvom putovanju u Siriju, sa karavanom, kaže: »Ako bi roba imala neki nedostatak, on bi na to upozorio kupca prije nego pazare.«

Zahvalnost je, takođe, bila Poslanikova karakteristika. Nikada nije zaboravljao uslugu koju mu je neko učinio. Uvijek je s ponosom govorio o svojoj ženi Hatidži

i o žrtvama koje je podnosila za Islam. Jednom prilikom Aiša, kćerka Ebu Bekra, koju je Muhammed alejhisselam oženio poslije Hatidžine smrti, rekla je Poslaniku: »O Božiji poslaniče, zašto toliko pričaš o ženi koja je umrla? Bog ti je dao bolju, ljepšu, mlađu. Pa zar mene ne voliš više nego što si nju volio?«

»Ne, tako mi Allaha! — ja nikoga ne mogu voljeti kao što sam nju volio: prva je ona meni povjerovala, uza me vjerno stajala kad me je čitav svijet mrzio i kad sam bio pravi siromah«, odgovori Poslanik.

Kada bi ga Halima (njegova pomajka) posjećivala, on bi je dočekivao stojeći i ljubio je u čelo. Razastro bi joj prostirku da sjedne, a kada bi odlazila davao joj je poklone.

U očima Muhammeda alejhisselama svi muslimani su bili jednaki. Jednom su trebali suditi dječaku iz ugledne porodice zbog nekog lošeg djela. Usame, jedan od njegovih drugova, otišao je Pejgamberu da ga zamoli, ne bi li oprostio dječaku. Muhammed alejhisselam je bio ljut zbog Usamovog uplitanja. »Veoma mi smeta što se ti u to miješaš«, rekao mu je. »Mnogo ljudi je uništeno zbog onih koji zaboravljaju na zakon kad su u pitanju oni koji su bogati i oni koji imaju vlast, te napadaju slabe i siromašne. Islam to ne dozvoljava. Neću to učiniti što tražiš. Budi siguran da bih dao da se odsiječe ruka i mojoj Fatimi da je nešto ukrala.«

Kao što je poštovao svoje prijatelje i drugove, tako se s poštovanjem odnosio i prema svojim slugama. Ebu Hurejre kaže: »Služio sam Časnog Poslanika deset godina. Nikad me nije kritikovao za učinjenu grešku, niti se ikada naljutio kada bih zaboravio da učinim nešto što mi je naredio.«

Bolesnike je redovito posjećivao, bez obzira bili muslimani ili ne. Jednom je rekao: »Sedamdeset hiljada meleka se mole za onoga ko posjećuje bolesnog i govore dobre riječi za njega.«

Muhammed alejhisselam je volio dobre šale koje nisu nikoga vrijeđale. Jednom je jeo datule sa drugovima. Kada je Alija okrenuo glavu, sve košpice od datula bacili su ispred njega. Poslanik je pogledao u njega i rekao: »Sam Alija je pojeo sve datule.« Alija se prvo zacrvenio, a onda rekao: »Ja sam jeo samo datule a košpice ostavljao, a čini mi se da si ti jeo i jedno i drugo!« Svi su se nasmijali Alijinom brzom i duhovitom odgovoru.

Drugi put, posjetila ga je starija žena moleći ga da joj kaže šta da uradi kako bi lakše ušla u dženet. Odgovorio joj je — dobra djela, i dodao u šali »ali starice ne ulaze u dženet.« Kada je vidio zapanjenost na njenom licu, obradovao ju je riječima: »Kad uđeš u dženet, izgledaćeš mlada!«

Pejgamber je mnogo volio svoje komšije. Kad god bi nešto dobro skuhali, slao bi dio toga svojim komšijama. Starim udovicama bi išao na pijacu, ili pomuzao koze onima koje su čuvale djecu. Jednom prilikom je rekao: »Nije pravi vjernik ko se dobro ne odnosi prema susjedima.«

Skromnost mu je takođe bila vrlina. Kad bi dolazio na neki skup nije dozvoljavao ljudima da ustaju kako bi on sjeo na najbolje mjesto. Sjeo bi ondje gdje bi imao prazno mjesto. Takođe nije dozvoljavao da ga ljudi ljube u ruku, govoreći da to nije islamski običaj.

Među mnogobrojnim njegovim vrlinama čovjekoljublje je zauzimalo posebno mjesto. To je najbolje pokazao pri osvojenju Meke. No, sada ću ti ispričati jednu

drugu priču iz koje se vidi kolika je njegova dobrota. Jedne prilike izvjesni pagan Ibni El Haris odluči ubiti Božijeg Poslanika. Prišao je Muhammedu, neka je mir i milost Allahova s njim, dok se odmarao ispod jednog drveta, daleko od svojih drugova. Poslanik je upravo otvorio oči kad je El Haris podigao mač iznad njegove glave. »Bog me štiti«, odgovorio je Poslanik.

Kad je pagan čuo odgovor, odjednom mu je mač ispao iz ruku. Pejgamber ga je uzeo i rekao: »A šta tebe sad štiti?«

»Budi onaj što zaboravlja«, zamolio je, u velikom strahu, El Haris. Poslanik ga je pustio da ode. Kaže se da je, po povratku u svoje pleme, El Haris rekao: »Dolazim od najboljeg i najplemenitijeg čovjeka.«

Od njegovih vrlina pomenuću još i samokontrolu.

Priča se da je Jevrej zvani Zejd došao Poslaniku i zahtijevao vraćanje duga. Tom prilikom je uhvatio Poslanika za odjeću i grubo mu se obratio. Omer je tu bio prisutan i ukorio Jevreja za takvo ponašanje. Muhammed alejhisselam se na to nasmijao i rekao: »Zaista i ja i on zaslužujemo drugačiji postupak, Omere. Mene trebaš ukoriti što nisam vratio dug, a njega što to ne zahtijeva mnogo oštrije.« Dug je plaćen, i istog dana Jevrej je primio Islam.

Da bismo pobrojili sve njegove vrline, draga Fatima, bilo bi nam potrebno još mnogo noći kao što je ova. No, ovo je, mislim, dovoljno da bi se jasno vidjelo koliko je on bio zaista izvanredna ličnost, čovjek u najuzvišenijem značenju te riječi.

Tridesetprva noć

MUHAMMED ALEJHISSELAM — PREPORODITELJ DRUŠTVA

U historiji čovječanstva, draga kćeri, susrećemo mnoge velike ljude koji su imali ideje i zamisli kako da izmijene i unaprijede stanje svoje zemlje i svoga naroda. Ali, vrlo mali broj tih ljudi je, u toku svoga života, doista mogao vidjeti uspješne rezultate takvih nastojanja. Jedan od tih rijetkih ljudi bio je naš Pejgamber, Muhammed alejhisselam.

Teško je, ako ne i nemoguće, nabrajati sve promjene koje je donijelo učenje što ga je, dobivši ga od Allaha džellešanuhu, sprovodio naš Poslanik. Da bi to uradili trebalo bi nam mnogo vremena. Zato ćemo večeras razgovarati samo o nekoliko najvažnijih reformi, promjena.

U vrijeme Muhammedovog poslanstva, Arabljani su obožavali idole. Kjaba je bila centar takvog obožavanja i u njoj se nalazilo više od 360 kipova, idola. Poslanik je učio ljude da postoji samo Jedan Bog. On posjeduje sve najljepše osobine. Njemu nema sličnog. On ne zavisi ni od koga, ali sve je zavisno od NJEGA. On ne rađa, niti je On rođen. Sve u univerzumu je stvoreno njegovom

moći. Muhammed alejhisselam je očistio Kjabu od idola i učinio je centrom obožavanja Jednog Boga; Dobrotvora, Milostivog i Samilosnog, Gospodara svih svjetova.

Prije Muhammeda alejhisselama arabljanska plemena su vodila borbe oko najobičnijih stvari. Razbojništvo je bilo gotovo svakodnevno, a za vrlinu je smatrano nanošenje neprijatnosti nekom od zavađenih plemena. Poslanik je stavio tačku na te sukobe i ratove i ujedinio sva ta plemena u jednu naciju, Bratstvo Islama, tako da svi imaju ista prava i dužnosti. Imovina svakog čovjeka je bila svetinja, kao i život, i niko je nije smio dirati bez dozvole vlasnka. Rat je bio dozvoljen samo ako je bila u pitanju zaštita ljudskih prava. Vladao je mir, a i riječ za pozdrav je bila MIR (selam).

Slabi i siromašni su ovisili od milostinje bogatih, a moćni su veoma malo znali o riječi »MILOST«. Muhammed alejhisselam je naučio bogate ne samo da daju milostinju siromašnima, nego da im omoguće da poprave svoj položaj. Nezavisno od ostalih pomaganja, Poslanik je zaveo obavezno davanje 2,5% na prihode (zekat) koje je išlo državi, od čega je ona sve to, uglavnom, davala siromasima, bili oni muslimani ili ne.

Druga korjenita socijalna promjena bilo je poboljšanje društvenog položaja žena koje su do tada bile izjednačene sa stokom. Mnogi roditelji su, odmah po rođenju, zakopavali živu svoju žensku djecu, jer su se bojali siromaštva. Poslanik je zabranio ovaj sramni običaj, jednostavnim riječima: »Da ne trebaju ženska djeca, Bog ne bi dao da se rađaju.« Kao supruge, žene su bile zloupotrebljivane i zlostavljane, a Muhammed alejhisselam nam savjetuje da budemo pažljivi prema njima, riječima: »Najbolji među vama je onaj koji najbolje postupa prema svojoj ženi«. Kao što je, takođe, rekao i za majke:

Poslanik nas uči da žene imaju ista prava i dužnosti kao i muškarci — detalj sa Istoka

»Dženet je pod majčinim nogama.« Ukratko, u Poslanikovo doba položaj žene se uzdigao — od najnižeg do najvišeg. Dao joj je mjesto koje ona zaslužuje u društvu, i položaj koji ona ne zauzima, čak ni danas, u mnogim savremenim zemljama.

Prema siročadi se veoma loše postupalo, a njihova imovina je rasipana. Poslanik je njihove staratelje zaplašio velikim kaznama, a obećao velike nagrade onima koji se bore za prava siročadi. Jednom prilikom je rekao: »Na drugom svijetu ćemo ja i staratelji siročadi biti na istom mjestu, kao dva prsta koja se dodiruju.«

U danima prije Poslanika, ljudi su u Arabiji alkoholna pića pili gotovo kao vodu. Muhammed alejhisselam je sasvim uspio zabraniti upotrebu alkohola i spasiti ljude užasnih posljedica. I danas dobri muslimani u

cijelom svijetu ne piju alkohol, jer to i Kur'an najizričitije zabranjuje. Poslanik je to uspio riješiti prije 1400 godina, a mnogobrojni reformatori dvadesetog vijeka su u tom pogledu još uvijek nemoćni.

Prije Muhammeda alejhisselama Arabija je bila utonula u duboku tamu neznanja. On je darovao ljude velikom željom za naukom, govoreći im: »Učenje je vjerska dužnost svakog muslimana i muslimanke.« Ili: »Jedan čas razmišljanja o stvoritelju je bolji nego sedamdeset godina molitvi.« Ili: »Mastilo učenjaka je sveto kao i krv šehida.«

Inspirisani ovakvim poučavanjem, draga kćeri, prvi muslimani su učili marljivo i mnogo stoljeća su oni bili učitelji čitavom svijetu na mnogim područjima nauke i kulture. I sve dok su se muslimani ponašali onako kako im nalaže njihova vjera, oni su bili gospodari svijeta. A kada su te propise zanemarili, njihova civilizacija je počela propadati.

Jedini put pravog napretka i sticanja pravog mjesta u svijetu, draga kćeri, jeste povratak učenju Časnog Kur'ana i čistoj tradiciji našeg Pejgambera, neka je mir i Allahov blagoslov na Njemu. Sa ovim vodičima nikada nećemo zalutati u pronalaženju sreće niti na ovome, niti na drugome svijetu.

Neka nam Allah džellešanuhu svima ojača volju, naročito vama mladima, u čijim je rukama budućnost naše vjere, da radimo na pravom putu i postižemo dobre rezultate.

Tridesetdruga noć

NEKE MUHAMMED ALEJHISSELAMOVE IZREKE

Večeras ću ti, draga kćeri, završiti svoje pričanje o Poslanikovom životu navodeći ti neke od njegovih zlatnih izreka. No, prije nego ti ukažem na neke primjere Muhammedove životne filozofije, želim ti nešto važno objasniti. Ti to vjerovatno već i znaš, ali neće smetati ako ti opet ponovim.

Postoje dva osnovna izvora u Islamu. Prvi je Časni Kur'an, Božije riječi, koje je Allah džellešanuhu preko Muhammeda alejhisselama dostavio ljudima. Drugi je Hadis, riječi koje je naš Poslanik izgovorio da bi objasnio ajeta iz Časnog Kur'ana, ili njegove riječi kojima daje savjete, njegovo odobravanje ili neodobravanje nečega, ili odgovori na pitanja koja su mu postavljena.

Muhammed alejhisselam je veoma čisto i tečno govorio arapski, da su svi uživali slušajući njegov lijepi govor. Govoreći o vjerskim pitanjima, često bi iste misli ponavljao i po nekoliko puta, kako bi svi prisutni mogli sve zapamtiti, odnosno potpuno razumjeti.

Izgled Kjabe u noći

Ovo što ću ti sad pročitati nisu riječi iz Časnog Kur'ana. To je Hadis, riječi koje je izgovarao Časni Pejgamber u raznim prilikama i različitim vremenima.

— O djelima se sudi na osnovu njihove namjere.

— Jedan od dokaza islamske pobožnosti jeste — ne miješati se u posao koji te ne zanima.

— »Ko je snažan i jak?« upitao je Muhammed alejhisselam. »Onaj ko može oboriti čovjeka na tlo«, odgo-

vorili su prisutni. »Ne!« rekao je Poslanik, »to je onaj ko vlada sobom kad je ljut.»

***

— Kad bi se sve živo na Zemlji iskupilo da ti dadne nešto što Allah neće, ili da odbije od tebe ono što ti je Allah odredio, ne bi to mogli učiniti.

***

— Tako mi Onoga u čijoj je vlasti moj život, nijedan čovjek nije pravi vjernik dok ne bude želio svome bratu isto što i sebi.

***

— Vaš smijeh je čovjekoljublje u očima drugih, odobravanje onoga što je dobro je čovjekoljublje, neodobravanje lošeg je čovjekoljublje, pokazivanje puta onome ko je zalutao je čovjekoljublje, pomaganje slijepcu je čovjekoljublje, uklanjanje kamena sa puta je čovjekoljublje, davanje bratu od svoga dijela je čovjekoljublje.

***

— Kad čovjek umre, sve sa njim umire, osim ova tri dobročinstva:

— djela čovjekoljublja koja i dalje pomažu ljudima,

— znanje od koga svi imaju koristi, i

— dobro odgojeno potomstvo koje se za njega moli Allahu džellešanuhu.

— Allah je savršena ljepota i dobrota i voli ljepotu i dobrotu.

— Biti sam je bolje nego biti u lošem društvu; bolje je biti u dobrom društvu nego sam; govoriti o dobru bolje je nego šutjeti, a šutnja je bolja nego zao govor.

— Iskoristi pet stvari prije nego bude kasno: mladost prije starosti, zdravlje prije bolesti, bogatstvo prije siromaštva, slobodno vrijeme prije zauzetosti i život prije smrti.

— Od svih dozvoljenih stvari Allahu je najmrži razvod braka.

— Nijedan roditeljski poklon nije tako dobar kao što je — dobar odgoj.

— Bježi od zavisti, jer zavist uništava dobra kao vatra drva.

— Bolje je oprostiti nego kazniti.

— Govori istinu pa makar to što govoriš ne išlo u tvoju korist.

— Čovjek koji upućuje na dobro je kao onaj koji ga čini.

— Reći ću vam stvar koju kada učinite, zavoljećete jedan drugog. Izmijenite pozdrave među sobom.

— Dvije stvari koje Bog voli mnogi muslimani zanemaruju — zdravlje i odmor.

— Ovo su tri znaka licemjera — kad govori laže, kad obeća ne ispuni obećanje, kad mu se nešto povjeri on to iznevjeri.

— Kada ste ljuti ne budite sudija dvjema posvađanim stranama.

— Najbolji musliman je onaj čiji je moral najsavršeniji.

— Jedan ashab zatraži od Allahova Poslanika da prokune nevjernike. »Ja nisam poslat da proklinjem, nego sam došao kao Allahova milost čovječanstvu« — reče Muhammed alejhisselam.

— Mlađe treba cijeniti, a starije poštovati.

— Najbolji od vas je onaj od koga se dobro očekuje i od čijeg zla su ljudi sigurni, a najgori je onaj od koga se dobro ne očekuje, i od čijeg zla i drugi imaju štete.

— Skromnost je kruna čovječnosti.

— Nije musliman onaj od čije ruke i jezika nisu sigurna njegova braća.

— Nije musliman ko zanoći sit, a susjed mu gladan.

— Dajite poklone jedni drugima, jer pokloni iz srca zlobu otklanjaju; nemojte prezirati poklon susjeda ma kako on mali bio.

— Zadovoljstvo Božije je u zadovoljstvu roditelja, a nezadovoljstvo Božije je u nezadovoljstvu roditelja.

— Jedan čovjek je došao i rekao: »O Božiji Poslaniče! Želim da idem u bitku u ime Boga, pa sam došao da me posavjetuješ.« Pejgamber ga upita: » Je li ti živa majka?« Kada ovaj odgovori potvrdno, Pejgamber mu reče: »Onda se brini o njoj, jer zaista je dženet pod njezinim nogama.«

— Svaki musliman ima tri dužnosti prema drugom muslimanu: da mu vrati dug, da ga posjeti dok je bolestan, i da mu ode kada ga pozove.

— Kada odete bolesniku u posjetu, ohrabrite ga, vas to neće ništa koštati, a njemu će koristiti.

— Ko od vas vidi zlo, neka ga ukloni rukom ako može, a ako ne može onda jezikom — riječju, a ako ni to nije u stanju, onda neka osudi to zlo; ovo zadnje je najniži stupanj imana.

— Vjera je lijek za sva zla.

— Hoćete li da vam kažem šta je najveće blago jednog čovjeka? To je žena puna vrlina; kad je gleda, ona ga veseli, kad joj nešto naredi, ona posluša, a kad je odsutan, ona čuva njegovo imanje.

— Pomozite bratu pa makar i bio loš, rekao je Pejgamber. »Pomoći ću mu«, rekao je jedan čovjek, ako je on loš, a kako da mu pomognem kada čini loša djela?« Odvrati ga od toga, rekao je Pejgamber, to će mu zaista pomoći.

— Sjeti se Allaha kad si u izobilju. Allah će znati za tebe kad padneš u oskudicu.

— Čovjek je najbliži Allahu kad je na sedždi.

— Allahu je najdraže djelo namaz obavljen u njegovo vrijeme.

— Post je štit od svakog zla.

— Znanje osvjetljava put u dženet; ono je prijatelj u samoći, drug u pustinji, vodič u sreći, pomagač u nevolji.

— Učen čovjek je jači u borbi protiv zla nego hiljadu neukih pobožnjaka.

— Djeca koja su neposlušna roditeljima, neposlušna su i Allahu.

— Budite dobri roditeljima, pa će i vaša djeca biti dobra vama.

— Borba na Allahovom putu najviše približava vjernika Allahu i ničim se drugim ne može nadomjestiti.

Dozvoli mi da završim ovaj mali izbor iz Poslanikovih izreka sa dovom koju je on često upućivao Allahu džellešanuhu.

»O Bože! Očisti mi srce od zla, a moje djelo od svih loših primjesa, moj jezik od laži, a moje oči od nevaljaluka, jer samo Ti zaista znaš šta se skriva u ljudskim dušama.«

Draga moja Fatima, ovo su samo neke od izreka Muhammeda alejhisselama. Sve one zaslužuju da budu urezane u naša srca i da ih se pridržavamo u svakodnevnom životu. Bez sumnje, prava sreća se može postići samo ako u životu primijenimo upute Časnoga Kur'ana i slijedimo put posljednjeg Božijeg Poslanika, neka je Božiji blagoslov na njemu.

Nadam se da si bila zadovoljna sa ovim zajedničkim večerima koje smo provodili zajedno, jer mi je bilo veoma drago što sam ti mogao ispričati nešto o životu našeg voljenog Pejgambera. Vjerujem da će te ova kratka biografija ohrabriti da pročitaš nešto više o Islamu i životu Muhammeda alejhisselama.

A kada odrasteš, ako Bog da, udaš se i imadneš djecu, ti ćeš im također ispričati priču o našem Poslaniku, Posljednjem Božijem Poslaniku. Tako će naša divna vjera uvijek živjeti.

SADRŽAJ

KUR'AN O MUHAMMEDU A. S.

Muhammed je samo poslanik, a i prije njega je bilo poslanika. Ako bi on umro ili ubijen bio, zar biste se stopama svojim vratili? Onaj ko se stopama svojim vrati neće Allahu nimalo nauditi, a Allah će zahvalne sigurno nagraditi. (Imranova porodica, 144. ajet).

Nezamislivo je da Vjerovjesnik šta utaji! A onaj ko nešto utaji — donijeće na Sudnji dan to što je utajio i tada će se svakome u potpunosti dati ono što je zaslužio, nikome se nepravda neće učiniti. (Imranova porodica, 161. ajet).

O vjernici, pokoravajte se Allahu i pokoravajte se Poslaniku i predstavnicima vašim. A ako se u nečemu ne slažete, obratite se Allahu i Poslaniku, ako vjerujete u Allaha i u onaj svijet; to vam je bolje i posljedice su ljepše. (Žene, 59 ajet).

A mi smo poslali svakog poslanika zato da bi mu se, prema Allahovom naređenju, pokoravali. A da oni koji su se samo prema sebi ogriješili dođu tebi i zamole Allaha da im oprosti, i da i Poslanik zamoli oprost za njih, vidjeli bi da Allah zaista prima pokajanje i da je milostiv. (Žene, 64 ajet).

Da nije Allahove dobrote i njegove milosti prema tebi, — neki pojedinci njihovi su bili naumili da te prevare — ali su samo sebe prevarili, a tebi nisu nimalo naudili. Tebi Allah objavljuje Knjigu i mudrost i uči te onome što nisi znao; velika je Allahova blagodat prema tebi!

Mi objavljujemo tebi kao što smo objavljivali Nuhu i vjerovjesnicima poslije njega, a objavljivali smo i Ibrahimu, i Ismailu, i Ishaku, i Jakubu i unucima, i Isau, i Ejjubu, i Junusu, i Harunu, i Sulejmanu, a Davudu smo dali Zebur — i poslanicima o kojima smo ti prije kazivali i poslanicima o kojima ti nismo kazivali, — a Allah je sigurno s Musaom razgovarao —, o poslanicima koji su radosne vijesti i opomene donosili, da ljudi poslije poslanika ne bi nikakva opravdanja pred Allahom imali. — A Allah je silan i mudar. (Žene, 163 — 165. ajet).

A tebi objavljujemo Knjigu, samu istinu, da potvrdi knjige prije objavljene i da nad njima bdi . . . (Trpeza, 48. ajet).

Reci: »Ja vam ne kažem: ‚U mene su Allahove riznice', niti: ‚Meni je poznat nevidljivi svijet', niti vam kažem: ‚Ja sam melek' — ja slijedim samo ono što mi se objavljuje«. Reci: »Zar su isto slijepac i onaj koji vidi? Zašto ne razmislite?« (Stoka, 50. ajet).